

TISKOVINA

Poština plačana pri pošti Slovenj Gradec

let: XLVII | oktober 2015 | številka: 10

Cena: 3,60 EUR

GOZDNO
GOSPODARSTVO
SLOVENJ GRADEC D.D.

Viharnik

• Gozdarstvo • Gozdno-lesna veriga • Kmetijstvo • Veterina • Čebelarstvo • Zdravstvo

• Leto je naokoli • To smo mi • Malha smeha • Razširimo obzorja • Prgišče zgodovine

Listnica uredništva

40 let E6 v Sloveniji

Gorazd Mlinšek

Človek je že od nekdaj uporabljal najrazličnejše steze in poti za primerno naselitev, za romanja in druge aktivnosti. Marsikje so bile poti edina povezava z ostalim svetom. Povezovala so kmetije z naselji in mesti, saj drugih prometnic ni bilo.

Danes je v Sloveniji še zelo malo zaprtih območij. Čeprav je cestno omrežje zelo gosto, se število najrazličnejših poti povečuje. Hitri tempo življenja ljudi odtuja od narave, še posebno v mestih. Poznavanje narave, pa naj bo to gozdni ali negozdni prostor, je nujno potrebno. Nepoznavanje domačih krajev in drugih predelov pestre Slovenije ni naša odlika. Žalostno bi bilo, če bi tuji turisti poznali našo domovino bolje kot mi. V veliko

pomoč so nam najrazličnejše tematske poti. Med njimi je tudi slovenski del evropske pešpoti E6 od mejnega prehoda Radelj do Strunjana (od leta 1997 do Kastava na Hrvaškem). Naš del poti E6 je povezal Baltik z Jadranom.

Pred 40 leti se je v glavi gozdarskega strokovnjaka Milana Ciglarja, vnetega naravovarstvenika in pohodnika, porodila ideja o povezavi avstrijskega dela poti z Jadranskim morjem. Želel je približati lepote slovenske gozdnate krajine domačim in tujim pohodnikom. To mu je tudi uspelo. Ob pomoči lokalnih gozdarjev ni imel težav pri načrtovanju in trasiranju te zanimive poti. Poti so bili veseli tudi kmetje, lastniki zemljišč, čez katera je bila načrtovana. E6 jih je dodatno povezala z drugimi kraji. Namen poti je bil povezati posamezne kmetije in zaselke, predvsem pa spoznavanje naravnih in kulturnih zanimivosti od Radelj do morja. Lastnikom je dana možnost, da pohodnikom predstavijo življenje na kmetiji in ponudijo kakšno domačo dobroto. Poleg tega ima še rekreacijski pomen. Zanimivo bi bilo analizirati podatke o obisku poti na posameznih kontrolnih točkah. Kljub 40 letom je slovenska E6, katere oče je Milan Ciglar in je bila kasneje poimenovana tudi v Ciglarjevo pot, še danes zelo obiskana – na enih delih bolj kot drugih. Vse več je tujih pohodnikov, ki prehodijo celotno pot naenkrat. Dobro in varno počutje pohodnikov je odvisno predvsem od njene urejenosti. Pot je označena z markacijami rdeče in rumene barve. Po mnenju predsednika KEUPS (Komisija za evropske pešpoti Slovenije) Jožeta Praha je večji del poti dobro vzdrževan, zelo dobro je urejen koroški del poti od mejnega prehoda Radelj do Ciganije. So pa predeli na drugih območjih, kjer je lani žled zelo poškodoval gozdove, letos pa so škodo povečali še prenamnoženi podlubniki. Tu bo treba pot na novo urediti.

Za pot E6 skrbijo KEUPS z območnimi koordinatorji ZGS za evropske pešpoti, planinska društva z markacisti na čelu, turistična društva, dobrodošla pa je tudi finančna pomoč občin, skozi katere je speljana E6. Ne pozabimo, da urejena in varna pot lahko pripomore k veliki promociji posameznega kraja, je pa tudi zanimiva za ozaveščanje širše javnosti. Naj se kot koordinator za evropske pešpoti v Območni enoti Slovenj Gradec zahvalim vsem, ki ste pripomogli ali fizično ali finančno, da je naš del Ciglarjeve poti zelo vzorno urejen! Še posebej pa hvala posameznim skrbnikom žigov in vpisnih knjig, ki so odlični informatorji o dogajanjih na poti!

Čiščenje pohorskih planj

Mirko Tovšak, Ida Robnik

Foto: Ida Robnik

Poleg številnih naravnih rezervatov (Lovrenška jezera, Šumik) in mokrišč so značilnost Pohorja tudi pohorske planje. To so naravna travišča, na katerih prevladuje značilna ostra trava, imenovana volk; na teh traviščih pa najdemo številne gorske cvetlice. Med njimi so najbolj značilne zdravilna arnika in orhideje. Marsikje lahko naletimo tudi na zaščiteni panonski svišč, ki pa so ga v preteklosti zaradi njegovih zdravilnih učinkov ljudje prekomerno iztrebljali.

Na strmejših predelih prehajajo planje v resave z značilno jesensko reso, z rastišči borovnic in brusnic. Ob robovih planj v jesenskem času polepšajo pokrajino drevesa jerebika z značilnimi rdečimi plodovi.

Pohorske planje pa niso posledica onemogočanja rasti gozdnih dreves zaradi višjih predelov Pohorja nad gozdno mejo, kot nekateri še danes zmotno mislijo, saj je gozdna meja precej višje, kot so visoki najvišji vrhovi Pohorja (Črni vrh, Velika Kopa, Klopni vrh itd.). Planje so namreč posledica krčenja gozdov zaradi potreb po pašni travi za kmetije, ki ležijo visoko na pohorskih strminah. Danes so to prijetna sprehajališča s čudovitimi razgledi za številne turiste.

Žal se pohorske planje močno zaraščajo, s tem pa Pohorje izgublja atraktivnost, marsikatera rastlinske in živalske vrste pa svoj življenjski prostor. Tega se zavedajo tudi upravljavci gozdov in okoljevarstveniki.

Zato so se na območni enoti Zavoda za gozdove Slovenije OE Slovenj Gradec v povezavi s svojimi poklicnimi kolegi in Občino Zreče odločili, da bodo začeli z načrtnim krčenjem zaraščenih površin na planjah. Že nekaj let tako poteka

Prostovoljci so se zbirali na gozdni cesti pod Volovico, kjer jih je med drugimi nagovoril dr. Jurij Gulič, predstavnik Zavoda RS za varstvo narave Maribor.

V meglenem jutru je pred začetkom dela prijal topel napitek.

Večje veje in debela so s pomočjo dvigala naložili na traktorsko prikolico.

Vse veje je bilo treba znositi na kupe za odvoz.

vsakoletna akcija, v katero je gozdarjem uspelo pritegniti tudi druge deležnike, ki delujejo na območju Pohorja. Tudi letos je bilo tako, s tem da je bila letošnja akcija organizirana o okviru izvajanja projekta SUPPORT in po številu udeležencev najbolj obiskana; več kot 50 prostovoljcev, ki so pomagali pri spravilu posekanega grmovja in gozdnih dreves na Volovici na Tolstem vrhu pod Roglo. Gozdarjem so se priključili planinci iz PD Mislinja, iz PD Zreče in iz PD Konjic, sodelovali pa so tudi predstavniki turističnih društev in novoustanovljeno društvo Varstvo narave Pohorja, predstavniki Alpinističnega kluba Slovenj Gradec, Gasilskega društva Zreče, kolesarskega društva Ojstra rida, Pašne skupnosti Rogla, RRA Koroška ter občin Mislinja in Zreče. Akcijo na terenu sta organizirala in vodila Primož Areh, sodelavec pri projektu SUPPORT, in Zdravko Miklašič, strokovni koordinator projekta SUPPORT. Po končani akciji so predstavniki Občine Zreče poskrbeli tudi za topel obrok in prijetno druženje v objemu pohorskih gozdov.

Na koncu naj omenimo še to, da se je v urejanje sprehajalnih poti čez pohorske planje vključila tudi Koroška regijska

Med delom so Anito Mori, sodelavko pri projektu SUPPORT, okronali s spletom iz korenin.

Alpinisti sta enakopravno z moškimi kolegi pobirali vejevje.

razvojna agencija, ki je od Ribniške kočice do Kop skupaj s planinskimi društvi na novo uredila pohodniške poti in ob njih tudi namestila številne klopi, kažipote in

table z obrazložitvami naravnega bogastva, ki ga je moč občudovati ob njih.

Zadnje dejanje – kosilo v naravi

Pa še ena skupinska

Gozdno-lesna veriga GG Slovenj Gradec

Odkup lesa

Trudimo se, da lesu ki zraste pri nas, dodamo kar največjo vrednost, pri čemer zaposluje ljudi, ki živijo in delajo pri nas.

Prednosti, ki jih ima gozdni posestnik s prodajo svoje hlodovine GG Slovenj Gradec:

- odkup hlodovine smreke, jelke, bora, macesna in bukve po poštenu ceni in plačilo v 30 dneh;
- odkup hlodovine vseh dolžin, debelin in kvalitete ter organiziran odvoz sortimentov;
- odkup lesa na panju in organizirana sečnja ter spravilo lesa;
- elektronski prevzem lesa na naši žagi, možnost prisotnosti lastnika pri sami izmeri;
- izdelava poročila o pavšalnem nadomestilu za prodajo lesa za preteklo leto;
- vrednostni boni za zaupanje.

Kontaktne osebe za odkup lesa:

Božo Vrhnjak, vodja odkupa, tel. 031 575 172, e-naslov bozo.vrhnjak@gg-sg.si
Robert Uršej, odkupovalec, tel. 051 606 872, e-naslov robert.ursej@gg-sg.si
Ivan Martini, odkupovalec, tel: 041 656 005

**GOZDNO
GOSPODARSTVO
SLOVENJ GRADEC D.D.**

Vabimo vas, da z omenjenimi osebami navežete stike in radi se bodo oglasili pri vas in se z vami dogovorili o podrobnostih in vseh dejavnostih našega podjetja. Z oddajo hlodovine GG Slovenj Gradec boste naredili veliko koristnega zase in s tem tudi zagotovili zaposlitve ljudem v našem okolju.

10. državno tekmovanje gozdnih delavcev Slovenije

Dana Blatnik

Sobota, 12. septembra, na Mednarodnem sejmu obrti in podjetnosti (MOS) je minila ob zvokih motornih žag in krepkih gozdarjev, ki so se pomerili na 10. državnem tekmovanju gozdnih delavcev Slovenije, letos v organizaciji Skupine Gozd, ki jo sestavljajo podjetja Gozd Ljubljana, GG Celje in GG Brežice. Tekmovanje poteka vsako drugo leto in je izbirno za svetovno prvenstvo.

Udeležilo se ga je 15 domačih ekip in tri tuje, in sicer iz Avstrije, Italije in Hrvaške. Tekmovalci se pomerijo v petih disciplinah (menjavanje verige in obračanje letve, kombinirani rez, precizni rez na podlagi, podiranje drevja, klešččenje).

GG Slovenj Gradec so zastopali štirje odlični gozdarji: Jože Šepul, Franc Adamič, Rajko Gracej in Miran Pongrac. Ekipno smo med 15. ekipami pristali na 11. mestu.

Med 60 tekmovalci je naš Jože Šepul osvojil odlično 9. mesto s 1554 točkami (najboljši Robert Čuk jih je zbral 1683), naslednji Franc Adamič je zasedel 21. mesto s 1463 točkami, Miran Pongrac je pristal na 52. mestu in Rajko Gracej na 54.

Najboljši rezultat je dosegel Robert Čuk iz družbe Gozd Ljubljana, 2. mesto je osvojil Boštjan Kobe iz GG Novo mesto, 3. pa Toni Širčelj iz GG Postojna. Ekipno je

Rajko Gracej pri disciplini klešččenje

zmagalo Gozdno gospodarstvo Brežice pred Gozdom Ljubljana in Gozdnim gospodarstvom Novo mesto. Trije najboljši bodo zastopali Slovenijo na svetovnem prvenstvu na Poljskem prihodnje leto.

Treba je tudi poudariti, da je letos na

Jože Šepul, naš najboljši

MOS bila posebna pozornost namenjena lesu kot strateški surovini in je bilo o gozdu in lesu govora tudi na okrogli mizi Gozdno-lesna predelovalna veriga Slovenije, ki jo je organiziralo podjetje Race-Kogo.

Silvo Pritržnik, Jože Šepul, Rajko Gracej, Franc Adamič, Miran Pongrac, Martin Grubelnik Jure Čas – ekipa GG Slovenj Gradec s spremstvom

Devetdeset let prof. dr. Dušana Mlinška

Dušan Mlinšek v družbi sestre Alenke in brata Boruta (levo)

30. septembra 2015 je v deseto desetletje je zakoral ata, dedi, gozdarski strokovnjak – profesor doktor Dušan Mlinšek. Njegova življenjska pot je zelo pestra in strokovno podkovana.

Kot oče je bil mami Jožici pri vzgoji sinov Gorkota, Matjaža in Jureta v veliko pomoč, kot strogega profesorja smo ga poznali tudi študentje gozdarstva. Strogosti in delovnih navad se je navzel po očetu Franju Mlinšku, učitelju, čebelarju, zbiralcu ljudskih izročil, knjižničarju. Del gospodarnosti mu je verjetno privzgojila mama Franja (dekliški priimek Forštnar), ki se je primožila v Velenje iz Radmirja. Bila je gospodarna in skrbna gospodinja, ki je znala poskrbeti poleg najstarejšega sina Dušana še za sina Boruta ter hčeri Bredo in Alenko. Ata Dušan nam je večkrat omenil, kaj je bilo za starega ata Franja Mlinška najbolj pomembno v življenju. In to je, da nekaj pomeniš, ko imaš dobro izobrazbo in napišeš knjigo. In Dušan je naredil vse to. Že v otroštvu, ki ga je preživel v Velenju v bližnji okolici šole in velenjskega gradu, je rad prebiral knjige. Takrat je imel svoje drevo, na katerem se je poglobljajl v različna knjižna dela. Zanimal se je tudi za zgodovino. Ob šaleškem gradu je izkopal kosti v upanju, da je našel ostanke pračloveka, a na njegovo žalost so bile prašičje.

Narava ga je zanimala tudi v gimnazijskih časih. Dobro je spoznal obrežje reke Pake, ob kateri so zgradili hišo, in okoliške gozdove. Gimnazijo je Dušan obiskoval v Celju. K pouku se je vsak dan vozil skupaj s Karlom Destovnikom. Zaradi vpoklica v nemško vojsko je moral prenehati s šolanjem. Poslan je bil na rusko fronto v Ukrajino, kjer je bil ranjen. Na okrevanje je bil poslan domov v Slovenijo, vendar se v nemško vojsko ni vrnil. Šel je v

partizane. V Tomšičevi brigadi 14. divizije je bil zadolžen za saniteto. Zdravila in sanitetni material je nabavljal tudi na Koroškem.

Gimnazijo je dokončal po koncu vojne. Ker mu je bilo blizu tudi zdravstvo, se je odločil, da bo v Zagrebu študiral medicino. Naključje je nanese, da je pred vpisom pozabil na dokumente. Ko se je ponovno vračal v Zagreb, ga je prijatelj Ivan Juvan pregovoril, da se je vpisal na oddelek za biologijo gozda na Poljoprivredno – šumarskom fakultetu v Zagrebu, kjer je leta 1950 diplomiral. Očetu Franju se je pohvalil z diplomom, a to je bilo še premalo. Po diplomi je služboval in si do leta 1960 nabiral praktične izkušnje v gozdovih gozdnih gospodarstev Murska Sobota, Novo mesto in Slovenj Gradec. Deloval je kot gozdni upravitelj, največ časa pa kot vodja gozdnoureditvenih služb (taksacije). Dobro je spoznal škodljive posege v gozdovih. Somišljenikom gozdarskim strokovnjakom je v petdesetih letih uspelo v gozdovih celotne Jugoslavije z zakonom prepovedati sečnjo na golo in pašo v gozdu. Vse večje so bile zahteve po načrtnem delu v gozdu. Dušan Mlinšek je znal prenašati teoretično znanje v prakso tudi na terenu.

Vseskozi mi je bil ata vzor, čeprav tega nisem nikoli pokazal ali izkoriščal. Tudi sam sem začel službovati pred skoraj štiridesetimi leti v koroških gozdovih v takratni Lesni kot gozdar načrtovalec (taksator). Na terenu sem se srečeval z lastniki gozdov, gozdnimi delavci, delovodji, revirnimi vodji (logarji) in gozdarji na vodilnih mestih. Vsi so že takrat dobro poznali očeta. Mnogi so se prav njemu zahvalili, da so izpolnili svoje znanje o gozdu in delu v njem. Bil je med prvimi, ki je zahteval, da se gozdarski kader od najnižjega do najvišjega delovnega mesta

dodatno izobražuje. Znal je prisluhniti tako navadnemu delavcu kot inženirju pa tudi negozdarjem.

Zelo zanimivi so bili njegovi pedagoški prijemi. Za raziskovalno delo je znal motivirati tudi gozdarje iz prakse, še posebno pri izdelavi gozdnogospodarskega načrta za gozdove na mislinjskem Pohorju. Načrt je bil izdelan leta 1955. V njem so podane smernice, kako na sonaravni način postopno s pomočjo nege in vnašanja listavcev dosežeš stabilno zgradbo nestabilnih smrekovih monokultur. Načrtno gospodarjenje po načelu sonaravnosti, trajnosti, predvsem pa detajlnega spoznavanja gozda v koroških gozdovih je postalo doktrina slovenskega gozdarstva, prevzeli pa so ga tudi v evropskem prostoru. V sproščeno tehniko gojenja gozdov in detajlnega gozdnogojitvenega načrtovanja ga je vpeljal prof. Hans Leibundgut.

Dušan Mlinšek je imel tudi sam željo po dodatnem izobraževanju. V Zürichu v Švici na Zvezni tehniški visoki šoli (ETH – Eidgenossische technische Hochschule) je leta 1958 doktoriral. Mentor mu je bil priznani profesor Hans Leibundgut, ki je bil na območju Jugoslavije izvedenec in svetovalec za gozdarstvo FAO. Dušan Mlinšek je v doktorski disertaciji temeljito obdelal in preučil kmečke prebiralne gozdove na podravskega Pohorju. Bil je proti klasičnemu kmečkemu prebiranju, vse bolj je težil h kombiniranemu skupinsko postopnemu gospodarjenju in k prebiralnemu gospodarjenju. Prilagoditev gospodarjenja na različnih rastiščih je dopolnil s sproščeno tehniko gojenja gozdov.

Dušan je očetu Franju omenil, da je doktoriral, ta pa mu je dejal, da to še ni dovolj. Napisati mora še knjigo. In Dušan Mlinšek je to tudi storil, ko je sproščeno tehniko gojenja gozdov s pomočjo nege opisal v samostojni publikaciji (1968).

Želja po prenosu znanja na mlajše je postajala vse večja. Leta 1960 je v Ljubljani na Fakulteti za agronomijo, gozdarstvo in veterinarstvo, ki se je kasneje reorganizirala in preoblikovala v Biotehniško fakulteto, kot docent prevzel katedro za gojenje gozdov. Redni profesor za gojenje in varstvo gozdov je postal leta 1971 na Oddelku za gozdarstvo na Biotehniški fakulteti. Dve leti je živel v Ljubljani sam, na Koroško se je k družini vračal konec tedna. Leta 1962 pa sta se mu v Ljubljani poleg mene pridružila še žena Jožica in moj brat Matjaž. Tako sem iz Slovenjgradčana postal Ljubljančan. Kot vnet zagovornik sonaravnega gospodarjenja je bil ata proti čistim sestojem (monokulturam), a ga je narava

Profesorju Dušanu Mlinšku so ob 90-letnici voščili (z leve): predstojnik Oddelka za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire prof. dr. Janez Krč, tajnica oddelka Tatjana Stritar in prof. dr. Jurij Diaci (naslednik profesorja Mlinška)

presenetila. Študentom je sporočil, da je proti monokulturam, a tokrat ni imel vpliva na naravni izbor. Leta 1985 sem dobil še brata Jureta.

Ata je bil zelo predan delu, veliko časa je posvetil gozdovom in gozdarstvu kot profesor in strokovnjak doma in v tujini. Gozd mu je bil učilna, še posebno pa pragozd in gozdni rezervati. Študenti gozdarstva smo veliko praktičnega izvedeli na terenskih vajah, študijskih gozdarskih dnevih in strokovnih ekskurzijah. S pomočjo sodelavcev je izločil 184 gozdnih rezervatov. Med njimi so tudi gozdni rezervati v gozdnogospodarskem območju Slovenj Gradec: Lovrenška jezera na Pohorju (del), Ovčarjevo (mislinjsko Pohorje), Olševa, Pogorevc (Jazbina) in Repiško (Hudi Kot na Pohorju). Velik izziv mu je bil tudi pragozd, ki je prvinska oblika naravnega gozda. Strokovni in drugi javnosti je na poljuden način približal neokrnjeni del narave z vsemi njenimi zakonitostmi leta 1992 v knjigi *Pragozd v naši krajini*. Bil je tudi pobudnik za ureditev gozdnih učiln na posameznih gozdnogospodarskih območjih po Sloveniji. Gozdne učilne so odlični učni objekti za spoznavanje pestrega gozdnega prostora in dela v njem. Kot profesor gojenja gozdov je zahteval, da smo študenti aktivno sodelovali tako na predavanjih kot na terenskih vajah. Učbenika (skripta) za gojenje in varstvo gozdov, ki ju je napisal za študente 3. in 4. letnika, sta bila zelo večnamensko uporabna. Poleg podane snovi je bil na vsaki strani prostor, namenjen zabeleži naših ugotovitev in drugih opazk. Za tiste čase sta bila to zelo inovativna učna pripomočka. Želel je, da si čim več mladih strokovnjakov izpopolni znanje tudi v tujini. Kot mednarodno priznani gozdarski strokovnjak ni imel težav pri organizaciji raznih dopolnilnih izobraževanj po svetu. Med njimi je kar nekaj študentov, ki so spoznavali gozdove v evropskih državah, v Ameriki in drugje. K njemu pa niso prihajali

na diplomski in podiplomski študij samo iz Evrope, prišli so tudi iz Afrike, Azije in Amerike.

Vse do upokojitve sredi devetdesetih let se je prof. dr. Dušan Mlinšek mednarodno uveljavljal kot zelo prodoren gozdarski strokovnjak. 30 let je aktivno sodeloval v IUFRO (International Union of Forest Research Organisations – Mednarodna zveza gozdarskih raziskovalnih organizacij). Leta 1982 je postal predsednik te svetovno priznane gozdarske organizacije, leta 1986 je bil vodja vsejugoslovanske organizacijske ekipe za organizacijo 18. kongresa IUFRO v Ljubljani. Mednarodnega kongresa se je udeležilo več kot 1000 gozdarskih strokovnjakov. Kongres pa ni bil namenjen samo gozdarskim strokovnjakom, Dušan Mlinšek je povabil tudi naravovarstvenike. Med njimi je bil tudi zelo naravovarstveno razgledan indijanski poglavar Jimm Russell, ki se je udeležil strokovne ekskurzije na Koroško. V programu je bil tudi ogled onesnaženega dela koroške gozdnate krajine. Ne morem pozabiti, kako je bil indijanski poglavar zgrožen nad pogledom na Dolino smrti nad Žerjavom. Takrat ni bila zelena. Rekel je, da zdaj pozna dve dolini smrti – eno v Kaliforniji v zahodnem delu Severne Amerike in eno na Koroškem. Podoba koroške Doline smrti ga je bolj razžalostila kot ameriška, saj jo je oblikoval in uničil človek. Kalifornijsko oblikuje narava.

V spominu mi je tudi ostal profesor ekonomije z Japonske, ki se ni mogel načuditi našim kmetom, kako lahko vzdržujejo tolikšno število kmetijskih strojev. Že pred 29 leti so skoraj na vsaki kmetiji imeli po dva traktorja, kosilnico, puhalnik in drugo strojno opremo.

Profesor Dušan Mlinšek je vrsto let sodeloval tudi v drugih številnih mednarodnih raziskovalnih skupinah in organizacijah. Ustanovil je mednarodno sekcijo profesorjev za gojenje gozdov (1985), leta 1989 je v Logarski dolini

osnoval mednarodno organizacijo za sonaravno gojenje gozdov Prosilva. Njegovo delo kljub menjavi generacij cenijo številni strokovnjaki doma in po svetu. Dokaz za to so številna domača in tuja priznanja. V Oslu je leta 1997 prejel častni doktorat univerze As. Nanj so ponosni tudi Velenjčani in leta 2007 je postal častni občan Občine Velenje.

Upokojitev in reorganizacija gozdarske službe mu nista vzela energije. Vse bolj je poudarjal pedagoško delo, predvsem pa gozdno pedagogiko kot pripomoček za ohranjanje narave. Še danes je mnenja, da se iz gozda lahko za življenje marsikaj naučimo. Vrsto let je sodeloval in vodil Zvezo za ohranjanje narave.

Danes zelo rad posesti z domačimi pod domačo lipo v Pirničah pod Šmarno goro, kjer je z ženo Jožo zgradil manjšo počitniško hišo. Zelo rad mu prisluhnem tudi sam. Vedno se ozre proti Julijcem, Kamniškim Alpam, Koroški in Polhograjskim dolomitom ter poudari, kakšen lep in pester je slovenski "grunt" oz. Slovenija. Kamorkoli se ozreš, povsod je slikovita gozdnata krajina. Pogostokrat ga zanima, kakšni so gozdovi na Koroškem, v katere je vložil veliko strokovnega dela. Spominja se tudi prijetnih zasebnih dogodkov, ko smo se med zimskimi počitnicami v družbi družinskih prijateljev, slovenjgraških gozdarjev in zdravnikov, z vlakom peljali v Dovže, od tam pa smo peščili mimo Turičnika na Pungart (Grmovškov dom). V času počitnikovanja smo si dobro poteptali smučišče tudi na Kopo. Starejši so šli smučat za prvomajske praznike na Malo Peco. Lepi so bili planinski in drugi pohodi po Kamniških Alpah, Karavankah, po evropski pešpoti E6, kočevskih gozdovih in prekmurskih logih. Vsem članom družine je omogočil, da je spoznavala tudi naravne lepote takratne Jugoslavije.

Vsi otroci smo ponosni na ata in mu želimo, da bo še vrsto let poln življenjske energije in zdravja užival med nami. Energije in korajže mu ni zmanjkalo tudi pred 18 leti, ko nam je umrla mama. Mama je atu stala ob strani vse njuno skupno življenje, razumela je njegove službene obveznosti, znala mu ju prisluhniti. Tudi v času njegove službene odsotnosti nam je bila odlična vzgojiteljica. Zelo veliko je doprinesla k vsem njegovim poklicnim uspehom!

Čestitkam se pridružuje tudi uredništvo *Viharnika* v upanju, da ga bo še dolgo prelistaval in prebiral. Dušan Mlinšek je namreč dolgoletni naročnik naše revije.

Viri:
- spomini avtorja članka
- Kmecl M., 1912, *Sto en gozdar v sto letih*, str. 259–265, Ljubljana

Zaključen objekt v Železni Kapli

Ida Robnik

Lesoteka hiše, d. o. o., je v istem obdobju, ko je gradila leseni vrtec v Šmartnem pri Slovenj Gradcu, gradila tudi nizkoenergijski objekt, hišo za namene turistične kmetije v Železni Kapli (Eisen Kappel). Spodnji del objekta je zidan, pritličje in mansarda pa sta grajena iz masivnega lesa. Konstruktivni sistem je narejen iz smrekovih brun, lesena so tudi okna, streha je pokrita z opečno kritino. Neto kvadratura objekta je 155 m².

Objekt je bil zgrajen v obdobju šestih mesecev in je konec julija letos odprl vrata turistom, ki so željni mirnega kmečkega okolja in domače hrane, ki jo pri Dieteru Klančniku v Železni Kapli lahko dobijo, pa tudi tistim, ki jim je to okolje izhodiščna točka za hojo v bližnje hribe in gore.

Lesena hiša turistične kmetije v Železni Kapli

Kopalnica

Take so sobe za prenočevanje.

Bivalni prostori

Kuhinja

LESO **MASIVNE**
TEKA **LESENE**
HISE

Mi smo za les!

LESO *projektiva*
TEKA *projektiranje*
svetovanje
nadzor

Nova zadružna trgovina v Ožbaltu

Mirko Tovšak

Koroška kmetijsko-gozdarska zadruga si že vrsto let prizadeva posodobiti in popestriti svojo trgovsko dejavnost. Trgovski lokali, ki so bili večino zgrajeni v prvih letih po vojni, največkrat v spodnjih prostorih zadružnih domov, so sčasoma postali povsem zastareli, nefunkcionalni in nezanimivi kupcem, ki so se ob številnih velikih trgovskih centrih prilagajali novim razmeram na trgu. Zaradi tega je bila nujna njihova posodobitev. Prenove in gradnje novih trgovskih centrov so se lotili v zadnjih dvajsetih letih svojega delovanja in do danes skorajda v vseh večjih krajih Koroške obnovili ali na novo zgradili svoje trgovske lokale.

Pred letom dni so v Ožbaltu, kjer je tudi najbolj oddaljen trgovski lokal glede na sedež zadruga, položili temeljni kamen za novo trgovino s pretežno tehničnim blagom in gradbenim materialom. Že takrat so se dogovorili z Občino Podvelka in njenim županom Antonom Kovšetom za skupni nastop pri gradnji objekta, v katerem je poleg trgovine del objekta namenjen tudi stanovanjskim prostorom. Podpisana je bila pogodba o partnerskem sodelovanju, tako da je zadruga prevzela 55 % predvidenih stroškov za gradnjo objekta, 45 % stroškov pa je bilo s pogodbo prenesenih na občino. Zemljišče, na katerem stoji nova trgovina,

Nova trgovina in številni udeleženci na odprtju

Trak so družno prerezali trije predstavniki zadruga in župan Kovše.

je bilo v lasti zadruga, na njem pa so bili stari skladiščni prostori, zato pri pridobivanju gradbenega dovoljenja ni bilo večjih težav.

V letu dni je bil objekt dograjen, drugega oktobra letošnjega leta pa so že lahko pripravili slovesnost odprtja nove

Domači župnik je blagoslovil objekt.

trgovine. Pokriti del trgovskega lokala meri 190 m², pred trgovino je tudi urejeno skladišče za gradbeni material, stanovanjski del pa obsega 236 m² stanovanjskih prostorov v štirih stanovanjih, ki bodo služila za pokrivanje stanovanjskih potreb občanov. Celotna investicija je stala nekaj nad 430.000 EUR, od tega pa je morala zagotoviti zadruga okrog 240.000 EUR investicijskih sredstev.

Na odprtju trgovine so se zbrali številni domačini, ki so se pohvalno izrekli o novi pridobitvi kraja, saj so bili prostori stare trgovine, ki je bila v objektu tik ob regionalni cesti Maribor-Dravograd, povsem zastareli in nefunkcionalni. Župan občine, ki je tudi spregovoril na slovesnosti, pa je posebej poudaril pomen izgradnje štirih novih stanovanj, ki bodo omogočala, da bo v kraju ostalo več mlajših perspektivnih kadrov.

Slovesnosti se je v lepem vremenu na dvorišču novega objekta poleg domačinov udeležilo tudi večje število poslovnih partnerjev, za postrežbo ob prijetnem druženju pa so poskrbeli kar delavci zadruga sami. Nastopile so tudi kulturne skupine iz domačega kraja, praznovanje pa se je zavleklo do poznih večernih ur.

Župan Kovše in direktorica KKZ Danica Ramšak na prireditvi

Jesenska paša

Mag. Jože Pratnekar

Paša goveje živine in drobnice je še vedno najcenejši način prireje mleka in mesa. Za pridelovanje zimske krme, kot sta seno in silaža, porabimo veliko delovne sile, predvsem pa denarja, saj so cene kmetijskih strojev visoke pa tudi nafta se vse bolj draži.

Poleg ekonomskega stališča pa držanje živali na prostem zelo ugodno vpliva na njihovo počutje in zdravje. Živina se veliko giblje na svežem zraku in soncu, na voljo ima zeleno krmo z visoko hranilno vrednostjo, na pašniku pušča iztrebke in s tem gnoji zemljo, manj oboleva in podobno.

Žal še na marsikateri kmetiji živino skozi vse leto redijo kar v hlevu, kar je vse prej kot koristno za živali pa tudi slabo za lastnikov žep.

Zaradi tega je tudi z ekonomskega stališča pomembno, da pašo živine uvedemo na sleherni kmetiji, kjer to dopuščajo naravne danosti. Izjeme so le kmetije, ki imajo kmetijska zemljišča oddaljena od hlevov, ovira so tudi ceste in razdrobljenost zemljiške posesti.

Na Koroškem je večina kmetij v značilni obliki celka, kar pomeni, da je pretežni del kmetijskih zemljišč v enem kosu, in to v neposredni bližini hlevov. To pomeni, da je uvedba paše možna skoraj na vseh kmetijah.

Foto: Ida Robnik

Paše ne zaključimo že v prvih jesenskih dneh, temveč živino držimo na pašniku do zime oziroma dokler ne zapade prvi sneg. Če so živali od zgodnje pomladi pa do jeseni na prostem, jim tudi rahla slana ne škodi, saj so utrjene, zato jim mraz in vlaga ne moreta do živga.

Pri poznojesenski paši pa moramo upoštevati, da ima travna ruša zaradi krajše dnevne svetlobe in s tem zmanjšane asimilacije manj hranilnih snovi, predvsem beljakovin in škrobnih vrednosti pa tudi suhe snovi. Zato je treba predvsem kravam z visoko mlečnostjo v hlevu dodajati travno ali koruzno silažo in seno. Živini, ki tudi ponoči ostaja zunaj, pa dodatno krmo pokladamo kar na pašniku. Zelo primerne so okrogle bale travne silaže. Da preprečimo raztros silaže, čez bale položimo poseben valj, sestavljen iz železnih letev. Če je nagib pašnika strm, moramo omenjeni valj pritrditi na drevo ali na železni drog, saj ga živina lahko porine v dolino.

Če imamo na kmetiji urejen pašno-kosni sistem oziroma nadzorovano pašo in določeno število čredink, jeseni pasemo povprek. To pomeni, da živali spustimo po celem pašniku.

Po zaključku paše je najbolje, da pašnik že pozno jeseni pobranamo s travniško brano, da s tem razgrebemo ostanke blata in s tem preprečimo razvoj pašnih plevelov.

Ob zaključku naj še enkrat poudarimo, da je paša prežvekovalcev najcenejši način reje domačih živali. Ob vse bolj zaostrenih pogojih kmetovanja, ko je razkorak med cenami kmetijskih pridelkov na eni in reprodukcijskim materialom, kot so močna krmila, mineralna gnojila in nafta, na drugi strani vse večji, je treba najti rešitve, ki bodo tudi za naša hribovska in gorska območja omogočale obstoj in razvoj naših domačij.

Kdaj je pravi čas za obiranje sadja

Mag. Jože Pratnekar

Letos pričakujemo dokaj veliko pridelkov sadja tako v intenzivnih nasadih kot na vrtovih in v travniških sadovnjakih. Le na območjih, kjer je klestila toča, bo pridelkov manj in tudi kakovost sadja bo slaba.

Jeseni je obiranje sadja zahtevno opravilo. Pri tem pa je zelo pomembno, da za posamezno sorto izberemo pravi čas, oziroma da sadje oberemo v najboljši zrelosti. Plodove v vrtu za svežo porabo oberemo v užitni zrelosti, ko ima sadje okus, aromo in je primerno obarvano. Za daljše skladiščenje v priročnih skladiščih, kletah ali sodobnih hladilnicah pa je treba plodove obrati v tehnološki zrelosti, ki nastopi nekaj dni pred užitno zrelostjo,

seveda odvisno od sadne sorte in vrste. Predvsem vrtničarji z obiranjem pogosto začnejo prehitro; tako sadje ima manj sladkorja, je neokusno, pojavljajo se fiziološke motnje, kot sta grenka pegavost in porjavitev kože. Prehitro obrani plodovi pozneje v shrambi in skladišču prej zginejo. Tudi prepozno obrani plodovi so v skladišču manj obstojni, pojavljata se steklavost in porjavenje mesa.

Za določanje optimalnega časa za obiranje se uporabljajo različne metode. Najbolj enostavna je opazovanje razvoja plodu. Pri tem ugotavljamo velikost, barvo ploda, barvo pešk in število dni od T-stadija ploda do tehnološke zrelosti. T-stadij ploda se pri jablani pojavi takrat, ko se pecelj in plodič izravnata in tvorita pravi kot. To pa je za vsako sorto drugače; na primer za zlati delišes je doba od T-stadija do zorenja 120 dni.

Sadje je zrelo, ko se barva kože spreminja od intenzivno zelene do zeleno rumene. Nekatere sorte pa se obarvajo rdeče. Barva pešk mora biti rahlo rjava.

Zanesljiv kazalnik, da plodovi še niso dozoreli, je tudi ta, da pri obiranju le s težavo odstranimo del poganjkov od peclja.

Pri sadju, ki ga daljše obdobje skladiščimo v hladilnicah, uporabljamo natančnejše metode, kjer tehnološko zrelost ugotavljamo s posebnimi aparati ali jo določimo z reagenti.

Če sadje uporabljamo za pridelovanje jabolčnika oziroma sadnega soka, je tudi pomembno, da plodovi dosežejo tehnološko zrelost. Jabolčnik iz prezgodaj obranega sadja bo zaradi premalo sladkorja kisel. Tudi iz prepozno obranega sadja bo slab, saj iz prezelega in gnilega sadja ni mogoče pridelati kakovostnega jabolčnika.

Ob koncu naj še enkrat poudarimo, da z obiranjem sadja ne hitimo. Z obiranjem začnemo, ko so plodovi zeleno rumene barve, ko so peške svetlo rjave barve, ko jih z lahkoto utrgamo in se peclja ne držijo drevesni poganjki.

Proslavili prvo obletnico kmečke tržnice Slovenj Gradec

Kolektiv zavoda Slokva, so. p.

V soboto, 12. septembra, je bilo na tržnici, ki so jo Slovenjgradčani pogrešali dolga leta, precej bolj živahno in slovesno kot sicer, saj smo proslavili njen prvi rojstni dan.

Vse se je poklopilo: lepo vreme, bogat spremljevalni program z živo glasbo, odlična kulinarika in ponudba lokalnih dobrot, otroške delavnice, predvsem pa zelo pozitivna energija in dobra volja vseh, ki smo bili prisotni.

Tržnica, ki je bila v letu dni odprta vsak dan od ponedeljka do sobote, se je "prijela". Želimo si, da živi in se razvija še naprej. Pri tem imamo pomembno vlogo prav vsi potrošniki. Namesto velikih trgovskih centrov, kjer nam nemalokrat ponujajo poceni in nekvalitetno hrano

Obiskovalci

neznanege izvora, obiščimo tržnico in tukaj opravimo nakup.

Zaslužnih za dobro uspelo prireditev je veliko. Zahvaljujemo se Mestni občini Slovenj Gradec, JZ Spotur, četrtnim in vaškim skupnostim, VVZ (vrtcu) Slovenj Gradec, Ekološkemu društvu, vsem nastopajočim, podpornikom in donatorjem ter vsem obiskovalcem.

Maskota Ekološkega društva Slovenj Gradec

Harmonikarski orkester

Nastop najmlajših

Ali slovensko kmetijstvo še potrebuje svetovalno službo?

Mag. Jože Pratnekar

Program razvoja podeželja v okviru Skupne kmetijske politike 2014–2020 razvršča ekološko kmetovanje kot samostojno obliko ukrepa za pridobitev subvencije. Tako je za vse kmete, ki so usmerjeni v ekološko pridelavo, obvezno šesturno usposabljanje. Na razpisu MKGP za organizacijo in izvedbo tega izobraževanja je bil izbran Inštitut za trajnostni razvoj skupaj s Fakulteto za kmetijstvo in biosistemske vede v Mariboru.

V razgovoru s področnimi svetovalci, ki so doslej vsa leta poleg drugih

obveznosti uspešno organizirali tudi usposabljanje ekoloških kmetov, so ti "potožili", da so letos iz tega programa žal izpadli.

Na razpisu, ki ga je pripravila Kmetijsko gozdarska zbornica s kmetijskimi zavodi, so bili menda pri višini stroškov za nekaj centov višji kot inštitucija, ki je na razpisu uspela. Tako pa sedaj le-ta po vsej Sloveniji organizira obvezno izobraževanje, saj neudeležba pomeni odvzem subvencije za ekološko kmetovanje.

Poleg kmetijskih svetovalcev pa so ogorčeni tudi lastniki kmetij, ki so usmerjeni v ekološko pridelavo, in marsikateri že razmišlja, da bi iz nje izstopil. Samo na Koroškem se usposabljanj zaradi objektivnih razlogov ni mogla udeležiti skoraj četrtina kmetov. Kmetijski svetovalci so doslej termine izobraževanj prilagodili v zimski čas in po dogovoru s kmeti. Sedaj pa bodo morali "zamudniki" na usposabljanje v Ljubljano ali Maribor, če želijo zadržati subvencije za ekološko kmetovanje.

Menim, da to ni prava pot, ker v programu usposabljanja za ekološko pridelavo sodelujejo tudi profesorji kmetijskih fakultet. Ti bi morali izobraževati svetovalce, le-ti pa to znanje prenašati kmetom. Ta dobra praksa je prejšnja leta prinašala odlične rezultate, pa tudi zadovoljstvo med kmetijskimi strokovnjaki in kmeti. Prav je, da se kmetijski svetovalci in specialisti še naprej dodatno izobražujejo na naših fakultetah in v tujini.

Svetovalci se dnevno srečujejo s kmeti, poznajo njihove probleme, zato naj teren in izobraževanje kmetov ostaneta pri kmetijskih zavodih in izpostavah svetovalnih služb. Kmetijski svetovalci ne smejo biti samo administratorji, ker za to ni potrebna univerzitetna izobrazba.

Sprašujem kmetijskega ministra, zakaj smo v Sloveniji sploh ustanovili kmetijsko svetovalno službo!?

Sprašujem, ali bo rešitev našega kmetijstva in podeželja odslej samo še v Ljubljani in v Mariboru!?

Pri Mikeju stoji 20 metrov visoka lovška preža

Ida Robnik

Presežniki se pojavljajo na vseh področjih našega življenja, vsak išče ali naredi svojega, pa naj bo to največji pridelek, vzpon na najvišjo goro, najbolj bela mačka, najdaljši šank, postavljen na Visokem za počastitev odprtja škočjeloške obvoznice ... Naštevali bi lahko v nedogled, vmes pa gotovo zasledili eno najvišjih lovskih prež, ki jo je ob visoki hruški na robu dvoriščnega dela svoje kmetije, po domače Mikej, postavil Vlado Šavc.

Hiša je obdana z rožami.

Danica in Vlado z vnučkom

Mama Hilda Šavc z vnučkom

Rad opazuje divjad, ki stopa na travnike in njive Mikejevega posestva, včasih čisto blizu, pa ne samo divjad; z 20 metrov visoke preže je čudovit razgled na Pohorje, Kremžarico pa slika celega mesta Slovenj Gradec in okolice.

Pa ni samo preža presežek in vredna ogleda na Mikejevi kmetiji, do katere vodi dobre tri kilometre dolga pot iz Trobelj v vznožje Pohorja na 630 metrov nad morjem. Na dvorišču, kjer so postavljeni kmečki objekti, oko takoj zazna lepo ohranjeno in obnovljeno kaščo. Lastnik Vlado Šavc pove, da je stara dobrih 300 let. Ko stopimo vanjo, Vlado razloži način

Pogled skozi sadovnjak v dolino na mesto Slovenj Gradec

indijske tekačice, ki se prosto gibljejo po dvorišču.

Tržni viški pa ne priraščajo samo v hlevu, na približno enem hektaru površine pridelujejo krompir, sejejo tudi druge poljščine, med njimi toter za pridelavo zdravilnega olja in rž za domačo porabo, za krmo pa koruzo na dveh ha površin. Bogat z raznolikimi starimi sortami sadja je tudi sadovnjak, kjer rastejo zlata pramena, bobovec, krivopecelj, mošanka, iz katerih stisnejo do 4000 litrov sadjevca, iz hrušk pa žgejo žganje.

Prostor za piknike in druženja

Marko in Mateja spravljata zadnjo košnjo.

gradnje takratnega časa: vse je iz lesa, nobenega žeblija, dvojna streha, odprtine za zračenje, vse, kot mora biti za shrambo žita, mesa, in drugih pridelkov, pod kaščo pa je prava klet, grajena v zemljo, kjer ima mošt ravno pravo temperaturo. Seveda smo ga poskusili.

Tudi drugi objekti so vredni pogleda, predvsem hiša, ki v nekem delu datira v isto obdobje izpred tristo let kot kašča, seveda je sedaj obnovljena in dograjena, z vhodom po stopnišču, saj je v zadnjem delu potisnjena v rahel breg. Da v hiši vladajo dobre gospodinje, je bilo takoj zaslutiti. Že ob vzpenjanju po stopnišču in ob vhodu je polno cvetličnih lončkov z bujnimi cveticami, za štedilnikom nasmejana Vladova mama Hilda, žena Danica pa z malim vnučkom v naročju postori vse, kar je v hiši in ob njej potrebno. Kar se tudi na prvi pogled vidi: rože, čistoča, urejene gredice, vrtovi.

Šavčeva oziroma Mikejeva kmetija obsega 45 ha površin, od tega je 32 ha gozda. Vlado jo je prevzel leta 1990. Proizvodnja in prodaja mleka je bila na tej kmetiji že desetletje prej glavna dejavnost. Danes je v hlevu 20 glav živine, od tega 12 molznic simentalk. Dnevno oddajajo mleko v zbiralnico pri Škofu v Trobljah; letno oddajo ca 20.000 litrov mleka. Živina je pretežno na paši. Med kravami se pase tudi konj, ponos gospodarja, ki ga v prostem času rad osedla in jezdi po okoliških poteh. Za lastno uporabo gojijo tudi prašiče, perutnino, med njimi race

20-metrška lovska preža

300 let stara kašča

Gospodar Vlado povabi še na ogled zgledno urejenega prostora za piknik, kjer je zaprt prostor za do 200 oseb, vse potrebno za žar in pečenje, sanitarije, rekreacijski objekti in igrala za otroke. Ob poti do tega dela posestva je mostiček za lovsko razvedrilo – streljanje na glinaste golobe.

Medtem ko smo se sprehajali po Mikijevem posestvu, sta domači sin Marko in hčerka Mateja spravljala še zadnjo košnjo. Ta pogled spodbudi razmišljanje o veliko vložnega dela vseh članov družine, leta in leta, da si potem lahko prišlek napase oči in se načudi urejenosti slehernega delčka posestva.

Ob poti domov pa še pogled na travnike, kjer stoji še ena lovska preža, prostostoječa, še eden izmed znakov, da je pri hiši navdušen lovec.

Pogled od spodaj navzgor

V reviji *Viharnik* bomo z veseljem predstavljali okolico različnih koroških kmetij in skupaj s krajinsko arhitektko Kristino Ravnjak raziskovali tipičen koroški vrt ter tako poskrbeli, da bo naša okolica sčasoma bolj prepoznana in preprosto lepa, kot si Koroška zasluži. Vabljeni, da pokažete interes za obisk (sporočite nam na 031 369 514 ali kristina.ravnjak@gmail.com), za brezplačno krajinsko arhitekturno svetovanje in predstavitev vaše kmečke domačije pa poskrbimo mi.

Trajna zasaditev poslednjega vrta

Kristina Ravnjak, dipl. inž. kraj. arhit. (UN)

Oktober urejamo grobove. Vsak grob je prostor zase, pa vendar je del enega prostora – izbranega pokopališča. Naše ureditve se lahko med seboj dopolnjujejo in bogatijo celoten prostor pokopališča, če si le vzamemo dovolj časa za premišljeno in vse pogosteje tudi vsaj delno trajno zasaditev.

Izkušnje kažejo, da se malo večji vložek v trajno zasaditev na daljši rok večkratno obrestuje. S trajnicami in nižjimi vrstami drevnine lahko pričaramo prav zares lep in spokojen poslednji vrt, ki bo potreboval le malo vzdrževanja. Lepo je, da zasaditev, torej tisti del ureditve, ki ga sestavlja živi material, prostor groba pokriva v čim večji meri. Zgledno urejena grobna zasaditev na obiskovalce vpliva pomirjujoče in v prostor, ki nam pripoveduje zgodbo o smrti, simbolično vnaša življenje. Brez zelenja bi bila teža smrti morda pretežka.

Zasaditev, ki spominja na pokojnika

Jesenska prenova groba

Pri omenjenem igrajo največjo vlogo izbrane rastline v različnih kombinacijah. Ker je prav, da so grobovi lepo urejeni celo leto, se ljudje vedno pogosteje kar sami odločajo za zasaditve s trajnicami (delno ali v celoti). Pri tem je treba poleg izbora rastlin, ki morajo biti na neugodne rastle razmere pokopališč posebej prilagojene (poletna pripeka, plitva prst, možne suhe zime ...), pomisliti tudi na to, kakšna zasaditev bi bila najlepši poklon in spomin v konkretnem primeru. Izberemo lahko rastline, ki jih je imel pokojnik še posebej rad ali pa v zasaditvi uporabimo cvetje v njegovih ali njenih najljubših barvah. Pri družinskih grobovih oziroma tam, kjer je v istem grobu pokopanih več oseb, ki se jih radi spominjamo, je vse skupaj še malo težje, zato naj vam bodo v pomoč nekateri namigi.

Nekaj večnega zelenja

Najlepše je, da je v vsaki zasaditvi nekaj zimzelenega rastlina, preostale rastline pa lahko s cvetenjem polepšajo vnaprej določene dele leta, ko nas s pokojnikom povezujejo posebni spomini ali datumi (rojstni dan, obletnica poroke ...). Vedno zelena drevnina (na primer ruševje *Pinus mugo 'Mops'* in druge sorte, brini *Juniperus sp.*, tisa *Taxus sp.*, pritlikave smreke, na primer *Picea abies 'Inversa'*) je na grobu nosilka simbola večnosti, ki ustvari ozadje preostalim

rastlinam. Premišljena in lepo vzdrževana zasaditev sama zase govori o naši ljubezni do tistih, ki jih fizično ni več med nami.

Izvedba trajne zasaditve na grobu je nekoliko zahtevnejša

Pri nakupu sadik moramo biti še posebej pozorni na poreklo in kakovost rastlinskega materiala, saj naši običajni vrtni centri ponujajo premalo za precej visoke cene. Povprečnosti in razočaranjem se lahko izognemo tako, da obiščemo kakšno slovensko drevesnico oziroma vrtnarijo, ki prodaja doma vzgojene sadike okrasnih rastlin.

Še preden rastline kupimo, pa moramo poskrbeti tudi za ustrezno prst, v katero bomo posadili nove sadike in/ali presadili tiste, ki so že na grobu. Iz izbrane prsti bodo rastline več let sprejemale hranila in vodo. Na grobovih je še posebej priporočljiva uporaba inovativnih rešitev za zadrževanje padavinske vode v tleh (iz podjetja Knauf Insulation, d. o. o.), ki jih v obliki kock ali kosmičev zmešamo z zemljo. Na voljo je tudi enak material, ki ga ob prenovi grobne zasaditve kot tepih položimo približno 15 cm pod zemljo (ustreznost posamezne rešitve je odvisna od izbranih rastlin). Tako na takšen ali drugačen način poskrbimo, da dodatno zalivanje tudi poleti skorajda ne bo potrebno.

Primer atraktivne zasaditve groba v celoti (vrtna razstava, Nemčija)

Simbolična prekinitev vezi družine Pfahl s pokojnico – osebna nota tega groba

Trajna zasaditev groba – zelo malo vzdrževanja

Rastline za grobove

Pri izboru rastlin pazimo, da izberemo počasi rastoče rastline. Trajno zasaditev lahko načrtujemo tako, da je zanimiva skozi vse letne čase. Pri tem ni nujno, da v zasaditvi vedno nekaj cveti, dekorativnost in zanimivost lahko namreč ustvarimo tudi z oblikami, barvami in teksturo listov, lubja, plodovi ...

Na grobovih se izmed trajnic pogosto uporabljajo različne vrste homulic, nageljni, planike, geranije, perunike, zelišča, šaše in okrasne trave ter seveda še številne druge rastline. Poleg trajnic in manjše drevnine, ki se uporablja kot osnova zasaditve, lahko zasaditev obsega

tudi prostorčke za zasaditev nekaj enoletnic ali dvoletnic (mačehe, rese in podobno). Namesto v pravilne geometrijske vzorce sadimo rastline v posamezne skupine (zadaj višje, spredaj nižje), saj tako zasaditev podkrepi učinek blaženja strogosti grajenih elementov groba in pokopališča. Bolje je, da ima zasaditev kot celota manjše število različnih rastlin in so vsaj po dve ali tri skupaj posajene v skupinah. Taka zasaditev bo bolj polna in urejena, majhne skupine rastlin pa bodo delovale kot usmerjevalci pogleda od ene skupine k drugi.

Urejanje groba je lahko priložnost za pogovor o smrti, ki je v družbi še vedno

tabu tema. Svojim otrokom in vnukom, ki vam lahko pri urejanju zasaditve pomagajo, povejte kaj lepega o pokojniku, ki ga morda sploh poznali niso. Predvsem pa: ne zapravljajte preveč za aranžmaje in sveče. Pomembnejše je, kaj nosite v srcu.

Če vam je članek všeč ali pa bi mi želeli kar koli sporočiti, sem vam na voljo.

E: kristina.ravnjak@gmail.com

W: www.gartgarden.com

T: 031 369 514

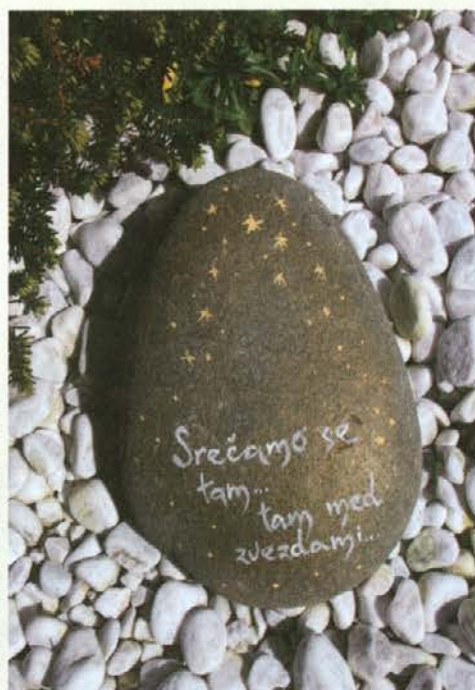
FB: <https://www.facebook.com/gartgarden>

Zasaditve lahko popestrimo tudi s kamni, na katerih so zapisane izbrane misli.

Namesto sveč in rož lahko na grob ob 1. novembru položimo nekaj trajnega – kamen z žalno poslikavo v večen spomin.

Inovativna rešitev za idealen vodni režim trajne grobne zasaditve

Kapucinka – *Tropaeolum maius*

Milan Podojstršek

Kapucinka izhaja iz Južne Amerike, kjer raste kot trajnica v pragozdovih. Pri nas jo gojimo na vrtovih kot enoletno okrasno rastlino, saj s svojimi lepimi, rumenimi, oranžnimi in rdečimi zvončastimi cvetovi kar privablja poglede.

Marsikdo pa ne ve, da je kapucinka uspešen naravni antibiotik, poznavalci jo imenujejo celo "kmečki penicilin". Njeno učinkovanje se kaže zlasti v boju z najtrdozratnejšimi notranjimi škodljivimi bakterijami. Kos je večini virusnih obolenj. V sebi hrani učinkovine, kot so gorčično eterično olje, flavonoide, karoten, škrob, pektin, tanin, saharozo, smolo, železo, magnezij, fosfor, žveplo in tudi do 300 mg vitamina C.

Rastlina izgubi večino zdravnih učinkovin, zato je ne sušimo. Kapucinko lahko uporabljamo pri različnih zdravstvenih težavah. Kašo iz listov lahko uporabimo za razkuževanje vnetih in gnojnih ran. Pomaga pri infekcijah dihalnih organov, infekcijah sečnih poti in organov. Žveplene spojine, ki so v njej, se nekaj ur po zaužitju razvijejo v protibakterijsko delovanje. Na prizadeta mesta deluje brez stranskih učinkov in ne uničuje črevesne flore, kot jo večina sintetičnih antibiotikov.

Kapucinka preprečuje rast in razvoj mnogih bakterij, ki povzročajo gnojna in vročinska stanja. Tudi pri virusnih glivičnih obolenjih je nepogrešljiva, saj se uspešno bojuje s trdozratnimi bakterijami borelije. Liste in cvetove uživamo sveže in jih lahko pojedemo do 50 g dnevno, plodov pa do

20 g. Po 4 do 6 tednih rednega uživanja se priporoča odmor 2 do 3 tedne.

Kapucinka čisti kri in pospešuje tvorbo belih krvnih teles, kar izboljšuje in utrjuje imunski sistem, pomirja kašelj, pomaga pri vseh prehladnih obolenjih in boleznih dihalnih organov. Razkužuje in blaži vnetje ustne sluznice in dlesni. Preprečuje razvoj škodljivih mikroorganizmov črevesne flore, zmanjšuje vnetje črevesne sluznice, preprečuje nastanek in razvoj raznih črevesnih tvorb. Pospešuje delovanje jeter in izločanje žolča, prav tako pa pomaga pri vnetjih. Pomaga pri vnetih ledvicah, pospešuje izločanje urina, pomaga pri vnetem mehurju in vnetih sečnih poteh. Blaži menstrualne težave. Menda kapucinka pri moških spodbuja spolno moč.

Razkužuje kožo, pospešuje celjenje ran, preprečuje razna vnetja. Obkladki iz zdrobljenih plodov pomagajo pri vnetju kože, gnojnih in vnetih izpuščajih na nogah in drugih delih telesa.

Kapucinke ne uživamo istočasno z alkoholom, ker povečuje občutljivost nanj. Ni priporočljiva za mlajše otroke, nosečnice, dojilje, bolnike z rano na želodcu in črevesju, kakor tudi ne za bolnike s kroničnim vnetjem ledvic.

Tinktura iz kapucinke

- 200 g listov in cvetov
- 1 liter žganja (50 %)

Liste in cvetove na drobno narežemo in jih prelijemo z žganjem. Vsebino pustimo stati 3 tedne in jo dnevno pretresamo. Po tem času jo precedimo. Uživamo 15 do 20 kapljic z malo vode 3-krat na dan.

Kapucinkin kis

Liste in cvetove na drobno narežemo in jih do vrha naložimo v kozarec s širokim grlom. Prelijemo jih z naravnim domačim jabolčnim kisom. Vsebino za 2 do 3 tedne postavimo v temen prostor v kleti in jo občasno pretresemo. Po 3 tednih jo precedimo. Kis lahko uporabljamo na različne načine. Z njim uspešno zdravimo borelijo in druge trdozratne bolezni, le vztrajni moramo biti pri uporabi.

Kapucinkini plodovi

Plodove namočimo v solnico in jih uporabljamo v gospodinjstvu kot kapre. Plodovom pa lahko dodamo tudi razne dišavnice, kot so koprova zel, šetraj, rožmarin, koriander, pehtran, kumina. To sestavino imenujemo nemški kapre in ga uporabljamo v omakah za pripravo divjačinskih jedi.

Kapucinkino mleko

3 jedilne žlice sveže stisnjenega soka iz mladih vršičkov in listov prilijemo v skodelico mlačnega mleka. Pijemo med obroki. Ta pripravek se uporablja pri astmi, bronhitisu, pljučnih boleznih.

Torej, uživajmo kapucinko, ko je še v bujni rasti, in preprečili bomo razvoj marsikatero bolezni, saj kot je znano zanjo, je "kmečki penicilin".

Viri:

- Simon Ašič in Richard Willford - Zdravilne rastline
- Predavanja društva Povojček

**Zavarovalnica
Maribor**

Novo in
najugodnejše
avtomobilsko
zavarovanje*

*pri Zavarovalnici Maribor

Vaš avto nima zgolj prijateljev.

Povoječkov kotiček

Povoječkov dan

Ljuba Plazi

Povoječkov dan je bil namenjen spoznavanju in nabiranju zdravilnih rastlin in prijetnemu druženju v naravi. Pot nas je vodila s Poljane en del po pešpoti, potem po gozdnih poteh ter preko travnikov. Narava nam nudi veliko zdravilnih rastlin, te so se nam kar same ponujale, da smo si jih nabrali. Z njimi bomo poskrbeli za svoje zdravje, v zimskih dneh pa nas bodo grele v čajčkih in nas spominjale na naše lepe Povoječkovke poti 29. avgusta 2015.

Na kmetiji pri Bogvu smo imeli prvi daljši postanek. Prijazna gospodinja Katica nam je postregla z nebeško dobrimi krapi in potico. Tudi odžejali smo se z dobrim moštom, za povrh pa je dobro dela še odlična kavica.

Tako dobro podprti smo se odpravili naprej. Po prijetni senčki skozi gozd smo se počasi približevali domačiji Podvanšek. Tam nas je pričakala naša kmetica leta Milka s svojo družino. Tako Milka kot njena družina in njena domačija so takoj osvojili naša srca. Ogljedali smo si domačijo in

Skupina Povoječek na prvem pohodu 29. avgusta 2015

najstarejšo trto ter prisluhnili starejšemu gospodarju o zgodovini trte. Milka pa nam je pripovedovala o svojih doživetjih, ko je bila izbrana na kmetico leta. Z veseljem smo ji prisluhnili in ji čestitali. Postregla nam je s pregrešno dobrim ričetom in pehtranovo potico. Bilo nam je tako lepo, da bi še kar ostali, a kaj ko nas je čakala še dolga pot.

Da pa bi zmogli še ta zadnji del poti, je poskrbela *povoječica* Erika z dodatno

energijo dobrot Dvornikove domačije, ki se nam je pridružila pri Podvanšku.

Pot smo nadaljevali čez Lom, se spustili preko Ferjata v dolino in pot zaključili na Poljani.

Vsi udeleženci smo si bili edini, da je bil to najlepši dan. Napolnili smo se z novim znanjem o zdravilnih rastlinah, izmenjali razne izkušnje, uživali v lepem vremenu v naravi in prijetni družbi.

Povoječki v Mozirskem gaju

Dragica Hafner Lorenci

Foto: Jože Miklavc

Bilo je nekega pustega jesenskega dne ... No, tako se pač začno pravljice, le da je to zgodbica o rojstvu male vrtnice iz javorovih listov.

Res je bil pust meglen jesenski dan, ko ne veš kaj bi sam s sabo. Veter je neusmiljeno vrtinčil listje, drevesa so vse bolj in bolj postajala gola, listje pa kompost v travi. Ali nisem že nekje videla, kako se naredi vrtnico iz javorovih listov? Premagala me je radovednost in sem šla nabrat nekaj listja. Poskusila sem, prva vrtnica je uspela. Verjetno imam nekaj smisla za ustvarjanje, saj če prva ne bi uspela, najbrž tudi druge ne bi bilo in ne bi bilo teh šopkov.

Jesen ni bila več pusta, živobarvne vrtnice so kot sonce zažarele na mizi in ko

Šopki za najboljše cvetličarske mojstre

sem jih povezala v šopek, tudi soba ni bila več tako mračna, pa tudi megla in veter, ki je bičal drevje, me nista več motila.

No, to je kratka zgodbica o mali vrtnici, ki je imela vedno več družic. Prav

sramežljivo sem prvi šopek podarila sodelavki in nisem pričakovala tako pozitivnega odmeva na to moje ustvarjanje. Šopki so se potem znašli v prenekateri vazi in tudi na prvi razstavi zdravilnih rastlin v Kozolcu na Poljani, od koder se je ponesel glas po vsej dolini, pa še daleč naokrog. Vsako leto smo imeli delavnice izdelave vrtnic in šopkov, tako da se je te obrti naučilo veliko število obiskovalcev naših razstav.

Dober glas seže v deveto vas, pravi stari pregovor. Pa da se ne bi preveč hvalila, je glas o naši dejavnosti res segel tudi do Mozirja, pravzaprav Mozirskega gaja. Letošnji poletni razstavi v izjemno lepo urejenem parku smo se 15. avgusta pridružili tudi člani društva Povoječek, društva za zdravilne rastline, naravo in kakovost življenja. K sodelovanju smo bili povabljeni z namenom predstavitve izdelave vrtnic in šopkov iz javorovih listov. Letošnja razstava v Mozirskem gaju je nosila nostalgičen naslov Dotik podeželja in predstavila vrtove s simboli in ikonami ptičjih strašil.

Na tej razstavi se največji slovenski

V Mozirskem gaju so tekmovalci poleg pokalov in praktičnih nagrad za pokal Mozirski gaj prejeli še unikatne šopke društva Povojček. Tekmovanje je štelo tudi za izbor tekmovanja za Euroskills za Göteborg 2016.

cvetličarski mojstri potegujejo za pokal mozirski tulipan. Letošnji zmagovalci so kot nagrado med drugim prejeli tudi šopke, ki smo jih izdelali člani društva Povojček, ki smo med vrtnice iz listov vpletli zdravilna zelišča vse od sivke, ameriškega slamnika, rmana, žajblja

Povojčki v Mozirju

do rastlin, ki so bile trenutno na voljo v naši okolici. Tako prejemniki šopkov kot tudi žirija z mednarodno zasedbo se niso mogli načuditi domiselnosti in šopki so doživeli vso pohvalo tako dobitnikov kot članov žirije.

Naš dan v Mozirskem gaju je bil prekrasen in poln doživetij. Obiskovalcem smo predstavili samo izdelavo vrtnic in šopkov, namen in cilje delovanja društva ter izdelke, ki jih izdelujejo člani in so rdeča

nit možnosti uporabe zdravilnih rastlin.

Tako so moje, tvoje, naše povojčkove vrtnice prestopile še eno mejo na poti in osrečile vse, ki to delamo za dušo, in tiste, ki te šopke prejmejo v dar. In naj še naprej osrečujejo ...

Hvala, Mozirski gaj, hvala vsem, ki ste si šopke vzeli za svoje, in hvala predstavnikom gaja, ki ste nam dali možnost, da se predstavimo tudi v vašem prekrasnem cvetočem rajju.

Učni center vrtnarstva in čebelarstva pri Drugi osnovni šoli polno zaseden

Janez Bauer

Že kar nekaj časa je, odkar smo pri Drugi osnovni šoli v Slovenj Gradcu odprli učni center vrtnarstva in čebelarstva. Bilo je sicer malo pred obiskom komisije za ocenjevanje Entente florale, na katerem se je mesto Slovenj Gradec odlično odrezalo. Osvojili smo zlato priznanje. Pomemben prispevek k temu je imela tudi Druga osnovna šola s svojim učnim centrom.

Nato pa so prišle počitnice in marsikdo si je mislil, da bo ta vrt samo ena propadla stvar. Ni bilo tako! Učitelji in učenci so tudi med počitnicami skrbeli za vrt in čebelice v čebelnjaku. Vedno je kaj cvetelo, zorel je paradižnik, paprika in jagode. Čebelice so neutrudno, od zore do mraka, nabirale sladko medicino in jo nosile v panje. Iztočili smo že tudi prvi med, samo nekaj kilogramov sicer, a začetek je obetaven. Najbolj pa se je pokazalo tukaj sožitje človeka z naravo in še ena potrditev projekta urbanega čebelarjenja, ki ga izvaja Čebelarstva zveza Slovenije. Čebelnjak je v vodnem mestu Atlantis v Ljubljani, čebelje družine živijo na vrhu Cankarjevega doma in še marsikje

med hišami in stolpnici našega glavnega mesta. Zato pa, smo mi slabši od Ljubljane? Tudi naše mesto Slovenj Gradec ima svoj čebelnjak blizu mestnega kopališča pri Drugi osnovni šoli in to ne

kopalcev ne šolarjev prav nič ne moti. Nasprotno, naši meščani so zelo ponosni na šolski čebelnjak, saj je eden najlepših v Sloveniji. Čebele iz tega čebelnjaka pa bodo v panje prinašale obilo medicine z okoliškega drevja, travnikov in iz gozdov. Med iz tega čebelnjaka bo vrhunski. To smo se že odločili, saj bomo v prihodnje med iz šolskega čebelnjaka poslali na največja državna ocenjevanja. O rezultatih pa bomo poročali.

Začelo se je novo šolsko leto. Učitelji so se že kar med počitnicami dogovorili,

Čebelar Janez Bauer pred šolskim čebelnjakom

da bosta obisk učnega centra in delo v njem stalnica izobraževanja in usposabljanja na tej šoli. V jesenskem času so bili tako v učnem centru vsi otroci prve in druge triade, to je od prvega do petega razreda. Z velikim zanimanjem so si ogledovali rastje na visokih gredah, grmovnice in drevje, hotel za žuželke in travniško cvetje. Mentorica Tatjana Glavič jim je radodarno delila svoje bogate vrtnarske izkušnje. Najbolj zanimivo pa je bilo čebelarstvo. Pred ogledom čebelnjaka so se primerno zaščitili, da jih ne bi obiskala kakšna preveč radovedna

čebelica. Glave so si pokrili s klobuki s pajčolanom, na roke pa so navlekli zaščitne rokavice. Za vso to zaščitno opremo sta poskrbela Čebelarstvo Slovenj Gradec-Mislinja in Čebelarstva zveza Slovenije, ki imata velik posluš za vzgojo in razvoj mladih čebelarjev. Vso zaščitno opremo za čebelarje so namreč za šolske potrebe šoli podarili. Pri čebelnjaku jih je že pričakal čebelarški mentor Janez Bauer in jih uvajal v skrivnosti čebeljega življenja. Otroci so z zanimanjem opazovali čebelice, ki so neutrudno prinašale medičino in cvetni

prah v lepo poslikan čebelnjak. Ogledali so si tudi napajalnik za vodo, da čebelice ne bi bile žejne. Prava atrakcija pa je bil opazovalni panj. Tam so vsi otroci od blizu opazovali člane čebelje družine, njihovo življenje in delo. Seveda so bile čebele za stekleno steno, tako da ni bilo strahu. Res ogromno novega so spoznali. Že so kovali načrte, kaj vse bodo postorili spomladi, ko se v vrtu in čebelnjaku pravo delo šele začne. Takrat bodo k urejanju centra pristopili tudi višji razredi in nastal bo pravi mali raj. V veselje otrok in ponos mestu.

Najbolj zanimiv je bil opazovalni panj.

Učenci z zanimanjem opazujejo gojenje jagod na visokih gredah.

Tatjana Glavič prikazuje zasnovo učnega centra.

Problematika parazitarnih infestacij pri domačih živalih (govedo, drobnica, prašiči)

Martina Sušec Valentar, dr. vet. med. VP Radlje ob Dravi

Veterinarji na Veterinarski postaji Radlje ob Dravi v zadnjem času opažamo izredno problematiko, povezano s parazitarnimi infestacijami pri domačih živalih (govedo, drobnica, prašiči).

Največji razlog za to je bilo prekomerno mokro in vlažno leto 2014/15, kar je omogočilo optimalne pogoje za razvoj zajedavcev. Pri živalih se to kaže na več načinov:

- hujšanje živali kljub ustrezni krmi,
- obporodno ležanje krav in pareze,
- reprodukcijske motnje (krave se ne gonijo, slaba brejost ...),
- kuštrava, lomljiva, nesvetleča dlaka,
- neustrezna konsistenca blata (redko blato, občasna driska ali celo krvavo blato ...),
- zmanjšan prirast in razvoj mladih živali,
- padec odpornosti in posledične zdravstvene težave (pljučnice, driske ...),
- nenadni pogini.

Treba je vedeti, da zajedavci poleg

Foto: Ida Robnik

neposredne povzročajo ogromno posredno, prikrito škodo in izpad rejskih produktov (meso, manjša mlečnost, žive živali ...). Najbolj zaskrbljujoče je dejstvo, da smo pri vseh analiziranih vzorcih blata, odvzetih na terenu, zaznali prisotnost zajedavcev. V praksi pa se na terenu spoprijemamo z nadpovprečno prisotnostjo težav, povezanih s paraziti.

Novo na tržišču:

- Antiparazitiki za molznice proti vsem zajedavcem (zunanjim in notranjim) v obliki kožnega poliva BREZ karence na mleko!
- Za vse reje do jilj antiparazitiki v obliki tablet, tekočin in kožnih polivov.

Glede na trenutno problematiko priporočamo, da se ob aplikaciji

antiparazitikov živali tretira tudi s peroralnimi vitamini, da se nadoknadijo izgubljeni vitamini in minerali.

– Lastnike psov bi radi opomnili, da je tudi v letu 2015/16 treba poskrbeti za cepljenje psov proti steklini za vse pse, ki še nimajo treh zaporednih cepljenj.

Novo na VP Radlje:

- V ambulanti za male živali opravljamo storitve z rentgenom

(v ambulanti in na terenu).

- Ultrazvočna diagnostika pri vseh živalih.
- Internistični in kirurški posegi (vključno z ortopedskimi posegi – operacije zlomov).
- Ultrazvočno odstranjevanje zobnega kamna pri vseh živalih.
- Ob koncih tedna po dogovoru izvajamo fizioterapijo malih živali.
- DDD (deratizacija, dezinfekcija in

dezinfekcija) vseh objektov in vodov.

Delovni čas ambulante za male živali in trgovine (zdravila, dodatki, hrana ...):

- Od ponedeljka do petka: 7.–17. ure
- Sobota in nedelja: po dogovoru

T: 02/88 80 706, M: 041 752 474, 041 371 734

Slovenija brez tobaka – kdaj?

Pred nami so spremembe zakonodaje na področju zmanjševanja uporabe tobaka

Kajenju tobaka pripisujemo veliko breme bolezni, (prezgodnjih) smrti ter znatne stroške za posameznika, zdravstveni sistem in družbo. Bolezni, smrti in stroški, pripisljivi uporabi tobaka, so preprečljivi. Razširjenost in škodljive posledice kajenja lahko zmanjšamo s celovitim programom poznanih in učinkovitih ukrepov nadzora nad tobakom. Vendar pa Slovenija že od leta 2007, razen višanja obdavčitve, ni sprejela novih ukrepov nadzora nad tobakom in zato na tem področju v zadnjem obdobju zaostaja za drugimi evropskimi državami. Do maja 2016 moramo v nacionalno zakonodajo prenesti določbe nove evropske direktive na tem področju, kar je tudi prilika za uvedbo drugih učinkovitih in strožjih ukrepov za zmanjševanje uporabe tobaka in njenih posledic.

Kajenje tobaka škoduje tako rekoč vsakemu organu v človeškem telesu in škodljivo vpliva na zdravje skozi celotno življenje. Povezano je z razvojem številnih vrst raka, boleznih dihal, boleznih srca in ožilja ter drugih bolezni. V Sloveniji vsak dan zaradi bolezni, ki jih pripisujemo kajenju tobaka, umre 10 oseb, četrtina od teh že pred 60. letom starosti. Stroški zdravljenja bolezni, zmanjšanja produktivnosti in prezgodnje umrljivosti zaradi kajenja predstavljajo okoli pet odstotkov slovenskega bruto domačega proizvoda, kar je znatno več, kot država pridobi iz tobačnih trošarin. V zadnjem času ne beležimo zmanjševanja deleža kadilcev med odraslimi, še vedno kadi

približno četrtina odraslih prebivalcev Slovenije.

V zdravstveni regiji Koroška delež kadilcev ne odstopa pomembno od nacionalnega deleža, kadi nekaj manj kot četrtina prebivalcev, starih 25–64 let. V regiji se delež kadilcev med prebivalci te starosti v zadnjem obdobju ni spremenil.

Potrebujemo strožje ukrepe za nadzor nad tobakom

Tobačna industrija ima v Sloveniji še vedno veliko možnosti za marketing tobačnih izdelkov oziroma spodbujanje začetka kajenja in zmanjševanje opuščanja. V Sloveniji za znižanje deleža kadilcev in zmanjšanje škodljivih posledic rabe tobaka čim prej potrebujemo naprednejše in strožje ukrepe nadzora nad tobakom. Poleg tistih, ki jih prinaša nova evropska direktiva na tem področju, strokovnjaki kot ključne ukrepe predlagamo nadaljnje znatno višanje obdavčitve in cen tobačnih izdelkov, popolno prepoved oglaševanja in razstavljanja tobačnih izdelkov, enotno (standardizirano) embalažo, nadaljnji ukrepi za zmanjšanje dostopnosti tobačnih izdelkov mladostnikom, strožje izvajanje zakonodaje in višje kazni za kršitve.

Helena Koprivnikar z NIJZ

Ministrstvo za zdravje je začelo s postopkom prenosa nove tobačne direktive

Direktiva 2014/40/EU o proizvodnji, predstavitvi in prodaji tobačnih in povezanih izdelkov je stopila v veljavo 19. maja 2014. Države članice EU imamo do 20. maja 2016 čas, da direktivo prenesemo v nacionalno zakonodajo, zato je ministrstvo za zdravje že začelo s postopkom prenosa direktive. Direktiva med drugim uvaja prepoved značilnih okusov cigarete, kot sta npr. mentol ali vanilja, velika slikovna zdravstvena opozorila, strožje ukrepe za preprečevanje ponarejanja in nezakonite trgovine s

tobačnimi izdelki, možnost prepovedi prodaje tobačnih izdelkov preko spleta in ureja področja elektronskih cigaret in zeliščnih izdelkov za kajenje. Poleg ukrepov, ki jih uvaja nova direktiva, bo predlog novega zakona vključeval še druge dokazano učinkovite ukrepe, h katerim nas zavezuje Okvirna konvencija Svetovne zdravstvene organizacije o nadzoru nad tobakom, ter jih predlagajo stroka in nevladne organizacije. Predlog bo javnosti predstavljen še letos. V okviru javne razprave se bodo predstavniki zainteresirane in strokovne javnosti lahko seznanili z načrtovanimi rešitvami ter nanje podali morebitne pripombe.

Nataša Blažko z Ministrstva za zdravje RS

Zastavljeni so globalni cilji zmanjševanja rabe tobaka

Globalni akcijski načrt za preprečevanje in nadzor nenalezljivih bolezni 2013–2020 navaja devet prostovoljnih ciljev, eden od njih je 30-odstotno relativno zmanjšanje deleža kadilcev med osebami, stariimi 15 let in več, do leta 2025. Z Ašgabadsko deklaracijo o preprečevanju nenalezljivih bolezni in njihovem nadzoru so se države evropske regije Svetovne zdravstvene organizacije tudi zavezale, da bodo okrepile svoja prizadevanja za popolno izvajanje Okvirne konvencije Svetovne zdravstvene organizacije za nadzor nad tobakom ter izkazale ambicijo za doseganje evropske regije brez tobaka (kar pomeni, da manj kot pet odstotkov odraslih uporablja tobačne izdelke). Nekatere države so v skladu s tem že postavile nacionalne cilje. Cilj družbe brez tobaka so si že zastavile Irska za leto 2025, Škotska za leto 2034 ter Finska in Norveška za leto 2040.

Opuščanje kajenja je koristno za zdravje v kateremkoli obdobju življenja
Več kot polovica kadilcev želi

prenehati s kajenjem, veliko jih v prvih nekaj poskusih ni uspešnih, zato jim je na voljo pomoč pri opuščanju kajenja. Programi opuščanja kajenja potekajo v zdravstvenovzgojnih centrih, ki so v zdravstvenih domovih po vsej Sloveniji. Kadilci, ki želijo opustiti kajenje, se lahko kadarkoli obrnejo na najbližji zdravstvenovzgojni center in ne potrebujejo napotitve osebnega zdravnika. Lahko izbirajo med skupinskim

in individualnim svetovanjem za opuščanje kajenja. Na voljo je tudi svetovalni telefon, kjer svetovanje izvajajo usposobljeni svetovalci, ki deluje vsak delovnik med 17. in 20. uro. Telefonska številka je objavljena tudi na embalaži tobačnih izdelkov. Vse omenjene vrste pomoči so brezplačne.

Mag. Tadeja Hočevar z NIJZ

Na svetovalnem telefonu uporabniki dobijo informacije o škodljivostih kajenja, prednostih nekajenja, metodah opuščanja kajenja, ki so v Sloveniji na voljo, kam se obrniti po pomoč, informacije o tem, kako opustiti kajenje, izvaja pa se tudi podpora v času opuščanja kajenja in podpora v času vzdrževanja abstinence.

10. oktober – svetovni dan duševnega zdravja

Aktivnosti na koroškem

Nina Pogorevc, univ. dipl. soc

Duševno zdravje predstavlja jedro in temelj človekovega zdravja nasploh. Vpliva na vse dimenzije našega življenja, na naše telesno zdravje, počutje, na medosebne odnose, omogoča nam zavedanje in izpolnitev naših vlog, tako v osebnem kot tudi družbenem življenju.

Ob svetovnem dnevu duševnega zdravja je na to temo potekalo več aktivnosti, s katerimi na Nacionalnem inštitutu za javno zdravje OE Ravne želimo spodbuditi čim več ljudi:

- o da po svojih močeh skrbijo za lastno duševno zdravje,
- o da ponudijo pomoč in podporo soljudem,
- o da v primeru osebnih duševnih stisk in motenj poiščejo pomoč.

Prav tako želimo spodbuditi lokalne skupnosti, da so občutljive na duševne stiske ljudi in da podprejo programe pomoči v svojih okoljih ter ne nazadnje, da si skupaj prizadevamo zmanjšati stigmatizacijo in predsodke povezane z duševnim zdravjem.

Aktivnosti NIJZ OE Ravne na Koroškem

1. **10. oktobra 2015** smo ob prazniku mesta Ravne na Koroškem sodelovali s stojnico "Povej mi nekaj lepega", kjer smo z udeleženci delili pozitivne misli.
2. **23. oktobra 2015** bomo v Mladinskem kulturnem centru Slovenj Gradec izvedli delavnico "Ko stresa stres" za Društvo

kmetič Mislinjske doline. V delavnici bomo prepoznavali različne dejavnike, ki vplivajo na zdravje, še posebej pa se bomo osredotočili na aktivnosti za krepitev duševnega zdravja in obvladovanja duševnih stisk in motenj.

3. **13. novembra 2015** v Narodnem domu v Celju NIJZ organizira strokovno izobraževanje "Mladostnik in motnje hranjenja" za pedagoške delavce osnovnih in srednjih šol iz savinjske, mariborske, pomurske, koroške in dolenske regije.
4. **V novembru 2015** bomo v okviru projekta, ki ga sofinancira Občina Ravne na Koroškem, v sodelovanju z zunanjimi strokovnjaki in strokovnjaki Vrtca Ravne izvedli strokovno izobraževanje za vzgojitelje. Tema bo osredotočena na razvoj in krepitev ključnih socialnih in čustvenih kompetenc v zgodnjem otroštvu (v starostni skupini od 1 do 3 let).

Samoaktivacija splošne javnosti

Želeli bi, da poleg skrbi za telesno zdravje posvetimo misli in dejanja tudi duševnemu zdravju nas in naših bližnjih. Zato navajamo nekaj predlogov aktivnosti, ki so preproste, a imajo lahko zelo pozitiven učinek.

"Gremo na kafe – klepet ob dobri družbi"

S pobudo "Gremo na kafe – klepet ob dobri družbi" želimo izpostaviti pomen medsebojnega druženja. Fraza "gremo na kavo" je danes postala sinonim za vsakršno druženje, ki nas sprošča, povezuje, razbremenjuje. Klepet ob dobri družbi nam omogoča, da delimo svoje misli, občutke, zgodbe, da na vsakodnevne težave pogledamo z drugega zornega kota, vidimo nove rešitve in se skupaj nasmejimo. Povabite prijatelje, znance, sodelavce ...

Duševno zdravje se začne z nami. Kaj boste naredili za svoje duševno zdravje?

Na listek si zapišite idejo, kako boste poskrbeli za svoje duševno zdravje. Zapišite idejo, dve ali celo več. Ni treba, da so ideje velike, naj bodo smiselne in dosegljive za vas. Obljubo lahko obdržite zase ali pa jo delite s prijatelji. Tako bi tudi druge spodbudili k razmišljanju, kaj lahko storijo zase.

Potrkanj na vrata: "Dan brez e-pošte" med sodelavci

Komunikacija na daljavo preko telefonov in računalniške tehnologije postaja pomemben del vsakdanjega življenja. Druženje prek sodobne tehnologije je lažje in dostopnejše kot fizični stik. Pa vendar, ali lahko nadomesti tudi vse prednosti osebnega stika? Mi menimo, da ne. Zato želimo s to aktivnostjo spodbuditi osebni stik in osebno komunikacijo.

V tem času svoje aktivnosti okrepijo tudi druge vladne in nevladne organizacije, na katere se ljudje lahko obrnejo po pomoč, kadar so v stiski.

Na Koroškem poleg nevladnih organizacij, kot so OZARA, ALTRA, društvo DAM, v Zdravstvenem domu na Ravnah od leta 2013 deluje tudi tim Skupnostne psihiatrične obravnave, v lanskem letu pa je v prostorih Mladinskega kulturnega centra v Slovenj Gradcu vrata odprla psihološka svetovalnica Posvet – Tu smo zate. Ljudje v duševni stiski se lahko obrnejo tudi na osebnega ali dežurnega zdravnika, reševalno službo ter različne brezplačne telefonske številke.

Prepričani smo, da lahko vsi prispevamo h krepitevi duševnega zdravja ter zmanjševanju stigmatizacije in predsodkov, povezanih z duševnim zdravjem. Še tako majhen prispevek vsakega od nas je dragocen in pomeni pomemben korak h krepitevi duševnega zdravja v naši regiji.

Cepljenje proti gripi

Branka Božank

Sporočamo vam, da smo na Nacionalnem inštitutu za javno zdravje OE Ravne na Koroškem začeli s cepljenjem

proti gripi. Cepljenje priporočamo vsem prebivalcem, še zlasti bolj ogroženim skupinam: starejšim od 65 let, kroničnim bolnikom in njihovim družinskim članom, majhnim otrokom in njihovim družinskim članom, nosečnicam, ljudem, ki čakajo na sprejeme na bolnišnično zdravljenje ter zdravstvenim in drugim delavcem, ki so pomembni za delovanje različnih dejavnosti. Več informacij o cepljenju najdete na povezavi

<http://www.nijz.si/sl/zacetek-cepljenja-proti-gripi-s-cepljenjem-nad-letosnjo-gripi>

Cepljenje na NIJZ OE Ravne na Koroškem je možno po predhodnem naročilu na telefonski številki 02 8705 600 ali 02 8705 608, naročanje od ponedeljka do petka med 8. in 12. uro. Cepljenje proti gripi izvajajo tudi nekateri izbrani osebni zdravniki na Koroškem.

Rožnati oktober

Metka Markovič,
dr. med., spec. spl. medicine

Oktober je svetovni mesec boja proti raku dojke. Imenujemo ga tudi Rožnati oktober, ali Rožnati mesec. Simbol je rožnata pentlja, zato aktivnosti, ki potekajo ob prireditvah, simbolizira rožnata barva.

Rak dojke je najpogostejši rak pri ženskah. Letno v Sloveniji zbolijo 1100 žensk, zbolijo pa lahko tudi moški. Rak dojke je ozdravljiv, če je odkrit v zgodnji fazi in če je pacientka zdravljena pravočasno z ustreznimi zdravili.

Tudi Koroško društvo za boj proti raku se pridružuje aktivnostim v Rožnatem oktobru.

Glavna naloga društva pa so aktivnosti, v katerih ozaveščamo in opozarjamo na zdrav način življenja. Pri edukativnih pregledih se ženske naučijo samopregledovanja dojk, saj z rednim mesečnim samopregledovanjem lahko vsaka ženska odkrije morebitno spremembo in poišče čimprejšnjo zdravniško pomoč.

Edukacijski pregledi dojk:

- Zdravstveni dom Ravne na Koroškem: vsak drugi četrtek v mesecu od 14. do 15. ure v ambulanti Francke Šmid Borovnik, dr. med.

- Zdravstveni dom Radlje: vsako prvo

soboto v mesecu od 8. do 10. ure v splošni ambulanti Ivica Podzavnik, dr. med.

- Zdravstveni dom Slovenj Gradec: vsako prvo sredo od 18. do 20. ure oziroma po dogovoru v prostorih ambulante Metke Markovič, dr. med.

Rak je bolezen, ki prizadene bolnika, njegove svojce, družino, zato je zelo pomembna psihološka podpora obolelim in svojcem. Koroško društvo za boj proti raku nudi **psihološko svetovanje** pri univ. dipl. psihologinji Darji Nabernik vsako prvo sredo med 16. in 17. uro oziroma po dogovoru.

Na Kopah so se tudi letos srečali koroški planinci

Mirko Tovšak

Zimsko turistični center Kope postaja vse bolj privlačna planinsko-turistična destinacija na zahodnem delu Pohorja. Tu so v zadnjih letih zrastle številni objekti, ki so popestrili turistično ponudbo v zimskih razmerah, ko manj izurjeni smučarji koristijo žičniške zmogljivosti na pobočju Velike Kope, v poletnih razmerah pa ta del Pohorja omogoča čudovite sprehode po planinskih poteh. Letos pa so se planinci, povezani v Meddruštveni odbor PZS za Koroško, odločili, da ob Grmovškovem domu organizirajo **35. tradicionalno srečanje koroških planincev**.

Letošnje srečanje sta pripravili planinski društvi iz Mislinje in Slovenj Gradca. Ti dve društvi že vrsto let plodno sodelujeta na področju planinske dejavnosti, čemur se ni čuditi, saj sta obe

Bogdan Gabrovec pozdravlja koroške planince.

društvi naslednici mislinjske podružnice, ki je bila ustanovljena leta 1919. Kasneje so mislinjski planinci leta 1982 po ustanovitvi lastne občine registrirali tudi svoje lastno planinsko društvo, vezi dobrega sodelovanja in povezovanja obeh društev pa so ostale do danes. Treba je omeniti, da je PD Slovenj Gradec najstarejše društvo na Koroškem, saj je lani praznovalo

95-letnico svojega obstoja. V upravljanju ima dve planinski koči: Kočo pod Kremžarjevim vrhom in Grmovškov dom na Kopah, kjer je bilo tudi letošnje srečanje koroških planincev.

V soboto, 12. Septembra, so se torej na Kopah zbrali številni planinci iz vseh planinskih društev Koroške. Na Koroškem deluje 12 planinskih društev in 5 klubov,

Na terasi Grmovškovega doma se je zbrala množica planincev.

ki so povezani v Meddruštveni odbor PZS za Koroško. V upravljanju imajo 11 planinskih koč, sicer pa je v organizirano obliko planinstva vključenih več kot 3000 članov. Ob tem je treba poudariti, da skoraj enkrat toliko posameznikov s tega območja zahaja v gore, čeprav formalno niso vključeni v planinska društva. V vseh društvih imajo organizirane vodniške in markacijske odseke, v večini društev pa delujejo tudi odseki za varstvo narave, za turno kolesarjenje, mladinski odseki in odseki za gospodarjenje s planinskimi domovi. Alpinistični klubi povezujejo tiste planince, ki se ukvarjajo predvsem z zahtevnejšimi oblikami gorništv, kot sta alpinizem in športno plezanje. Meddruštveni odbor PZS za Koroško pa upravlja in vodi aktivnosti, povezane s Koroško obhodnico. To je povezovalna

srečanju prisotni še: podpredsednik PZS Roman Ponebšek, župan mestne občine Slovenj Gradec Andrej Čas in predsednik Meddruštvenega odbora PZS za Koroško Mirko Tovšak. Ta je v svojem uvodnem nagovoru pozdravil prisotne planince in posebej poudaril pomen sodelovanja planinskih društev in planincev s tega območja. Žal se nekatera društva bolj slabo vključujejo v to organizirano obliko povezovanja planincev. Pri tem še najbolj izstopa PD Prevalje, ki skorajda dosledno bojkotira vse prireditve, ki jih organizirajo planinci na Koroškem. Letos so se po številu udeležencev najbolj izkazali planinci iz PD Bricnik Muta. To društvo je tudi eno najbolj aktivnih društev na Koroškem. Posebej so se v zadnjih letih izkazali na področju vključevanja mladih v organizirane oblike planinstva.

sodelovali Babnikova godba iz Mislinje, Doliški oktet in Šentiljska klapa, spored pa je povezoval Marjan Križaj.

Ob tem srečanju pa so se v večnamenskem objektu Kope, ki ga je pred kratkim zgradila Občina Mislinja z namenom popestritve turistične ponudbe na Kopah, odvijale tudi druge aktivnosti. Tako je mag. Matjaž Jež predstavil ekosistem Pohorja in na zanimiv način predstavil raznolikost živalstva in rastlinstva Pohorja. Na svoji stojnici se je predstavila tudi znana zeliščarica iz Mislinje Fanika Jeromel. Na prireditvi niso manjkali Alpina Žiri s svojo ponudbo pohodniške obutve, Planinski vestnik in PZS, gorski reševalci iz Slovenj Gradca pa

Takole sta dve planinki propagirali PZS

Na govorniškem odru predsednik MDO PD Koroške Mirko Tovšak

pot, ki povezuje domala vse planinske vrhove in postojanke na Koroškem.

Letošnje srečanje koroških planincev pa je bilo še posebej slovesno, saj so se ga udeležili tudi številni gostje. Med njimi tudi na novo izvoljeni predsednik Olimpijskega komiteja Slovenije, domačin Bogdan Gabrovec, ki je bil tudi slavnostni govornik na tej prireditvi. Poleg njega so bili na

V nadaljevanju uradnega dela srečanja so spregovorili še predsednik OK Bogdan Gabrovec, podpredsednik PZS Roman Ponebšek in župan Mestne občine Slovenj Gradec Andrej Čas. Vsi so pohvalili aktivno delo planincev na Koroškem in jim zaželeli še veliko plodnega in uspešnega dela tudi v prihodnje.

V kulturnem delu sporeda so

so predstavili reševanje ponesrečenca na žičnicah ter uporabo defibrilatorja.

Ob koncu srečanja so podelili tudi Knafelčjevo priznanje, in sicer markacistu Francu Gostenčniku iz PD Bricnik Muta, nato pa so se v lepem sončnem vremenu planinci razšli po pohorskih planjah, kjer je med Kopami in Ribniško koč na novo urejena tematska planinska pot, ki so jo skupaj zgradili RRA za Koroško in markacisti planinskih društev, ki gravitirajo na ta del Pohorja.

Fanika Jeromel je razstavila svojo bogato zbirko zelišč.

Rekreativci društva upokojencev Mislinja na letošnjem zadnjem pohodu

Mirko Tovšak

V vrstah članov Društva upokojencev Mislinja deluje rekreacijska skupina planincev, ki se je odločila, da bo čez poletje vsak prvi torek v mesecu organizirala pohod na manj zahtevna pogorja v Sloveniji in tujini. Tako vsako leto ob zaključku leta pripravijo program pohodov za naslednje leto, nato pa začnejo že v aprilu obiskovati načrtovana pogorja.

Med potjo

Organiziranih pohodov se praviloma udeležuje 20 do 30 upokojencev, ki želijo z aktivnim in zdravim življenjem polepšati jesen svojega življenja. V letu 2015 so tako izvedli sedem takšnih pohodov. Prvi pohod je bil na velikonočni ponedeljek po vrhovih gričev, ki na južni strani Mislinjske doline obkrožajo njihovo občino, nadaljevali so s pohodom na Konjiško goro, se v času bivanja v hotelu Delfin v Izoli podali po Napoleoniki nad Trstom, v juniju organizirali pohod na Nanos, julija jih je pot peljala na Paški Kozjak, nato so avgusta prehodili planinsko pot iz

Pri koči na Klopnem vrhu

Planinski pohodi utrjujejo prijateljske vezi med pohodniki.

Logarske doline na Klemenčo jamo, da bi septembra osvojili še Zirbitzkogel v Avstriji, in nato zaključili svoje pohode v oktobru na Pohorju od Osankarice preko Klopnega vrha do Šumika in Črnega jezera nazaj do Osankarice.

Njihovega zadnjega pohoda se je udeležilo 23 pohodnikov, ki so v lepem jesenskem vremenu občudovali lepote osrednjega dela Pohorja. Planinske poti so bile tokrat že posejane z odpadajočim listjem, listnata drevesa pa so se v svojih krošnjah še razkazovala s svojimi jesenskimi barvami. Med potjo smo se za kratek čas ustavili tudi na prizorišču poslednjega boja Pohorskega bataljona in se na spoštljiv način ob skupnem petju priložnostne partizanske pesmi spomnili na ta tragičen dogodek druge svetovne vojne. Pot za večino pohodnikov ni bila pretežka, čeprav je bilo treba vztrajati dobrih šest ur na dobro markiranih planinskih poteh v objemu pohorskih gozdov. Še posebej smo se razveselili lepo urejene okolice Črnega jezera, kjer so domačini planinsko pot na novo tlakovali z lesenimi podnicami in uredili krožno razgledno pot vse do planinskega doma na Osankarici.

Svoj pohod smo zaključili v gostišču Repolusk v Doliču, kjer nas je pričakal tudi predsednik Društva upokojencev Mislinja Konrad Tržan in nam čestital za letošnje prehojene planinske poti, obenem pa izrekel pričakovanje, da bomo tudi v naslednjem letu nadaljevali s tradicijo vsakomesečnih planinskih pohodov. Program pohodov za naslednje leto bo objavljen tudi na stenskem koledarju, ki ga bo DU Mislinja izdalo ob koncu leta.

64 Naša skupina ob Črnem jezeru

Srečanje lovskih družin na Remšniku

Mag. Jože Marhl

Tudi letos so se v septembru na Remšniku srečali lovci okoliških lovskih družin. Ob tej priliki so se pomerili v streljanju z malokalibrsko puško in v streljanju na glinaste golobe. Ekipno je prvo mesto osvojila Lovska družina (LD) Janžev vrh, drugo LD Remšnik, tretja pa je bila LD Orlica. Med posamezniki v kombinaciji je prvo mesto osvojil Joco Hudernik, drugo Tone Hudernik in tretje

Lovci pripravljeni za streljanje na glinaste golobe

mesto Maks Garmut. Med posamezniki v streljanju z malokalibrsko puško je bil najuspešnejši Joco Hudernik, drugi je bil Tone Hudernik, tretji pa Maks Garmut. Pri streljanju na glinaste golobe je prvo mesto osvojil Tone Hudernik, drugo mesto Joco Hudernik, tretje mesto pa Teodor Hafner. V kombinaciji so se preizkusili tudi veterani. Nepremagljiv je bil Tone Hudernik, na drugo mesto se je uvrstil Mirko Novak, tretji pa je bil Vinko Hafner.

Na tekmovanju v streljanju na glinaste golobe za nagrado je nagrado osvojil Albert Grögl.

Na zaključku so pokale najuspešnejšim izročili župan Občine Radlje ob Dravi mag. Alan Bukovnik, starešina LD Remšnik Ivan Golob in strelski referent gostujoče LD Teodor Hafner. Nato je sledilo prijetno tovariško druženje.

Prejemniki pokalov z županom mag. Alanom Bukovnikom (stoji prvi z leve) in starešino Ivanom Golobom (stoji v sredini)

Majsterski na letošnjih 45. dnevih narodnih noš

Marjan Križaj

Naj se v teh prvih vrsticah pohvalim, da sem se 13. septembra znašel v Kamniku, v mestu v zelenem naročju Kamniško-Savinjskih Alp. Tja sva se z ženo v družbi plesalcev Folklorne skupine Majsterski popeljala na tradicionalno povorko narodnih noš. Verjemite, da je bilo kaj videti, saj se je pred našimi očmi sprehodilo 1800 narodnih noš. Ob tem prvem obisku sem "odnesel" domov košček oblačilne dediščine in kamniške prijaznosti.

Dekleta in fantje FS Majsterski iz Male Mislinje so bili na to razkošje ob letošnjih 45. dnevih narodnih noš in oblačilne dediščine povabljeni že četrtič. Prepričanemu, da bom o tem največjem slovenskem prazniku noš lahko napisal kakšen stavek več, če si bom ogledal

Majsterski v Kamniku

sprevod na glavnem trgu v starem mestnem jedru, so mi obljubljali, da me čaka prava paša za oči. Resnično so me že pred prireditvijo navdušile prodajne in razstavne stojnice, med katerimi se je prepletala množica tisočih obiskovalcev. V povorki pa naju je z ženo čakalo presenečenje za presenečenjem. Težko bi bilo izbrati skupino z najbogatejšo oblačilno dediščino, saj je bilo "naj" skoraj vse. Ob očarljivih mažoretkah, planšarjih in čebelarjih se je iz fotoaparatorov bliskalo tudi ob folklorni skupini Dunedin dancers

Predstavitev FS Majsterski v Kamniku

iz Edinburga na Škotskem, ki se seveda ni sprehodila brez zvokov znamenitih škotskih dud. Je pa seveda na poseben način zaigralo najino srce, ko so mimo naju prihajali Majsterski v grofovskih nošah. Gledalci namreč niso ponižno sklonili glav, temveč so jih ob glasnem aplavzu visoko dvignili v znak spoštovanja zgodovinske oblačilne dediščine. Lepo je bilo poslušati dolgotrajno ploskanje, v katerem so telovadile tudi najine dlani, obraza pa sta žarela od ponosa. Duhovit in vesel je bil klepet, ko smo se ponovno

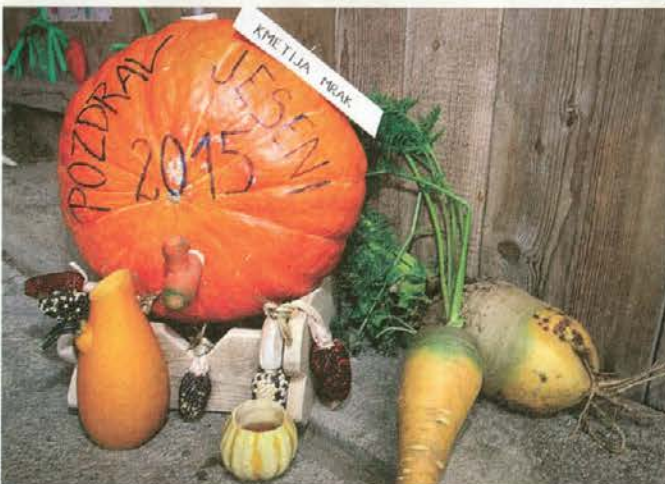
zbrali pri vozilih. Teknila nam je malica, moški pa piva seveda nismo zamenjali z vodo. Da ne bi pozabili izreči vsega, kar nam je še ostajalo pri srcu, smo se ustavili še na Trojanah. Seveda smo si privoščili dobro večerjo, je pa ob vsem, kar je še prihajalo z jezika, včasih do grizljaja prišlo šele po nekaj minutah. Naj dodam, da jaz vsega vendarle nisem povedal. Prihraniti sem sklenil stavek hvaležnosti in ga raje zapisati: "Hvala, dekleta in fantje FS Majsterski za prijetno druženje in preživete čudovite trenutke v Kamniku, za katere bi bil prikrajšan, če me ne bi povabili in popeljali s seboj."

Pozdrav jeseni 2015

Marijan Križaj

Prizadevnim organizatorjem Turističnega društva Mislinja in gostoljubni družini Koren so se lahko obiskovalci zahvalili, da je bila v zadnji septembrski nedelji Foltanova kmetija najprijetnejši kotichek za druženje ob Pozdravu jeseni. Prireditev, kjer smo se letos že devetnajstič zbirali na razstavi naj pridelkov, darov dobre žene, jeseni rumene, ki so ob skrbnih pridelovalcih zrasi na naših njivah in vrtovih, je natrosila ducat trenutkov dobre volje.

Po prvem prisrčnem pozdravu vsem, ki so se namenili preživeti nedeljsko popoldne v naročju jeseni, je dobrodošlico odel v glasbo duo pevske skupine Rute. Ida Robnik in Ivan Penec sta s koroško narodno En pauer pa grahovco seje in narodno Sijaj mi sončece poskrbela za nasmejane obraze ob prepevanju, ki je seglo do srca. Dobra volja ob pogledu na veselo množico obiskovalcev je zvenela tudi iz sleherne pozdravne besede Draga Pogorevca, predsednika TD Mislinja.

Nekaj naj pridelkov

Stojnice so za pokušino ponujale jedi iz rdeče pese.

Še posebej, ker ni štedil z besedami hvaležnosti vsem, ki so na različne načine poskrbeli, da je bilo kaj videti in občudovati. Da se lahko ob tako prijetnih besedah prebudi še ajdov cvet, sta začutila tudi umetnika pevske skupine Rute. Glasbeno seme, ki ga je za Ajdov cvet posejal Ivan Penec, je pomenilo nov utrinek zadovoljstva.

Z veseljem smo se zazrli v vselej nasmejan obraz našega župana Bojana Borovnika, ki je na najlepši način izrazil hvaležnost vsem, ki so poskrbeli, da je 27. september postal najlepši dan leta 2015 v njegovi Mislinji. Uvodno prireditveno ogrevanje je nadaljeval Dejan Klemenc, mladenič, ki zna poskrbeti za toplino, saj sonca, ki zasveti ob njegovem igranju in prepevanju, še oblaki ne zmorejo pregnati.

Projekt "Zlata zrna za novo tisočletje" je bil resnično bogato presenečenje letošnjega Pozdrava jeseni. Predstavil ga je predsednik Drago Pogorevc. Izvedeli smo,

da je ta vseslovenski projekt leta 1999 zaživel v Babincih pri Ljutomeru, ko so posejali 2000 zrn pšenice. Žetev in setev se že šestnajsto leto selita iz kraja v kraj. Zadnja žetev je bila letos julija v Zrečah, kjer so se dogovorili, da bomo letos žito posejali v Mislinji. Na setev pšenice pred TC Lopan je s Foltanove kmetije krenila delegacija. Ob gospodarju Jožetu Jeseničniku in gospodinjji Gelci Hudovernik, našem županu in predstavnikih društva, ki že sodelujejo v projektu, so ob skrbno pripravljeni njivici v obliki rožice iz grba naše občine čakale še ljudske pevke Bršljanke. Setev, posejati je bilo treba 2940 zrn pšenice, je začel nihče drug kot Bojan Borovnik, župan Občine Mislinja. Da je bil opravila resnično več, sta morala priznati celo Gelca in Jože, ki sta po prepevanju Bršljanek setev izvedla do kraja. Lepše kot o setvi prebirati, si jo je bilo seveda ogledati.

Na Foltanovi kmetiji so se tudi v času setve dogodki kar vrstili. Ob ogledovanju

Posejali so 2940 zrn pšenice.

Komisija je za ocenjevalni kriterij uporabila tudi tehtanje pridelkov.

razstave letošnjih naj pridelkov in raznovrstnih aranžmajev je bilo ves čas živahno tudi ob stojnicah. Naj omenim, da je letošnji temi kraljevala rdeča pesa in da so društva iz naše občine kuhala jedi in pripravljala peciva in pijače na njeni osnovi. Predstavil se je zeliščarski krožek pa tudi ročodelke "sončnice" iz DU Mislinja ter Društva invalidov Mislinja so pokazale, kaj znajo. Prisotno so bili Društvo kmetič Mislinjske doline, FS Majsterski, Planinsko društvo Mislinja, taborniki ter Franja Skarlovnik z jogurti in siri. Že tradicionalni, ob ostalih degustacijah, sta bili degustaciji bučnih olj in pridelkov iz buč ter suhomesnih izdelkov. Seveda je bilo poskrbljeno tudi za pijačo. Precej dela je imela ves čas komisija za ocenitev naj pridelkov. Ko je za hip s prepevanjem in igranjem prenehal naj Dejan, so nekateri obiskovalci streljali z lokom, metanje podkev pa je potekalo ekipno. Ko se je delegacija vrnila s setve, so prikupne Bršljanke zapele še nam. Tudi duo Ida/Ivan

nam je ostal zvest in svoje poslanstvo, osrečevati druge ljudi, ki sami ne prepevajo, radi pa ubranim glasovom prisluhnejo, je imenitno zaključil še s tremi melodijami za uho. Zato verjamem, da bo 20. Pozdrav jeseni zvenel ob pevski skupini Rute po koroško in po naše.

Čeprav sonce svoje zvestobe letos ni pokazalo, pa je toplina vsega, kar se je dogajalo na Foltanovi domačiji zadržala večino obiskovalcev. Zaploskali so besedam Jožice Berden iz Babincev in Marjane Šloser iz Zreč, ki ju bomo po tem prvem srečanju gotovo videli spet julija ali avgusta prihodnje leto ob žetvi. Posebej pa je "grmelo" ob podelitvah zahval, priznanj in nagrad. Bilo jih je res dobro število, vsem pa naj hvaležnost in čestitke zazvenijo še ob prebiranju teka besedila. Druženje se je ob živahnem klepetu nadaljevalo še lep čas, dokler se nismo nasmejanih obrazov vrnili v dolino.

Foto: Gorazd Mlinšek

**GOZDNO
GOSPODARSTVO
SLOVENJ GRADEC D.D.**

Izdaja:

Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec, d. d.
Voranečev trg 1, 2380 Slovenj Gradec

telefon: 02 88 39 480
02 88 42 684

e-mail: viharnik@gg-sg.si,
viharnik.gg@gmail.com

Direktor:

Silvo Pritrznik

Glavna in odgovorna urednica:

Marta Krejan Čokl, prof.

To številko je uredila:

Ida Robnik

Uredniški odbor:

Marta Krejan Čokl, Ida Robnik, Danijela Zaveršnik,
Saša Šuhel, Gorazd Mlinšek, Jože Potočnik,
Mateja Uršnik

Lektorica:

Marta Krejan Čokl, prof.

Fotografija na naslovnici:

Foto: Ida Robnik

Oblikovanje in grafična priprava:

Unigraf - Igor Senekovič, s. p., Prevalje

Tiskarna:

ZIP center, d. o. o., Ravne na Koroškem

Na podlagi mnenja ministrstva za informiranje z dne 30. 1. 1992 je Viharnik proizvod informativnega značaja (tj. tarifne številke 3).

Mnenje avtorjev ni nujno tudi mnenje uredništva.

Najnovejši ponos Dravograda

Irma Marija Zajc

Vedno se mi je ob pogledu na propadajoči most porodila zamisel, ki je temeljila na prizoru iz filma Cvetje v jeseni. Tam so se gospe in gospodje sprehajali po mestnem trgu, se pozdravljali in nasmihali. Če bi obnovili stari dravograjski most, bi se lahko gospe z gospodi sprehajale po njem ...

Resnica je tu, most je obnovljen in prelep. Sprehodila sem se čezenj, tokrat sem bila sama. Utrinki iz filma se sicer niso uresničili, morda se pa še bodo. ... Pri hoji čez most so se mi povrnili spomini daleč nazaj, v otroštvo. Takrat je bil zelo visok, valovi so grozovito pljuskali in večkrat me je bilo strah, da me bodo zajeli. Spominjam se neprijetnega doživljanja, odhoda od zobozdravnice. Izpulila mi je zob. V ustih se je nabirala tekočina in kaj hitro sem pogruntala, da je to kri. Kar tekla je in polnila ustno votlino. Seveda sem

pogledovala levo in desno, kako se naj tekočine znebim. Učili so nas, da ni vljudno pljuvati vsepovsod. Z grozečimi mislimi otroka sem prečkala most, se nagnila čez ograjo in se olajšala. Valovi so seveda pljuskali in grozeče valovili. V ustih se mi je ponovno nabrala kri in seveda sem se spet nagnila čez ograjo. Bilo me je strah in tudi sram, če bi me kdo videl. Postopek sem ponovila še nekajkrat in še danes se sprašujem, kaj je bilo narobe, da je kri dobesedno lila iz rane. Končno sem imela občutek, da se je stanje umirilo, zato sem se oglasila še v trgovinici z blagom, gumbi in podobnim. Mama mi je naročila, naj kupim zadrigo. Kako je bila ta trgovinica prijazna, čeprav tesna, da o najboljši

prodajalki iz Libelič ne izgubljam besed! Odhitela sem še v samopostrežno po žemljico. Nisem mogla jesti, rana v ustih je bila preveč boleča. Iz te samopostrežne sem skozi okno poškilila po Dravi in seveda na most. Vse se je odvijalo normalno, torej ne bo in ni bilo nič narobe, ker sem se prej večkrat nagnila čez ograjo.

Trgovinice z blagom že zdavnaj ni več, prav tako samopostrežne. Most pa je ostal, kljuboval vsem nevihtam in se navsezadnje pokazal v prelepi novi preobleki.

Korošci, treba ga je probat!

Novi stari most v Dravogradu

Vančy

Foto: Zdenko Kupčič

V petek, 2. oktobra, popoldan je bilo svečano odprtje prenovljenega mostu v Dravogradu. Bila je zelo lepo organizirana svečanost in igrale so kar tri godbe na pihala. Zbralo se je veliko številno krajanov in gostov. Svoje je prispevalo tudi lepo sončno vreme. Slavnostni govornik je bil Tone Partljič, ki je spregovoril o zgodovini tega mostu, govoril pa je tudi na splošno o rekah in mostovih.

Prvi most čez Dravo na tem kraju je bil zgrajen leta 1839, ko ga je ob odprtju blagoslovil Anton Martin Slomšek, takratni župnik v Vuzenici. Izgradnjo je financiral baron gradu Pukštajn Kometter. Prvotno je bil zgrajen z lesa, nato pa so ga skozi čase obnavljali in dograjevali. Ob začetku II. svetovne vojne, leta 1941, je bil porušen in kasneje spet obnovljen, in tako vse do leta 1972, ko je bil nekoliko višje postavljen novi most za promet. Tega, prvotnega so začeli nekako opuščati in načel ga je zob časa.

Transformator iz leta 1908

Za obnovo so se v Občini Dravograd odločili leta 2014. Dela so stekla oktobra in obnova je bila letos septembra zaključena. Nekaj sredstev je prispevala občina, nekaj pa so jih pridobili z javnimi razpisi. Obnovo je izvajalo podjetje Vertikala X, d. o. o. Projektant je Miran Prša, univ. dipl. inž. Most je dolg 139,6 m in postavljen na

osmih podpornih armirano betonskih stebrih, cestišče je široko 5 m in je 5 m nad vodno gladino. Na njem je lesena ograja, izpolnjena z nerjavečimi polji. Na levi strani Meže je postavljen obnovljen stari električni transformator iz leta 1908, ki je nekoč stal pri Vidovi cerkvi na trgu. Tu so poleg informacijske table nameščene tudi sončne celice, ki most osvetljujejo samooskrbno z električno razsvetljavo.

Most je namenjen predvsem kolesarjem in pešcem in je dopolnitev načrtovane kolesarske poti

Županja Marjana Cigala je ponosno nagovorila množico prisotnih.

Most je odprt.

Begant–Dravograd. Žal so v Dravogradu še vedno table, ki prepovedujejo vožnjo kolesarjem skozi trg.

Ob odprtju mostu je potekal lep kulturni program. Poleg slavnostnega govornika Toneta Partljiča je zbrane nagovorila tudi županja Marijana Cigala.

Na prireditve so se s kolesi starodobniki pripeljali tudi kolesarji iz Škofje Loke v nošah. Nato pa je zbrane na mostu, kjer so bile postavljene mize in klopi, pogostil Dravit – z v vojaškem kotlu kuhanimi klobasami. Druženje je potekalo do večera, da so obiskovalci lahko videli, kako lepo je,

ko se prižgejo luči.

Naj zaključim z dvema citatoma, ki sta natisnjena na informacijski tabli: "Brez preteklosti ni prihodnosti."
„Naj most družijo in povezuje.“

Slavnostni govornik
Tone Partljič

Iz Škofje Loke so prišli člani društva Rovtarji v nošah in se s starodobniki zapeljali čez most.

Zlata jesen v Dravogradu

Vančy

V Dravogradu je že tradicija, da praznujemo praznik jeseni. Včasih je to bila zelo odmevna kulturna prireditev, ki je vključevala številne soustvarjalce in privabila še bolj številne obiskovalce. Na opremljenih vozovih so se prikazovala številna kmečka opravila in običaji. Pa je bila Kmečka ohceta pa Od šanka do šanka ... Potem je bilo vmes nekaj premora, zdaj pa se Turistično društvo že nekaj let trudi oživiti te običaje.

Letos je prireditev potekala v soboto, 3 oktobra, v prireditvenem prostoru Lukna v Dravogradu. V goste so se s šestimi avtobusi iz celotne Slovenije pripeljali člani društva rehabilitiranih po možganski kapi. Ti so si najprej ogledali znamenitosti Libelič, nato pa prireditev Zlata jesen.

Na stojnicah so se predstavile klekljarice, potekali so običaji krtačenja in preje volne ter ličkanje koruze. Na voljo so bili tudi med in čebelarški produkti,

Kulise za prireditev Zlata jesen; v ospredju prikaz krtačenja in preje lanu.

Zmagovalna ekipa v kuhanju rpičeve župe iz Črneč

Najmlajša ekipa – Trbonjčani pri kuhanju rpičeve župe

Danaja Grebenc nas vedno razveseli z glasbo.

semena in bučna olja. Krajevne skupnosti Dravograda so se pomerjale v kuhanju rpičeve župe (krompirjeve juhe), njih mojstrovine pa je ocenila strokovna komisija, ki je prvo mesto podelila Krajevni skupnosti Črneče. Tekmovalce so štiri krajevne skupnosti, turistična društva pa so kuhala izven konkurence. Krajevna skupnost Vič je pripravila *restan* krompir.

Na prireditvi so podelili tudi priznanja za najlepše urejeno hišo oz. okolje. Te je po podanih predlogih že predhodno obiskala komisija in predloge utemeljila. Komisija je ocenjevala z rožami okrašena okna in balkone in ureditev celotnega okolja. Bilo je podeljenih tudi nekaj priznanj kmetijam in ustanovam.

V kulturnem programu sta sodelovali mladi Danaja Grebenc s harmoniko in Alja Škrube s citrami, z lepo pesmijo in glasbo pa nas je zabaval tudi ansambel IL divji. Prireditev je vodil Željko Klajič. Nekaj

pozdravnih besed in pozdravno pesem Tineta Hribernika sem gostom prebral jaz. Nekaj svojih točk so predstavili še gostje. Tako je možakar iz Gorenjske veselo raztegnil meh in povedal, da se je igranja na harmoniko moral po bolezni zopet na novo učiti. Pesnica iz Prekmurja pa je zrecitala dve lepi svoji pesmi. Vse je še nagovoril predsednik društva ime Čuček.

Veselo druženje je trajalo vse do poznih večernih ur. Lepoto in prijaznost pa je še posebej dopolnjevalo lepo sončno vreme, ki pa dopoldne z nekaj kapljami nikakor ni obetalo tako dobro. Pri Turističnem društvu Dravograd se še trudimo, da bi k temu praznovanju privabili čim več krajanov, ki bi se vključili in dali noto svoji KS, vsi skupaj pa pričarali najbolj zlato jesen. Gotovo boste z mano z veseljem pritrdili: letos je bilo *super*, čudovito leto in z darovi narave bogata jesen!

Udeleženci srečanja Zlate jeseni iz cele Slovenije

Obisk Hauzenberga

Hubert Dolinšek

Delegacija mesta Slovenj Gradec se je udeležila letnega srečanja pobratenih občin:

Hauzenberg na Bavarskem, Vöcklabruck v Avstriji, Češki Krumlov na Češkem in Slovenj Gradca. Skupino smo sestavljali predstavniki občine na čelu s podžupanom Kсандijem Javornikom, glasbena skupina Suha južina, dijakinja Gimnazije Slovenj Gradec, predstavnici Rdečega križa Margareta Kočevar in Štefka Pohovnikar in predstavnik Lions kluba Hubert Dolinšek ter njegova sestra Ivanka. Organizacijo naše poti in predavanje pa je odlično in profesionalno opravila Marija Lah.

Pot je trajala od petka, 18. 9., do nedelje, 20. 9. 2015. Po prihodu predstavnikov pobratenih občin nas je svečano, s kanonado desetih možnarjev, sprejela županja mesta Hauzenberg Gudrun Donaubaauer.

Ob prihodu smo se zbrali predstavniki vseh štirih mest.

naši občini in kako sodeluje z Lions klubom.

Na večernem plenarnem zasedanju so vodje posameznih okroglih miz predstavili povzetke in zaključke razprave. Županja je imela zaključni govor in nato vse udeležence pogostila s svečano večerjo in koncertom pihalnega orkestra.

V nedeljo dopoldan smo se vsi udeleženci zbrali pred mestno hišo, kjer smo se poslovili in odpravili domov.

cerkve, gradove, tlakovali trge in ceste in ga uporabljali v umetnosti kiparstva.

Mesto je znano tudi po rudniku in industriji grafitu. Hauzenberg je znan tudi kot glavno mesto grafitne industrije Nemčije, ki je še vedno aktivna.

Ob zaključku naj povem, da se bodo vsa štiri pobratena mesta zbrala pri nas, saj bo Občina Slovenj Gradec gostiteljica prihodnjega srečanja.

Pogostitev na zaključni večerji

Županja Hauzenberga Gudrun Donaubaauer (desno) se je pridružila naši skupini.

V soboto so oblikovali delovne skupine, ki so na okroglih mizah predstavile posamezne dejavnosti in o njih vodile razpravo. Skupino na temo dobrotelnosti je vodil prvi župan mesta, kjer so sodelovali predstavniki Rdečega križa, Karitasa in drugih dobrotelnih organizacij. Tu sem sodeloval v imenu Lions kluba Slovenj Gradec. Predstavil sem organizacijo Lions na svetovnem nivoju, nato slovenski disktrik in naš Lions klub. Podrobno sem predstavil naše dobrotelne akcije in naletel na precejšnje zanimanje prisotnih. Naši predstavniki Rdečega križa pa sta povedali, kako deluje organizacija v

Občina Hauzenberg

Leži blizu nacionalnega parka Bavarski gozd, ki je zelo obiskan. Ima 11.600 prebivalcev in leži na nadmorski višini 546 m. Zgodovinsko je kraj zanimiv, saj ostanki prvih naselij segajo 5000 let pred naše štetje, to je v mlajšo kameno dobo. Nova naselja pa datirajo v obdobje okoli leta 1000. Kraj je imel dolga stoletja tržne pravice in bil leta 1978 povzdignjen v mesto.

Celotno območje je znano po granitu; tu je obratovalo več kot 200 kamnolomov, skupaj z industrijo granitnih izdelkov. S "Hauzenberg-granitom" so gradili hiše,

Svečan sprejem predstavnikov pobratenih občin Hauzenberga

Križ

Razbor pod Uršljo goro

Leopold Korat

Na Razborju pod Uršljo goro je 25. 10. 1998 dekan Tine Tajnik blagoslovil nov lesni križ (namesto križa, ki je bil med vojno požgan in odstranjen), visok devet metrov. Takrat smo imeli zelo slabo vreme. Vsako leto ob prazniku povišanja Svetega križa imamo ob tem križu, ki je nekaj metrov nad župnijsko cerkvijo, sveto mašo.

Razborčani so počastili praznik povišanja sv. Križa.

K maši je prišlo veliko mladih.

Ta praznik ima svoj začetek v čaščenju ostankov pravega Kristusovega križa, ki je izdal "milanski edikt" – svoboda krščanski veri – leta 313. Ko je cesar dal svobodo kristjanom, je cesarjeva mati šla v Jeruzalem, da bi tam počastila svete kraje. Vsi ti kraji so bili oskrunjeni. Helena je dala očistiti kraj in kopati tam, kjer sta morala biti Kristusov grob in križ. Razbili so grob in našli križ, na katerem je Jezus umrl. Konstantin je nad Jezusovim grobom dal sezidati cerkev Kristusovega vstajenja (Anastasis) in cerkev sv. Križa (Martyrion) ali Božjega groba, kot navadno pravimo (še danes stojita). 14. septembra 335 so

relikvije – dele križa – slovesno izpostavili čaščenju vernikom. Od takrat se praznuje praznik sv. Križa v katoliški cerkvi. Tako ga praznujemo vsako leto.

Tudi letos se je veliko Razborčanov zbralo ob križu nad cerkvijo na Vrhovskem. Po sveti maši smo še malo poklepetali in se povesečili. Z otroki smo naredili še fotografijo, ki govori, da bodo v Razborju še dolgo živeli dobri ljudje. Delo in trud na trdnih razborških rebrih jim bo poplačalo veselje do življenja. Daleč od mestnega vrveža bodo še dolgo ohranjali kulturo in vero prednikov, ki so v teh bregovih pod Uršljo goro postavili svoje domačije.

Na izletu na Legnu in Golavabuki

Ivan Rus

Skupine za samopomoč Vrtnice iz Pameč, Jesen iz Dovž in Sreča iz Slovenj Gradca se vsako leto odpravimo na izlet. Tokrat smo odšli na Legen.

Odločili smo se, da si bomo ogledali cerkev sv. Jurija. Prijazna gospa Nataša, zaposlena v Pokrajinskem muzeju v Slovenj Gradcu, nam je zelo obširno opisala zgodovino cerkve sv. Jurija, ki je podružnica cerkve sv. Martina v Šmartnem. Leta 1993 so hoteli obnoviti tlak v cerkvi in so naleteli na kar 26 staroslovanskih grobov, od tega je 13 grobov plemiških družin. Restavratorji so svoje delo res strokovno opravili.

Svoj izlet smo nadaljevali naprej proti Golavabuki. Ustavili smo se na turistični kmetiji Lešnik. Tu smo si ogledali čebelnjak z veliko čebeljimi družinami. V njem imajo tudi urejeno ležišče, saj je znano, da je vdihovanje zraka v panju zelo zdravo.

Pogledali smo si tudi kozolec. Na kozolcu je velik prostor, na katerem si

V cerkvi sv. Jurija na Legnu pri Slovenj Gradcu

lahko ogledaš film, na vrhu kozolca pa so skupinska ležišča. Otroci iz cele Slovenije hodijo sem gor na tabore. Na kmetiji imajo tudi veliko toplo gredo, v kateri raste razna zelenjava, saj radi postrežejo tudi dobro pavško kosilo. Tudi mi smo si potešili lakoto. Bilo je zelo okusno in v velikih količinah; tri vrste mesa, od piščančjega do teletine in svinjine, manjkali niso sirovi

in ajdovi štruklji, dobili smo pa tudi hren, brez katerega kmečkega kosila ne bi bilo. Kuhana zelenjava je lepo dišala in okusna je bila.

Povedati moram, da je letos bil na obisku na kmetiji Lešnik tudi sam predsednik republike Slovenije, Borut Pahor.

Paclanje buč na izletu

Marina Oderlap, socialna delavka

Med ličkanjem koruze, ki smo ga organizirali za stanovalke in stanovalce Doma starostnikov Črneče, so nam udeleženci govorili tudi o paclanju. Nismo vedeli, za kaj gre, a ko so nam razložili, da je to trebljenje buč, so pritegnili našo pozornost. Kot naročeno je ravno takrat prišlo povabilo na obisk na kmetijo Roger nad Dravogradom. Hitro smo se zmenili in člane naših prijateljskih skupin z voditeljicami odpeljali na izlet.

Bil je prelep jesenski dan. Po kosilu

smo se zbrali in se z avtobusom odpeljali proti kmetiji. Po poti smo "pobrli" prostovoljki Hildo in Moniko, ki sta se na pot podali peš. Po petnajstih minutah vožnje smo že prispeli na cilj. Pričakali so nas prijazna gospodarja kmetije, Ferdo in Marina Roger, čudovita narava, razgled v dolino, živali in seveda kup buč. Rogerjeva sta nas povabila na sadjevec in krape in vse je bilo zelo dobro. Ker pa je bil naš izlet delovne narave, smo se lotili dela. Gospodinja nam je razpolovila velike buče in komaj smo čakali, da jih dobimo v roke in iz njih pobereemo semena. Delo ni bilo naporno, Marina nam je zaigrala, mi pa smo zapeli. Vsak je na svoj način pripomogel k temu, da je bilo delo dobro opravljeno. Pogledali smo na vrt in v klet, živali in uživali v lepem popoldnevu in čudoviti družbi.

Hvala vsem, ki nam pomagata, nas povabite na obisk in nas razveselite s svojo družbo. Hvala vsem prostovoljkam za pomoč in sodelovanje. Zima je tu, mi pa se še vedno grejemo s spomini na naša druženja.

Iz kuhinje diši

„Mama je kuhala, otroci smo dremali, foter pa modlo.“

Zdenka Jamnik, univ. dipl. inž. gozd.,
ZGS OE Slovenj Gradec, mentorica študijskega krožka

Tega se spominja ena od kmečkih gospodinj, ki je obiskovala študijski krožek "Stare kmečke jedi". To je tudi naslov publikacije, ki je bila javnosti predstavljena v petek, 25. septembra, v MMKC v Radljah, ob zaključku delovanja študijskega krožka. Nastala je skupaj z dokumentarnim DVD-filmom o prehranski kulturni dediščini Pohorja in Kozjaka.

Bil je preprost in prijeten večer, kot je bila večina dosedanjih prireditev ob zaključku študijskih krožkov. Skoraj vsi člani krožka so bili deležni tega večera, njihovi najbližji, prijatelji in seveda tisti, ki jih kuharska kulinarika še posebej zanima. Več kot 100 navzočih je uživalo večer, v katerega so nas popeljale ljudske pevke iz Kaple s pesmijo Kmetica, ki jo je za to priložnost napisala članica krožka in predsednica Društva kmetič Dravska dolina Mira Freidl.

Na kratko sta bila predstavljena delovanje krožka in nastanek publikacije.

Za nami je študijski krožek, preko katerega sva mentorica Zdenka Jamnik iz ZGS in Jelka Pšajd iz pomurskega muzeja

Tončka Ledinek s Sv. Primoža nad Muto pri pripravi krofov Foto: Mira Freidl

Hribernikova Klemen in Metod s Sv. Primoža nad Muto sta popestrila zanimiv kuharsko obarvan večer v Radljah ob Dravi. Foto: Dominika Karlatec

Murska Sobota zbirali znanje in bogate izkušnje; tokrat s področja kuhanja, starih jedi in kmečke kulinarike na podeželju Pohorja in Kozjaka. Hvaležni smo vsem gospodinjam, ki so se vključile v našo zgodbo, brez zadržkov stopile pred kamero in z navdušenjem pripravljale jedi, ki so značilne za posamezno družino. Skozi

večmesečno druženje z gospodinjami smo zbrali okrog 60 receptov, ki so jih v preteklosti pripravljali na podeželju Pohorja in Kozjaka. Predvsem so bila zanimiva bogata pričevanja o odnosu do hrane, o običajih in kulturi prehranjevanja na teh domačijah. Pri odločitvah, katero gospodinjjo naj obiščemo in katero jed naj

Udeleženci predstavitve domačih kuharskih spretnosti v Radljah ob Dravi Foto: Dominika Karlatec

posnamemo, so nas usmerjale gospodinje. Bili smo odprti za ideje in sprejemali smo njihove pobude ter skoraj vse tudi zapisali in posneli. Kolegici Jelki, zvesti sodelavki krožkov, gre zahvala, da zgodbe, ki jih beležimo preko krožkov, ostajajo zapisane na filmu. Njena preprostost, odprtost, predvsem pa etnološki čut pri snemanju so razlogi, da ljudje stopijo pred kamero ter sproščeno in iz srca povedo tisto, kar znajo in zmorejo. Nastali sta bogata publikacija in dokumentarni DVD-film.

Publikacija govori o prehranski kulturni dediščini našega okolja. Obsežen del vsebine zajema socialni vidik prehranjevanja v tem okolju v preteklosti. Gre za zapise o obnašanju za mizo, odnosu do hrane, kako so postregli drugim, o pripravi hrane, pridobivanju kuharskega znanja in kuhanju. V drugem delu je zbranih 58 receptov posameznih jedi, ki so jih s svojim znanjem, spomini in pripovedovanjem sooblikovale članice in člani študijskega krožka. Poleg pričevanj sva za DVD-film posneli tudi pripravo, postopek in razlago 23 jedi. Jedi so edinstvene, unikatne in značilne za

posamezno gospodinjjo. Hvaležni smo vsaki gospodinjji, ki je pokazala svoje znanje, pripravljala jed pred kamero in bo tako ostala zapisana tudi našim naslednikom. Tako publikacija kot DVD sta odlični pripomoček za vse kuharice, ki želijo kuhati zdravo, predvsem pa domačo hrano.

Publikacija in DVD sta rezultat dela študijskega krožka, ki je potekal preko Društva kmetič Dravska dolina in Zavoda za gozdove Slovenije. Gradivo smo pripravili skupaj s člani krožka, torej z gospodinjami in njihovimi možmi. Vsebinsko in oblikovno pa sta publikaciji dala pečat kolegica Jelka in Tomislav Vrečič.

Na sam večer predstavitve smo si ogledali le nekaj receptov; peko kruha, pripravo potice, kuhanje juhe in pripravo štrukljev. Dovolj, da so navzoči začutili domačnost in spoštovanje do priprave hrane, ki so jo s pridnimi rokami sproščeno pripravljale naše gospodinje.

Večer sta popestrila mlada fanta iz Sv. Primoža nad Muto, Hribernikov Klemen in Metod, ki sta z zaigrano domačo vižo

naredila pravo domače vzdušje. Seveda ni šlo brez humorja, skeča, ki so ga pripravile tri gospodinje.

Da je projekt uspel, smo hvaležni Društvu kmetič Dravska dolina in predsednici Miri. Skupaj smo izpeljali že drugi krožek in se tako povezali s članicami širšega območja Pohorja in Kozjaka. To so nove priložnosti za vse, ki delamo z ljudmi, tako za gozdarje kot kmetice in članice društva.

Sredstva za izdajo publikacije in DVD smo pridobili preko projekta Študijski krožki, ki ga vodi Andragoški center Ljubljana, Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, podprli pa so ga še Pahernikova ustanova, Gozdno Gospodarstvo Slovenj Gradec ter Energija (ekologija). Za finančno podporo se kot mentorica in v imenu vseh članov krožka iskreno zahvaljujem. Največja zahvala pa gre seveda vsem gospodinjam, njihovim možem in članom družine, ki so s svojim sodelovanjem dali pečat kuharski prehranski kulinariki našega lokalnega okolja.

Korak v svetlobo Knjiga Rudija Mlinarja

Milena J. Cigler

V petek, 25. septembra, se je v Knjižnici Prevalje s svojo 15. knjigo predstavil koroški rojak, pisatelj Rudi Mlinar. S soprogo Ivano Vatovec že več kot deset let živi v Brežicah. Nekaj knjig sta napisala tudi skupaj. Ko je bil Rudi še v Literarnem klubu Slovenj Gradec, je pisal predvsem dramska dela in jih s svojo gledališko amatersko skupino tudi izvajal.

Na predstavitve knjige je Rudi poleg žene s sabo pripeljal še enega gosta, in

sicer Ena Dedića, fanta, po čigar življenjski zgodbi je nastala knjiga *Korak v svetlobo*. Ena je srečal v svetopisemski skupini, ki sta jo z Ivano občasno obiskovala. Njegovo pričevanje o čudežni rešitvi iz objema narkomanije ga je tako prevzelo, da je fanta prosil, ali pričevanje lahko posname in napiše knjigo. Eno je privolil in tako je prišlo do 260 strani napetega besedila, ki ga je Rudi seveda še literarno obdelal. Knjiga je razdeljena na štiri poglavja: Pot navzdol, Na dnu, Svetlikanje jutra, Življenje v Božji milosti.

Večer je glasbeno popestrila Lidija Vidmar, pevka, po rodu iz Žirov, ki svoje petje spremlja s kitaro. Besedila je Ivana Vatovec brala zelo občuteno in z branjem je vzbudila bralcem željo, da bi poznali vso zgodbo. Razgovor z avtorjem je vodila

Ivana Čreslovnik, predsednica Društva literatov Mežiške doline. Spremno besedo je napisal Vinko Ošlak, knjigo pa je natisnila tiskarna Stella iz Šmarjeških Toplic.

Tudi Eno je dobil besedo in pojasnil, kako se je izvil iz krempljev heroina. Povedal je, da ga je rešila vera v Jezusa, ki mu še zdaj pomaga, da ne pade nazaj v skušnjavo.

Avtor je knjige ponujal po akcijski ceni za obiskovalce predstavitve, sicer pa si svoj izvod lahko izposodite v knjižnici Prevalje in v Knjižnici dr. Franca Sušnika Ravne.

Rudi je na koncu še dodal, da je prva predstavitev njegovih del vedno na Koroškem, ker je, kljub temu da ga je ljubezen vodila v Brežice, Koroška njegova ljubljena dežela.

Klepeta ob knjigi Projekt Knjižnice Ksaverja Meška Slovenj Gradec

Milena J. Cigler

V četrtek, 1. oktobra, sem se po dolgem času spet udeležila urice "Klepeta ob knjigi" v knjižnici Slovenj Gradec.

Knjižničarka Draga Ropič, ki je vodila

"klepeta", je povedala, da je izšel spominski zbornik – preplet del Ivanke Hergold. Nadalje je navedla, kdo so nominiranci za Rožančevo nagrado. Marjana Rožanca sem si najbolj zapomnila po knjigi *Roman o knjigah*, kjer sem našla skupne točke s pisateljem. Namreč oba sva kopicila knjige kot obsedena že v mladosti. Nominiranci so Uroš Zupan, Andrej Capuder, Irena Štaudohar in Marcel Štefančič.

Izšle so tudi Kajuhove zbrane pesmi, ki obsegajo celoten pesniški opus tega pesnika s socialno-uporniško-ljubezensko liriko.

Posebne pozornosti pa je vreden

projekt "Rastem s knjigo" za učence oz. dijake od 7. razreda in do 1. letnika srednje šole. Namen projekta je pripraviti mlade, da bi brali knjige.

Predlagani knjigi sta *Živalska kmetija* Andreja Rozmana Roze in ilustratorja Zvonka Čoha

ter knjige Slavka Pregla, avtorja mnogih mladinskih povesti.

V branje so predlagane še naslednje knjige domačih in tujih avtorjev: Damjan Šuligoj: *Iskanje Eve*, Peter Svetina: *Domače naloge*, Tim Zupan: *Jaz, Franci grdi*, Pjotr Bernarski: *Modrikasti sneg*.

Kratkohlačniki

"Libaj, libaj zelje!"

Nevenka Knez

V septembru so nas otroci Vrtca Seles skupaj z vzgojiteljicama povabili na kmetijo Buč na Vrhe, kjer smo ribali zelje. Bil je lep septembrski popoldan. Lepo urejeno dvorišče z igrali pri Čevnikovih je kar samo po sebi vabilo k igri in druženju. Gospodar Milan nas je prijazno povabil na svojo njivo, kjer se je bohotilo zelje.

V samokolnici smo ga odpeljali z njive, ga očistili, stehali in glavam odstranili stržen, ki ga je vsak tudi poskusil. Milan je prinesel velike in izredno ostre nože, namenjene ribanju zelja, in že se je začelo. Otroci so smeli tudi sami položiti roke na velike razpolovljene glave in s premikanjem gor in dol so v ogromen škaf leteli lepi zeljni rezanci. Ko so bile vse zeljne glave naribane, smo zelje začinili s soljo, lovorovim listom in kumino. Sledil je najljubši del opravila, ko so bili otroci na glavo obrnjeni v škaf in s svojimi drobnimi ročicami tlačili zelje, ki je že lepo izločalo sokove. Po navadi tako pripravljeno zelje dobro obtežijo in zaprejo s pokrovom. Tokrat pa so nam pokazali, da se da zelje

Tako se to dela.

shraniti tudi v kozarce za vlaganje, ki jih skupaj s posebno mrežico na vrhu pustimo 3 do 4 dni odprte, da se zelje začne kisati, nato pa jih zapremo. Takšen shranek lahko sproti uporabljamo celo leto. Po opravljenem ribanju nas je pred hišo pričakala kot gora obložena miza sladkih in slanih dobrot, ki se jim nikakor nismo mogli upreti. Priznam, med njimi ni bilo zelja; najbrž zato, ker se še ni skisalo.

Najboljši del je bil tlačenje zelja.

Naši vzgojiteljici Danica Bricman in Sergeja Hudolist skupaj s Čevnikovo družino, ki nas je tako lepo sprejela.

Skavti

SI ZA ENO NORO AKCIJO IN TI PRIMANJKUJE DOGODIVŠČIN?
PRIDI MED SKAVTE
KONTAKT: 041 330 123 - Polonca

za otroke od 3. razreda OŠ do konca srednje šole

Koroška 1 - KleKr

Peli so jih mati moja

Branimira Mirkac

Pesem nas združuje, povezuje. Tako nas je dvanajst družin iz cele Slovenije povezala zadnjo avgustovsko nedeljo. Tokrat že dvaintridesetič v našem dragem Andražu nad Polzelo. Lahko bi rekla, da je to kraj oziroma zibelka ljudskega in družinskega petja, kjer družine ohranjamo bogato dediščino naših dragih staršev, stricev, tet ... Z besedami bi težko opisala veselje, ki nas vsako leto obdaja, ko nas ob prihodu pozdravi cerkev na hribčku in

družne, s katerimi smo že vsa leta povezani. Takrat človeka objameta mir in sreča, ki ju je težko opisati, kajti Andraž, te marljive ljudi, to moraš doživeti.

V imenu družine Mirkac iz Šmiklavža

pri Slovenj Gradcu hvala vsem požrtvovalnim organizatorjem. Hvala, dragi Andraž, in zopet na veselo snidenje naslednje leto.

Za sosedovimi vrati

Jože Krevzelj - Pep

Častni član Harmonikarskega orkestra Šmit

Martina Cigler

Kot oboževalka Harmonikarskega orkestra Šmit z Raven na Koroškem vam bi rada predstavila prvega od članov, ki so mu ostali člani letos podelili naziv častni član. Jože je harmoniko dobil za 60. rojstni dan. Ta instrument se je začel učiti na pobudo

Franca Šmita, priznanega glasbenika, prav tako z Raven na Koroškem. Ko sta presegla osnove, je Franc v sodelovanju s Pepom, kot mu pravijo prijatelji, ustanovil Harmonikarski orkester Šmit, ki uspešno nastopa doma in v tujini.

Jože jim je z velikim razumevanjem dal v uporabo t. i. glasbeno sobo, v kateri imajo tedenske vaje, za kar se mu vsi člani še posebej zahvaljujejo.

Kot prvemu članu orkestra Šmit in hkrati tudi veteranu so člani in fani Jožetu izkazali čast ter mu podelili diplomu za častnega člana tega orkestra z željo, da še dolga leta ostane njihov član in sodelavec.

Jožetu izreka čestitke tudi uredništvo *Viharnika*, saj smo veseli, ker rad prebira vašo in našo revijo.

Jože Krevzelj z diplomu

Še pomnite, tovariši ...

Po zapisu Jožefa Vrabiča povzel Franc Areh

V letošnjem maju smo obeležili 70. obletnico kapitulacije nacizma, ki je ob fašizmu največje zlo, ustvarjeno v človeškem umu. Dobro misleči in svobodomiselnih ljudi vsega sveta so se 9. maja 1945 veselili dokončnega poraza vojaških in političnih krvoločnih zverj, ki jim do takrat ni bilo para na tem planetu. Tudi slovenski fantje in dekleta so družno z jugoslovanskimi borkami in borci osvobajali mesto za mestom, vas za vasjo ... Po štirih letih bojevanja proti tujemu sovragu je

napočil čas zmage, svobode in čas ustvarjanja nove in boljše domovine. Spominjamo se dejanja, ki ga upravičeno slavimo kot najpogumnejše dejanje v zgodovini našega naroda.

Ko govorimo o naših sedanjih in prihodnjih izzivih, pa ne smemo pozabiti, da so dogodki v življenju vsakega človeka in naroda, ki so nepozabni in jih čas ne more izbrisati. Vse mlajše generacije, ki niso doživele strahot druge svetovne vojne, je treba opozarjati, da ohranijo zgodovinski spomin na te dogodke. Zato si želim, da bi bil zbornik *Še pomnite, tovariši ...*, 3. knjiga, v opomin, da se ti dogodki nikoli več ne bi ponovili in da bodo generacije, ki prihajajo, sploh še lahko ohranjale zavest o tem, kako pomembna je svoboda. Da bodo ohranjale zavest o tem, da je to neprecenljiva vrednota, ki jo je treba

spoštovati in braniti, tako kot je treba spoštovati in braniti življenje in človeško dostojanstvo. Na ta način bomo lahko ohranili spomine na te dogodke, ki v slovenski zgodovini ne smejo biti pozabljeni. Tako spomini kot dobra misel, če je ne delimo z drugimi, počasi zbledijo. Kadar pa jih delimo, živijo večno, ker prehajajo od človeka do človeka in ob tem rastejo.

V Združenju borcev za vrednote NOB Slovenj Gradec smo v zadnjih desetih letih izdali tri zbornike *Še pomnite, tovariši ...*. Prvo knjigo smo izdali leta 2005, drugo 2008 in letos tretjo. V vseh treh publikacijah je svoja pričevanja opisalo ali zapisalo 155 ljudi. Letošnji zbornik je zagledal luč sveta prav na dan spomina na 70. obletnico osvoboditve in prihoda ranjencev iz Paučkovih partizanskih bolnišnic. V zborniku člani borčevske organizacije izpričujejo svoje pripovedi ali

pa so zapisali pričevanja svojih najdražjih iz narodnoosvobodilne vojne v Mislinjski dolini in drugje. V knjigi naši krajanji, borci iz Mislinjske doline in od drugod, opisujejo, kako so se fantje in dekleta z drugimi borkami in borci XIV. divizije, Tomšičeve, Šercerjeve, Bračičeve in Zidanškove brigade skupaj borili in osvobajali mesto za mestom, vas za vasjo ... Po štirih letih bojevanja proti tujemu sovragu je napačil čas zmage, svobode in čas ustvarjanja nove in boljše domovine.

Čeprav je Šmartno sorazmerno majhen kraj, je z velikimi črkami zapisan v zgodovino našega narodnoosvobodilnega boja in dogajanja v njegovi neposredni bližini so velikokrat omenjena tudi v izdani publikaciji. V svojih pripovedovanjih ljudje največkrat opisujejo življenje in sodelovanje s partizani med narodnoosvobodilno vojno v naši Mislinjski dolini. Šele takrat, ko prebereš vse te tri knjige, vidiš, kako so bili naši ljudje povezani in kako srčno so si želeli svobode. V tretji knjigi so naši trije še živeči ranjenci Rudi Brilej, Ivan Jovan in domačin Lenart Timošek lepo opisali, kako so pričakali svobodo v maju 1945 v Paučkovih partizanskih bolnišnicah na Pohorju, in seveda nepozaben miting v Šmartnem.

Z ranjenci v Mislinjski dolini je bil konec leta 1943 in v začetku 1944 kar velik problem, kako jih oskrbeti. Za nekaj časa so jih namestili v tako imenovanem Čakijevem bunkerju blizu Krivčeve domačije na Brdih. Po prihodu 14. divizije in v hudih spopadih s sovražnikom je bilo vedno več mrtvih in ranjenih partizanov. Pokazala se je nuja po izgradnji partizanskih bolnišnic. Tako je dobil dr. Ivan Kopač nalogo, da z ekipo odide

Skupina partizanov v Mislinjski dolini

na Pohorje in zgradi potrebne bolnišnice. Današnje, še obstoječe Paučkove bolnišnice na Trški gori so postavili v zelo gostem mladem smrekovem gozdu.

Partizanske bolnišnice na Pohorju, ki jih je vodil dr. Ivan Kopač - Pauček, so aktivno delovale vse do 24. maja 1945. Čeprav je bila že svoboda, so z odhodom iz bolnišnic počakali, da so se razmere po Mislinjski dolini uredile. Pri prevozu ranjencev so omenjenega dne kmetje, domačini, z lojtrskimi vozovi, ki so bili obdani s cvetjem, odpeljali ranjence proti dolini. Iz ust še živečih borcev, ranjencev, ki so ležali v Paučkovih bolnišnicah, je razbrati, da so jih 23. maja 1945 pripeljali do domačije Popijal, kjer so prenočili.

Drugi dan so jih najprej po Legnu pripeljali do sv. Jurija, kjer jih je pričakala godba na pihala iz Tovarne meril Slovenj Gradec. Domačini so jim pripravili veličasten sprejem in jih pozdravili tudi s salvami. Pot so potem nadaljevali čez klanec sedanjih Krnic do Šmartna. Tu jih je kljub slabemu vremenu pričakala množica ljudi. Še živeči ranjenci povedo, da je bil sprejem zelo prisrčen, nanje so metali cvetje in na cesti je bil slavolok z zastavami.

Po toplém sprejemu so sledili govori, in sicer tajnika Krajevnega ljudskega odbora Ivana Krpača in upravnika slovenjgraške bolnice dr. Lojzeta Simonitija. Spregovorila je tudi predstavnica mladine Šmartna Pavla Mithans. Domačini so jim pripravili kulturni program s pesmijo in recitali, slišal pa se je tudi glas harmonike. Ranjence so domačini skupaj z ostalimi prisotnimi postregli s hrano in pijačo. Po močnem okrepčilu po šmarških hišah so ranjence odpeljali v bolnišnici Topolšica in Dobrna.

Pred 70 leti je na mitingu v Šmartnem ob prihodu ranjencev iz Paučkovih bolnišnic imel med drugim tudi pozdravni govor Ivan Krpač. Letos ob tej svečani obletnici pa smo slavnostni govor zaupali njegovi hčerki Štefki Kučan. Člani konjeniškega Cross Country kluba z Legna in člani kulturno zgodovinskega društva Triglav iz Kamnika so uprizorili takratni dogodek prihoda ranjencev v Šmartno.

V kulturnem programu so sodelovali oktet iz Doliča, učenci Osnovne šole Šmartno, učenci Glasbene šole Slovenj Gradec in moderatorka Natalija Križaj.

Govornik Jožef Vrabič, predsednik Združenja borcev za vrednote NOB Mislinjske doline

Vajenec Vanči

(12. del)

Lipnik

Vajenec, specialist za pumpo

Majster Jehart je skušal čim več režijskega dela opraviti sam, da z njim ne bi obremenjeval delavcev, ki so delali po normi. V to režijsko delo je sodilo zlasti dokaj zahtevno delo prečrpavanja strojilnih tekočin iz bazena v bazen, iz soda v sod ...

Pod stropom strojarne je bilo nameščeno pravcato omrežje sto metrov železnih cevi, debeline gasilske cevi, z nekaj deset ventilov. S pomočjo stare premične elektromotorne črpalke na železnem vozičku se je po tem omrežju dnevno pretakalo tisoče in tisoče litrov strojilne tekočine, križem-kražem po vsej strojarji. *Majster* je delo organiziral tako, da je bila ta črpalka po ves dan kolikor mogoče enakomerno rabljena in da so bili vsi delavci vsaj znotraj plačnega meseca približno enako obremenjeni s tem nadležnim režijskim opravilom. Stara črpalka je bila dokaj muhasta. V cevnem omrežju se je namreč vedno zadrževalo več zračnih čepov, ki, če se jih nisi znal spretno znebiti, so prekinjali pretok tekočine in črpalka je večkrat brnela v prazno. Kakšnega delavca je utegnilo to tako razbesniti, da je s pestjo grobo tolkel po stikalu črpalke, zaradi česar je bilo stikalo večkrat razmajano in pokvarjeno.

Da bi se *majster* izognil prepogostim kvarom in da bi delavce razbremenil nadležnega režijskega dela, je veliko prečrpavanj najraje opravil kar sam. Pri tem je moral tekati po deset metrov sem in tja od ventila do ventila ter hkrati pritiskati na stikalo črpalke. Ko je bila črpalka naposled vprežena, je tudi po uro in več samostojno delovala, dokler ni bil bazen ali sod prazen.

Sedaj pa je dobil *majster* za tekanje po delavnici v pomoč vajenca. Sprva je Vanči slepo izvrševal *majstrove* ukaze: zapri ta ventil, odpri onega, zapri, odpri, zapri ..., vse dokler črpalka ni začela enakomerno potiskati tekočine po točno določenih ceveh. A hkrati je vajenec skušal uganiti razloge, čemu ves ta postopek in vrstni red opravil. *Majster* si ni vzel časa oziroma najbrž ni niti pomislil, da bi vajencu razlagal, zakaj je treba v nekem trenutku storiti to, v drugem ono. Pravzaprav se tega niti ni dalo natančno razložiti. Moral si imeti *grif*¹ – kot so temu *rekali* delavci. Se pravi občutek in poslušnost za grgranje v črpalki, kdaj se v njej mešata tekočina in zrak, kdaj samo zrak, kdaj samo tekočina.

Včasih se je vendarle zgodilo, da je denimo po polurnem brezhibnem delu začela črpalka pokašljevati in brniti v prazno, ker se je zamašilo cedilo na sesalni cevi ali kaj podobnega. Za take primere zastojev je *majster* naročil Vančiju, da naj ga nemudoma obvesti. Če ne, da naj obvesti starejša delavca Tevžna ali Korlna, ki sta se kolikor toliko tudi spoznala na prečrpavanje. Predvsem pa je Vančiju dobrodošlo *majstrov* navodilo za takšne primere: če črpalka neha *pumpati*, jo najprej ugasni, potem pa poskušaj to in ono, mogoče bo sama ponovno potegnila.

Od tedaj je bilo dnevno prečrpavanje strojilnih tekočin eno od stalnih Vančijevih miselnih nalog, četudi pri črpanju ni bil neposredno prisoten. Podzavestno je poslušal črpalke zvoke tudi, ko je počel kaj drugega daleč stran in četudi je njen zvok komaj še slišal. Ne samo to. Vanči je imel do tovarne vsak dan domala dve uri peš hoje in seveda najmanj toliko nazaj domov. Dovolj časa za razmišljanje. Zakaj črpalka včasih vleče brezhibno, drugič pa pokašljeje, se je spotoma spraševal že kar nekoliko obseden z nenehno mislijo na ta muhasti stroček. Jutri poskusim še to, zopet naslednjič ono, si je spotoma pripravljaj načrte. Naposled je tik pod stropom strojarne po naključju odkril še rezervoar, velikosti 1–2 m³, povezan s cevnim omrežjem in posredno kajpak tudi s črpalko. Bil je skrit in zanemarjen, nikdar očiščen niti z notranje niti z zunanje strani, a pri črpanju je imel sila pomembno nalogo: namenjen je bil zalivanju črpalke. Inženirji bivšega lastnika tovarne so vedeli, kako je treba tej reči streči. S pravilnim vzdrževanjem in izkoristkom tekočine v tem rezervoarju se je dalo črpalko vedno hitro pripraviti, da je potegnila. Tako je Vančiju po nekaj mesecih to prečrpavanje tako rekoč zlezlo pod kožo. Hitro je zaznal, kdaj se je črpalka dušila, ker se je zamašilo cedilo, ali je morda tekla v prazno, ali ni bil odprt pravi ventil ipd. Takoj je znal tudi prav ukrepati, saj se mu je že velikokrat dogodilo, da je ob odsotnosti *majstra* kar sam ukrotil neposlušno napravo.

Sčasoma je to Vančijevo pridobljeno veščino opazil tudi *majster*. Ko njegov *grif* včasih ni takoj uspel, je ukazal vajencu, da naj poskuša še on, ker da mora sam vmes nujno postoriti nekaj drugega. Vanči se je kajpak v takšnih primerih še posebej zavzel in črpalka je kmalu brezhibno vlekla. Naposled se je *majster* že toliko navadil, da je preprosto naročil: Vanči, zdaj boš pa ta bazen *prepumpal* v onega tam! In naloga je bila zanesljivo opravljena.

Večkrat pa se je le še dogajalo, da so drugi delavci dobili od *majstra* nalogo za prečrpavanje, med tem ko je Vanči počel

kaj drugega. Takrat se je znalo dogajati, da so se po vsej strojarji začeli razlegati klici: Vanči, Vanči, *pumpa* ne gre. Vanči bi kajpak z veseljem pomagal, a že od prej je veljalo *majstrov* navodilo, da mu drugi delavci nimajo pravice *naštelvati* dela. Zato je *majster* slednjič dopolnil svoje prejšnje navodilo: če te delavci kdaj pokličejo za pomoč pri *pumpi*, jim le *zrihtaj*, da bodo prej gotovi. Od tedaj je vajenec na vsak klic Vanči vedel, da muhasta *pumpa* zopet nekemu nagaja. Brž jo je pomagal ukrotiti, pri čemer je delavec ubogljivo izvrševal vajenčeve ukaze: stori to, stori ono, zapri ta ventil, odpri onega ...

Delavci so začeli sčasoma jemati Vančija kot sebi enakega. Poznalo se je to pri jutranjem in popoldanskem pozdravljanju kakor tudi pri drugih izrazih vljudnosti, kakršni se izoblikujejo med tovariši, ki so medsebojno odvisni in enakopravni.

In tedaj je nastopil odločilni dan.

Ravno v času malice se nenadoma pojavi *majster* Jehart. On je sicer vedno malical sam pri svoji majavi mizici. Najbrž nosi kako pomembno vest, ki bo delavce zanimala, kakršne so bile povišanje plač in podobno. Urno se povzpne po stopnicah na *kesl*. Ni bil obut v škornje, kar je potrjevalo, da je prišel iz tovarniške upravne zgradbe, kjer so imeli menda nekakšen sestanek. Brez obotavljanja nekako slovesno sporoči: "*Kamerati*, Vanči gre v šolo."

Trenutek tišine, *kamerati*² so pričakovali kakšno boljšo vest, a nekateri delavci so vendarle rahlo zaploskali. Vanči je seveda, kot po navadi, zardel, saj je prišla vest nenadoma in nepričakovano. Nekaj se je bilo sicer že prej šušljalo, zlasti predstavnik strojarne v takratnem delavskem svetu je nekaj nedoločenega vedel o tem.

Šaljivi Korl je brž potarnal, kako neki da bodo potem shajali brez malega *specialista* za *pumpo*. A vedno molčeči in šepavi stari Zep ga je brž dopolnil: "*Kr zamerajte si*, Vanči bo *inkrat* še direktor tovarne."

Zepova prerokba se ni izpolnila, kajti malemu Vančiju je bila usojena drugačna življenjska pot.

Držala pa je poprej dana obljuba Vinka Jurjevca, da se bodo "*spravhali*" glede nadaljnjega uka mladega vajenca.

¹Iz nemščine 'der Griff' = (spreten) prijem.

²Takrat je bila še navada, da so se delavci skupinsko nekoliko šaljivo nagovarjali s kamerati od nemške besede 'die Kameraden' = tovariši. Prejšnji nagovor 'gospodje' se je zdel zastarel, a tudi novodobni 'tovariši' jim je težko šel od ust.

Humoreska

Muhe naše Ivanke

Milena J. Cigler

Znanci so mi pred kratkim na obisk pripeljali ženico samozavestnega videza, čeprav že v letih, pa vitalno in hitrih korakov. Rekli so: "Ti jo obiskuj v domu starejših, ker je menda iz tvojih krajev doma. Mož ji je umrl in zdaj se je znašla v domu."

Ženici je ime Ivanka. Takrat so jo pustili kar pri nas, ker smo obljubili, da jo bomo zvečer peljali v dom.

"Revčki, kako pa pridete gor, ko ni tu nobene ceste?" je bilo prvo, kar nas je vprašala.

Martina je skuhalo polnjene bučke in vprašala je: "Kva pa je to? Bučke? N'kol čula!"

Naslednji konec tedna smo jo spet šli iskat in se dogovorili, da bo pri nas do nedelje. Bilo je zelo pestro!

Po kosilu, ki ga je zelo pohvalila, smo se odpravili z obema kužkoma na sprehod do lipe. To je naša najbolj obiskana točka v

bližini doma. Večji pes, imenovan Bondi, je mešanec med škotskim in nemškim ovčarjem. Je lep in prijazen, a nezaupljiv v neznanih situacijah.

Ivanka je godrnjala, ker je bil na povodcu. "Daj dol to vrv Bundiju!" Tako mu je ves čas pravila. "Ubogi Bundi!" Tako dolgo je ponavljala zahtevo in sitnarila, da sem na koncu snela povodec psu z vratu.

Ko smo prišli pod lipo, je nasproti z bližnje kmetije tekel nemški volčjak. Ko ga je Bondi zagledal, se je usmeril proti njemu. Začela se je igra, dirjanje in divjanje in za volčjakom je tudi njegov gospodar dirjal po travnikih in ju komaj ločil. Ivanka se je tem prizorom začela krohotati, potem pa še mi, predvsem ubogemu lastniku volčjaka, ki je bil ves poten od tekanja za psom.

Drugi dan je bila sobota. Ivanka se je hvalila, koliko znancev da ima in naj jo h katerim peljem. Pa sem jo peljala raje na Ivarčko jezero, ker nisem bila pri volji hoditi po obiskih.

Na Ivarčkem jezeru so imeli svojo konferenco lokostrelci z Raven na Koroškem. Uradni del so že zaključili in ansambel ob odru se je pripravljal, da začne igrati. Ivanka je stopila h glasbenikom in jim ukazala: "Zaigrajte

dunajski valček, če ste kaki muzikanti, če ne, pa pojdite se solit!" Gledali so jo debelo, od kod se je vzela, ona pa je medtem stopila k predsedniku društva in določila: "Ti boš z mano plesal!" Smejala sem se na vsa usta, ko sta s predsednikom res plesala dunajski valček, in to kako poskočno!

Martina je po kosilu za sladico naredila "tigrovo mleko", to je koktajl iz ruma in mleka. Ivanki je bil tako všeč, da je zahtevala še en kozarec, potem pa je dobre volje začela pripovedovati o svojem prvem možu, ki je padel v vojski.

"Bil je tako lep, s svetlimi kodrčki, da so babe drle za njim. Mene je to spravljal v obup in sem sklenila, da grem pod vlak. Nisem pomislila, da imava že dva otroka. Grem tako proti železniški progi pa srečam znanko Milico. Imela sem jo rada in veliko sva si imeli povedati. Tako je vlak veselo odpeljal mimo naju, mene je pa Bog rešil in moja otroka tudi."

Ko je spila drugi kozarec, je pa začela peti ljudske iz najine vasi, ki jih še jaz nisem dobro poznala:

"Nedelja je bela, *pondelek* je pa plov, moj fant me je *zapustu*, kako je to *prov*."

Je *mislu* da jokam in grozno trpim, a tako barabo še *zmeram* dobim!«

Zlatko Škrubej

Za šalo ali zares?

RAZLIKE NI

Jože vpraša Tineta: Ali veš, kakšna je razlika med žensko in živo mejo?

- Vem. Razlike ni.

- Ni, razloži!

- Če ju ne neguješ, odideta k sosedu!

JOJ, NE VE

Vpraša policist drugega: Čuj, katerega smo danes.

Drugi se zdrzne in odgovori: Joj, ne vem, koga bi pa morali?

SILE TEME

Oče oznani svojemu sinu: Danes sem se spoprijel s silami teme.

Sin ne razume: Hm, kako to misliš?

- Plačal sem račun za elektriko.

RAZLIKA

Martin vpraša Klemna: Ali veš, kakšna je razlika med potnim listom in moškim penisom?

- Ne, kakšna?

- Z oberna lahko greš not in ven, samo potni list pa lahko podaljšaš.

PRIMERJAVE

Sošolec vpraša Tineta: Komu je najbolj podoben tvoj bratec?

- Po laseh mami, po očeh očetu, po glasu pa avtomobilskemu alarmu.

SMEŠEN PRIJATELJ

Prijatelja se pogovarjata o prijatelju Vinku, pa reče prvi: Vinko je pa res smešen človek. Z dekletom, s katerim hodi že četrto leto, se noče poročiti. Pravi, da je preslaba zanj. Prijatelj doda: Je pa res izbirčen. Mnogim, ki so jo imeli, je bila dobra, le njemu ni.

NEMI BERAČ

Policist ozmerja berača: No, krasno! Prejšnji teden si beračil, ker naj bi bil slep, danes pa beračiš, ker naj bi bil nem!

Berač razloži: Če bi vi nenadoma spregledali, bi tudi ostali brez besed.

ZASKRBLJENI VETERINAR

Pri veterinarju zazvoni telefon: Halo, gospod zdravnik? Moja žena se z mačko pravkar odpravila k vam. Lepo vas prosim, dajte ji injekcijo, da v miru zaspi.

Veterinar zaskrbljeno: Pa bo mačka znala sama domov?

SESTRA

Zakonca se pogovarjata, pa vpraša mož: Draga, če umrem, s kom boš potem živela?

- S svojo sestro. Kaj pa če prej umrem jaz, s kom boš ti živela?

- Tudi jaz mislim živeti s tvojo sestro.

DOBRO VPRAŠANJE

Lojze pride domov in reče ženi: Danes sem bil pri zdravniku.

Žena vpraša: In kako je z njim?

AIR CONDITION

Policist je plesal z dekletom v disku klubu.

Bilo je zelo vroče in ona je rekla: Ne razumem, da so pozabili na *air condition*!

Policist modro: Da, ta skupina je tudi meni najljubša.

NAROBE VPRAŠANJE

Pred sodnikom: Ste vi Ivana?

- Ne. Ivan je mene.

POMAGA

Zdravnik reče Ingrid, ki ima težave z debelostjo: Za vašo čezmerno težo vam priporočam lokalno gimnastiko.

- Mislite sklece, trebušnjake in podobno?

- Ne, ne, dovolj bo, da odkimavate z glavo, ko vam ponujajo hrano.

Viktor Buč
1949–2015

Smrt! Da, vsi smo ji zapisani. Že ob rojstvu človeka je povsem jasno, da bo to drobno, krhko bitje moralo nekoč umreti. Za našega strica Vika se je življenje izteklo veliko prezgodaj. Globoko sem ganjen in ne najdem ustreznih besed, s katerimi bi izrazil vse, kar čutim in kar bi rad povedal. Trda in neizprosna zemlja je zopet dobila žrtev. Vzela je najboljše in najplemenitejše, kar smo imeli v svoji bližini. Edina misel, ki me pomirja, je ta, da če Bog pokliče nekoga k sebi, je to znamenje, da ga ima rad in da ob sebi potrebuje tudi najboljše ljudi.

Stric Viko se je rodil 26. 9. 1949 na nekaj zgornji fužini očetu Viktorju in mami Mariji. Otroška leta so minevala ob preprostih igrah s sestro Marijo, bratom Dragom, najmlajšo sestro Jožico, s sosedovimi otroki, še posebej z Arnejekovim Vikecom. Kar hitro je napočil čas, ko je postal vajenec v mehanični delavnici Gozdnega gospodarstva v Mislinji. Že zelo mlad je postal navdušen športnik, nogometaš, kasneje tudi dvigovalec uteži. Vsi se ga spominjamo, kako je prvi kupil Elanove smuči, bele z rumeno maso, med prvimi kupil motor in kako zaščitniški je bil do svojega mlajšega brata in sester.

Vojaško dolžnost je odslužil v Nišu in Kraljevu in kar hitro po vrnitvi domov je spoznal Kristo, s katero sta se 18. 9. 1976 poročila. Skupaj sta začela graditi dom in načrtovati družino. Rodile so se tri hčerke: Nataša, Nina in Jasmina. Kot človek, ki je imel lastno vizijo, se je leta 1991 odločil za samostojno pot in postal podjetnik. Spomnim se, ko je večkrat rekel, da na začetku ni bilo lahko. A s poštenim delom mu je uspelo podjetje obdržati in delati vse do leta 2009, ko je ga v odlični kondiciji predal hčerki Jasmini in ji še vse do zahrbtne bolezni stal ob strani, ji pomagal pri servisu in ji dajal nasvete.

Ob smrti najdražjih se vedno sprašujemo, zakaj. S časom nam bo dano razumeti in sprejeti to, česar sedaj mnogi ne moremo. Radi bi, da bi živeli z nami za vedno, a pravijo, da ni število let tisto, kar človeka naredi dobrega, modrega, važno je, kako živi... Stric Viktor nam je pokazal pot, po kateri bomo skušali iti skozi življenje. Rad se spominjam, kako je znal ustreči vsakomur in mu pomagati po svojih najboljših

močeh. Znal je poslušati in svetovati. Vse nas je učil živeti, delati in predvsem biti pošten do sebe in do drugih. Znal je potrpeti, odpustiti, oprostiti.

Stric Viko je bil pogumen in izjemno pokončen človek, zato smo ga brezmejno cenili, še zlasti tisti, ki smo imeli priliko in srečo biti v njegovem ožjem krogu. Pogrešali bomo njegove nasvete, predvsem pa njegovo prikupno zabavnost. Kako težko je z besedo ujeti dušo plemenitega človeka, izpostaviti vse dobro, kar bomo za vedno nosili s seboj tisti, ki smo ga poznali.

Ko bomo čutili toplo senco na svojem hrbtu, bomo vedeli, da je to Viktor. Vemo, da imamo sedaj še enega angela varuha več, ki nas bo čuval, in verjamem, da je kot delček razdeljene dobrote tudi v vsakem izmed nas, da bi znali in zmogli tudi mi dobroto bolje sejati in deliti. V tem je naše upanje, naša tolažba. Za nas ne bo nikoli umrl, večno bo živel v naših srcih in spominu. Zavedamo se, da smo tukaj le za krajši čas, na krajšem postanku, pripravah na večno življenje. Pomirjeni smo, ker vemo, da ko umremo, gredo naše duše domov, v večnost, k vsem drugim, nam ljubim.

Športna duša v njem nikoli ni počivala. Ne bom zgrešil, če rečem, da se je zaljubil v tek. Četudi je bil delavnik natrpan in naporen, si je zvečer vzel čas in tekel do Dovž ali proti Mislinjskemu grabnu. Ko smo ga na teh poteh srečevali, se je rad zaustavil in dal kakšen nasvet. Ne bom pozabil, kako me je bodril in spodbujal, ko sem tudi sam začel trenirati. Vedno mi je rekel: "Duško, treniraj, boš šel kdaj z mano na kakšno tekmo." Tako nevsiljivo je znal spodbuditi vsakega... Če bi lahko zavrtel čas nazaj, bi gotovo tekel z njim. Z vztrajnostjo in borbenostjo je na tekmah osvojil 40 pokalov in 89 medalj. Ni minil teden, da nam ne bi ponosno pokazal novega odličja.

Predan družini vedno in povsod je bil neizmerno vesel, ko je Jasmina začela peti. Z neizmerno željo, da bi ji uspelo v glasbi, je rad uredil vse potrebno, da so njeni koncerti potekali nemoteno. Tudi sam je rad zapel in četudi mu je zahrbtna bolezen prekrizala prenekateri načrt, sta z Jasmino rada pela pesmi: Pot življenja, Nova pomlad, Greva gor v hribe, Kad preko mora, Govore mi mnogi ljudi in Ko boš čisto sama. In ob slednji se mu je ob ganljivem besedilu večkrat orosilo oko. Kot bi slutil, da se njegovo zemeljsko življenje počasi zaključuje, a vendar ni niti za hip izgubil upanja in vere v življenje. Nenehna skrb domačih, Kriste, Jasmine, Nine, Nataše in tudi vnukov Žana ter Anžeta in vseh nas ostalih, mu je vlivala upanje, da ponovno naredi korak. Malo je ljudi, ki imajo ob tako težki bolezni toliko volje do življenja. Nikoli ni tožil o bolečinah, o tem, da trpi... Ob vsej volji do življenja si je neizmerno želel, da bi še enkrat romal s svojimi na Brezje in tam molil čez noč.

A bolezen je bila močnejša, v objemu Jasmine in Kriste ga je iztrgala iz naše sredine.

Stric Viko bo ostal še naprej z nami, vedno nas bo spremljal, se veselil uspehov in nas pričakal tam, ko se naša pot tukaj izteče. Takrat nas bo ponovno objel z vso ljubeznijo, ki je baje nikoli in nikjer v zemeljskem življenju ne moremo čutiti s tako močjo kot tam, doma... In takrat se bomo zopet *pohecali*, družili, primerjali izkušnje... in takrat bosta z Jasmino spet ponovila tisto: "Samo, da sva midva SKUPAJ, pa da imava DRUG DRUGEGA. Kaj pa bi midva en brez drugega? NIČ!"

S temi besedami se je od svojih najdražjih tudi poslovil.

Dušan Oder

Zahvala

Ob boleči izgubi dragega moža, očeta in dedka Viktorja Buča iz Mislinje se iskreno zahvaljujemo sorodnikom, sosedom, znancem in prijateljem za izkazano pomoč.

Lepa hvala vsem darovalcem cvetja, sveč in svetih maš ter izrečenih sožalj.

Hvala zdravstvenemu kolektivu Mislinja ter Kirurškemu oddelku Splošne bolnišnice Slovenj Gradec.

Hvala g. župniku Tinetu Tajniku, pogrebni službi Jerneja Završnika, trobilnemu kvartetu, pevcem Beli cvet in govorniku Dušanu Odru za ganljivo izrečene besede slovesa.

Vsem in vsakomur posebej še enkrat iskrena hvala!

Žena Kristina ter hčerke Nataša z družino, Nina z Viki in Jasmina.

Ivan Plazovnik
1920–2015

"Tako tiho, skromno si trpel. Takšno tudi življenje si imel, zdaj rešen vseh si bolečin, za tabo ostal bo lep, a boleč spomin!"

V septembrskih dneh smo se kar prepogosto zbirali v poslovljni vežici v mislinjskem Sentilju. V četrtek in petek ob krsti Ivana Plazovnika, ki je v sredinem popoldnevu, 16. septembra, umrl v domu ostarelih občanov v Velenju. Tam je ob

ustrezni negi privezan na posteljo preživel kar deset jeseni življenja, ki so ob hudi boleznici za lep čas pomračile njegov obraz. Skromen in vaje različnih preizkušenj pa se je le nekako sprijaznil z usojenim preživljanjem let, ki so mu bila še odmerjena. Le to si je še izprosil, da mu je lahko izbrani skrbnik Polde priskrbel vsakodnevni kozarček pijače, ki jo je s posebnim užitek srknil za svoje zdravje.

Se je pa naš Ivan v družini sedmih otrok v Razborci rodil 28. septembra 1920. Revščina je pogosto botrovala lačnim ustom, a si otroci preglasno niso upali zajokati. Bolj kot šolanja se je Ivan spominjal dela, ki so ga morali opravljati že v zgodnjih letih. Komaj 18-leten pa je moral mladenič že delati pri Francu Času - Lužniku polna štiri leta.

Doletela ga je nova preizkušnja, saj je bil mobiliziran v nemško vojsko in ob vseh surovostih vojskovanja še težko ranjen ob napadu na Rusijo. Žalosten in nestrpen je moral v bolnišnici preživljati preostali čas vojne, saj je bil šele 8. avgusta 1945 odpuščen in se je lahko vrnil domov. Na kmetiji se je moral sicer lotiti najrazličnejših opravil, a delal je srčno rad. Pet let kasneje pa se je Ivan zaposlil na GG v Mislinji in kot gozdni delavec pridno delal do upokojitve. Čeprav se ženske družbe ni izogibal, pa je Tončka, ki je postala njegova življenjska sopotnica, popeljal pred oltar šele leta 1949. Skromnosti sta bila vajena oba, pridno in skrbno sta obdelovala svoj del zemljišča v Završah št. 8. Lepo jima je teklo življenje v dvoje, brž sta se tesno navezala drug na drugega, a za otroški jok ju je narava prikrajšala. Tako je delo pomenilo druženje posebne sorte, saj sta se razveselila slehernega pridelka, in ker sta rada tudi kaj prodala, sta veselo pokramljala ob izkupičku.

Ko je 1995 leta Tončka umrla, je bil Ivan močno prizadet in še besede mu lep čas niso prav rade stekle. Zaprl se je vase, pa je prehitro bolezen ponagajala še njemu. Tri leta po ženini smrti je bil v slovenjegraški bolnišnici operiran na črevesju. Po uspešnem zdravniškem posegu je lepo okrevljal in do leta 2004 v hiši živel sam. Bolezen pa mu je takrat ponovno zagrenila življenje. Nepokreten je dolgo ostal na zdravljenju, si s pomočjo družine Mrak, ki je zanj skrbela, le nekoliko opomogel, a samostojno živeti ni zmogel več. Zato je potem, ko je zapustil prostore bolnišnice, dobrih šest mesecev preležal na Mrakovi domačiji, dokler za njegovo bivanje niso poskrbeli v domu ostarelih v Velenju. Vaje marsikaj potrpeti je ob obiskih in pomoči Mrakovih in sosedov v novem okolju preživel še desetletje, dokler smrt v sredinem popoldnevu ni prekinila bitja njegova srca.

Pogrebem, ki so Ivana Plazovnika pospremili na njegovi zadnji poti, sosedom in Mrakovim še posebej prisrčna hvala v imenu vseh njegovih.

Marijan Križaj

Martin Penšek 1922–2015

Z žalostjo smo sprejeli vest, da je svojo življenjsko pot sklenil naš prijatelj in dolgoletni sodelavec Martin Penšek.

Rodil se je 7. novembra 1922. leta, v družini, kjer je imel še brata Franca, Toneta in sestro Marico. Po končani osnovni šoli se je izučil za krojača, vendar ni mogel nastopiti službe, saj mu je to preprečila vojna. Tako kot mnogo drugih mladeničev je bil prisilno mobiliziran v nemško vojsko.

Pogum, iznajdljivost in vztrajnost so mu pomagali preživeti bojevanje na ruski fronti. Domotožje pa ga je gnalo, da se je po številnih prepotovanih kilometrih končno vrnil domov. Družina je bila tako ponovno skupaj.

Kmalu je spoznal bodočo ženo Dragico, s katero sta skupaj živela najprej v Dravogradu, in ko sta po poroki dobila hčerko Irencu, ki jima je pomenila vse, sta se preselila v Slovenj Gradec. Tu je dobil službo skladiščnika in gospodarja na

Gozdnem gospodarstvu Slovenj Gradec.

Ob zgodnji hudi boleznici žene je hitel z gradnjo hiše, da bi v njej lahko čim prej polno zaživel. Tu si je kasneje dom ustvarila Irena z možem Andrejem in hčerkama Zalo in Matejo. Za zelo bolno ženo je Martin dolga leta vzorno skrbel in ji ves čas stal ob strani.

Martin je bil delaven in ni minil dan, da ne bi začel kakšnega projekta. Bil je vsestransko dejaven in član v več društvih oz. zvezah, kot so Planinska zveza, Strelnska zveza, Smučarka zveza, Šahovska in Telesnokulturna zveza. Še posebej dejaven pa je bil v ribiški družini. Prijatelji smo ga cenili tudi po njegovih ribiških uspehih.

Bil je sokol in izreden telovadec na orodjih, še posebej na bradlji, pa tudi boksar je bil. Skratka, bil je vsestranski športnik. Martin je tudi rad kolesaril. Zelo se je razveselil novega kolesa, ki ga je za 60. rojstni dan dobil od Gozdnega gospodarstva Slovenj Gradec.

Sokrajani in njegovi sodelavci smo ga spoštovali. Imel je izjemen čut tudi za otroke, ki so ga klicali kar *deda*.

Na njegovi življenjski poti so ga spremljale tudi živali, še posebej njegova psička, ki mu je zvesto sledila na sprehodih, kjer smo ga srečevali skupaj z njegovim prijateljem Frančkom.

Martin, naš dolgoletni sodelavec, je bil dober človek, vedrega značaja in vedno pripravljen pomagati, ne glede na uro ali delovni čas. Od njega smo se spoštljivo poslovili.

Hubert Dolinšek

40 let E6

Pohod od Ivnika do Vodriža

Ludvik Podrzavnik, Gorazd Mlinšek

Pohodništvo je ena od najstarejših oblik spoznavanja domačih in tujih krajev. V svetu so najrazličnejše pohodniške poti, med njimi so najbolj obiskane romarske. Te poti so zelo dolge. V Sloveniji imamo številne

Na E6 so pohodniki prestopili avstrijsko mejo. (17. 9. 2015)

tematske poti, namenjene vsem generacijam. Tako kot je pestra Slovenija, tako so pestre naše tematske poti. Med njimi je zelo zanimiva E6.

Letos mineva 40 let od takrat, ko so slovenski gozdarji na pobudo univerzitetnega diplomiranega inženirja gozdarstva Milana Ciglarja povezali evropsko pešpot E6 z avstrijskim delom poti. Milan Ciglar je kot oče slovenske

Udeleženci pohoda od Ivnika (Eibiswald) do Radelj ob Dravi v Ivniku (17. 9. 2015)

(takrat tudi jugoslovanske) E6 povezal številne zanimive kmetije, zaselke, vasi in gozdnate predele od mejnega prehoda Radelj čez vrh Snežnika do Reke. Slovensko E6 imenujemo tudi Ciglarjeva pot. Evropska pešpot E6 je povezala Baltsko morje z Jadranskim. Lepote naših pokrajin je približala številnim pohodnikom iz drugih držav. Ob osamosvojitvi smo zaključili slovenski del poti v Strunjanu. E6 povezuje severni del Slovenije z južnim, vzhodni z zahodnim pa malo mlajša pohodniška pot E7 (od Robiča na Tolminskem do Hodoša v Prekmurju). Po E7 lahko pešačite od Atlantika do Črnega morja.

Za slovenski del evropskih pešpoti skrbi Komisija za evropske pešpoti Slovenije (KEUPS), v kateri so poleg gozdarjev (Zavod za gozdove Slovenije, Zveza gozdarskih društev Slovenije) še planinci (Planinska zveza Slovenije) in turistični delavci (Turistična zveza Slovenije).

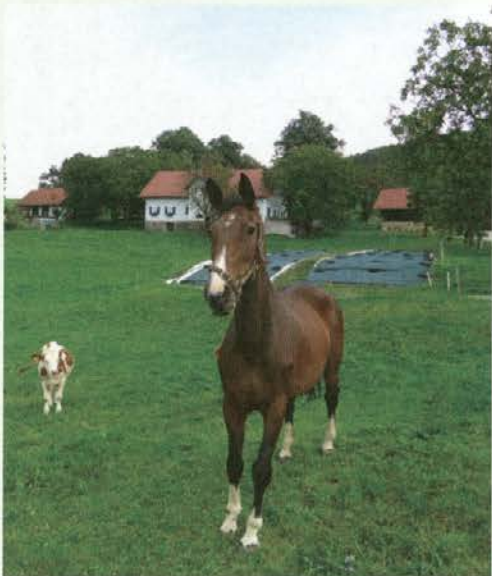
Ob 40-letnici E6 so potekale številne aktivnosti. Osrednja prireditev je bila 29. avgusta 2015 na Mohorjevem v Predgozdu (občina Velike Lašče). V programu praznovanja 40 let E6 je tudi pohod od Ivnika (Eibiswald) do grada Vodriž. Pohod je potekal od 17. do 19. septembra. Udeleženci pohoda smo na poti zelo uživali in izmenjali veliko strokovnih mnenj.

Na poti proti Staremu gradu nad Radljami (17. 9. 2015)

Prvi dan – od Ivnika do Radelj ob Dravi

Prvi dan pohodov smo začeli 17. septembra v Ivniku v Avstriji, kjer so nas pričakali župan Ivnika (Eibiswald) in župan Radelj ob Dravi, predsednik tamkajšnjega planinskega društva ter planinci – domačini. Iz rok predsednika KEUPS-a, Jožeta Praha, so pohodniki iz

Konjsko poziranje na avstrijskem delu E6 nad Ivnikom (17. 9. 2015)

Gasilska fotografija pohodnikov v Radljah ob Dravi pred drugim delom pohoda po E6 (18. 9. 2015)

Avstrije za prehojeno E6 prejeli tudi značke.

Sledil je ogled muzeja o pohodniških poteh, po pohodniških zanimivostih pa so nas ivniški planinci kljub jutranji uri zelo dobro pogostili. Pot proti mejnemu prehodu Radelj smo nadaljevali v pogovorih in občudovanju narave, ki se je že začela odevati v jesenske barve.

Naša pot se je nato nadaljevala po evropski pešpoti E6 mimo Žoharja in starega gradu v Radlje ob Dravi.

Pozdravu predstavnika Marenberškega mladinskega kulturnega

pohorskih celkih, kjer smo se z veseljem pogovorili s kmeti. Nič nismo bili navdušeni nad zaprtimi vrati Partizanke, saj so se nam že kazali znaki utrujenosti. Lakoto in žejo smo potešili v Grmovškovem domu, kjer smo to noč tudi prespali.

Ob večernem pogovoru smo bili zadovoljni, saj smo premagali drugi najtežji del na celotni poti E6. Zanimivo je bilo prisluhniti vsakemu udeležencu pohoda. Med njimi so bili pohodniki, ki so prehodili tudi druge evropske poti. Marsikdo je prav med tem večernim

motivov za razmišljanje.

Uradni zaključek pohoda je bil v Tisnikarjevi sobi v gostilni Bučinek. Sklepna beseda našega tridnevnega druženja je pripadala predsedniku KEUPS-a Jožetu Prahu, ki se je tudi zahvalil za podporo koordinatorju za E6 v koroški regiji Gorazdu Mlinšku ter predsedniku Turističnega društva Slovenj Gradec Petru Cesarju, ki nas je prišel pozdravit. Peter Cesar je imel zelo veliko vlogo pri obnovi dela poti in okolice na gradu Vodriž. Pridružil se nam je tudi revirni gozdar Primož Areh, ki nam je prejšnji večer v Grmovškovem domu podal kar nekaj zanimivosti o vrednotenju vrhnjega dela Mislinjskega Pohorja.

In kaj za zaključek? Tridnevno druženje je imelo namen ovrednotiti delo planinskih društev, delo gozdarjev in tudi odprtost domačinov do pohodnikov.

Z druženjem je bil uresničen tudi eden zastavljenih načrtov "Slovenija hodi", ki si ga je zadal predsednik KEUPS-a Jože Prah. Ogledal si je lahko enega od najbolj urejenih delov poti E6 v Sloveniji, na kar smo lahko še posebej ponosni. Hvala vsem, ki s krbijo za koroški del E6!

Pod Lešnikovo lipo na Sv. Antonu na Pohorju (18. 9. 2015)

centra je sledila predstavitev krajšega filma o Radljah, nato pa smo udeleženci pohoda imeli voden ogled po Radljah.

Tako se je naš prvi dan v poznih popoldanskih urah tudi zaključil.

Drugi dan – od Radelj ob Dravi do Grmovškovega doma

Število pohodnikov se je čez noč močno zmanjšalo, čeprav so se nam pridružili 18. septembra še pohodniki iz Maribora.

Pot smo začeli v Radljah ob Dravi, šli preko dravskega mostu v Vuhredu na Sv. Anton in naprej do doma na Partizanki na Veliki Kopi. Prijetna je bila pot po

Ob E6 divjajo tudi motokrosisti – na poti čez smučišče Kaštivnik na Kopah (18. 9. 2015)

razglabljanjem dobil navdih za prispevek za zbornik ob 40-letnici E6 ali kakšno drugo glasilo.

Tretji dan – od Grmovškovega doma do grada Vodriž

Rana ura, zlata ura. V jutranjem hladu smo štirje udeleženci nadaljevali po evropski pešpoti E6 do Turiske vasi in mimo letališča čez Mislinjsko Dobravo do gradu Vodriž. Tudi na tem delu so nas domačini prijetno ogovorili in nam ponudili tekoče okrepčilo.

Pot do gradu Vodriž in okrog njega je lepa, saj je bila letos v celoti obnovljena. Ostanke gradu popotniku dajejo veliko

Na gradu Vodriž (19. 9. 2015)
Foto: Ludvik Podrzavnik

Na zaključku pohoda v gostilni Bučinek v Vodrižu (19. 9. 2015)

Od mejnega prehoda Radelj do Jadrana

Gorazd Mlinšek

Foto: Lovro Bajuk

Na pohodu od Ivnika (Eibiswald) do grada Vodriž, ki je bil od 17. do 19. septembra 2015 organiziran in izveden v okviru obeležja 40-letnice nastanka pohodniške poti od prelaza Radelj do Jadrana, so me pohodniki spodbudili, da sem se odločil dodati

Opisna tabla E6 na začetku poti – mejni prehod Radelj (5. 8. 1978)

nekaj že skoraj zgodovinskih zanimivosti s te poti v prispevku za planinski zbornik in *Viharnik*. Opisal sem jih malo drugače, kot so po navadi suhoparni uradni zapisi.

Nastanek našega dela E6 ali Ciglarjeve poti sem spoznaval že ob njenem "rojstvu", saj sem gozdarskega univerzitetnega diplomiranega inženirja Milana Ciglarja

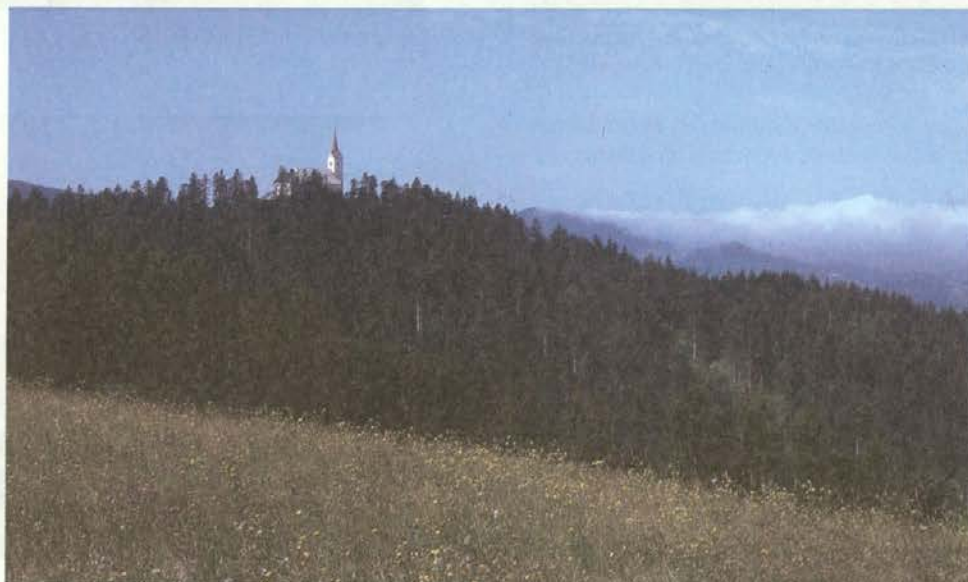
Na začetku poti E6 od mejnega prehoda Radelj do Jadrana – z leve Gorazd Mlinšek in Lovro Bajuk (5. 8. 1978)

dobro poznal. Bil je zelo dober prijatelj mojega očeta Dušana Mlinška. Pogostokrat sta premlevala, kako javnosti približati lepote razgibane gozdnate Slovenije. Morda se je prav med temi razgovori porodila ideja o povezavi Baltskega morja z Jadranom s severa proti jugu Slovenije čez hrvaški del do Reke. Del poti čez Pohorje sem prehodil z očetom. Da pa sem spoznal in prehodil celotno pot od prelaza Radelj do Matulj v enem delu, se moram zahvaliti prijatelju Lovru Bajuku.

Lovro je prišel v Slovenijo oz. Jugoslavijo iz Združenih držav Amerike na podiplomski študij na gozdarski oddelek Biotehniške fakultete. Rodil se je v Ameriki, zato je želel dodobra spoznati domovino svojih staršev. Prišel je na idejo, da je najbolje, da prehodi Slovenijo kar peš. Za to se mu je naš del E6 zdel zelo primeren.

Povabil me je na pohod. Z veseljem sem se odzval. Temeljito se je pripravil na pot. Podučil me je, da jo bova prehodila z nahrbtnikom in šotorom ter spalno vrečo na hrbtu, da si bova kuhala sama, saj bova imela vse s seboj. Kupovala bova samo kruh in jajca. Pila bova samo čaj in vodo, jedla bova testenine in drugo po teži lahko hrano iz nahrbtnika, za nekaj časa bova pozabila na pivo. Kljub pomislekom sem se strinjal z njim. Pridružil se nama je tudi moj bratranec Miran Čas, ki je dobil samo tri dni dopusta. Načrtoval je, da bo del poti zaradi premalo razpoložljivega časa kot dober dolgoprogaš pretekel. Lovro je bil na začetku poti kar malo razočaran, ker je pot speljana tudi po gozdnih cestah, povezuje pa tudi posamezne kmetije, zaselke, vasi in manjše kraje. Pričakoval je, da bomo ves čas hodili po divjini tako kot v Ameriki, kjer na eni izmed pešpoti ni srečal žive duše skoraj ves mesec. Dalj časa ko smo pešočili po naši E6, vse bolj je postajal navdušen nad njo.

Pohod je bil kljub slabemu vremenu zelo zanimiv. 5. avgusta 1978 v popoldanskem času smo jo iz Radelj ob Dravi peš mahnili po nastajajoči trasi ceste na mejni prehod Radelj, kjer smo se preoblekli. Dolge hlače smo zamenjali za kratke, saj smo šli na morje. Prenočevali smo v šotoru, kjer se nam je zdelo primerno. Zelo slikovito in razburljivo je bilo že prvo prenočevanje nad pokopališčem nad Vuhredom. Vso noč je treskalo in lilo, kot iz škafo, pa tudi veter ni bil pohleven. Vse dni nas je močil dež, zelo se je ohladilo. Vrhove Julijskih Alpah in Karavank je pobelil sneg. Miran je ugotovil, da v času, ki ga je imel na razpolago, ne bo utegnil prehoditi poti. Odločil se je, da jo

55 Pogled na cerkev Sv. Antona na Pohorju (6. 8. 1978)

preteče. A mu tudi to ni uspelo. V Moravčah se je poslovil od naju in se z avtobusom odpeljal v Ljubljano, da je zamenjal terenske čevlje s tekaškimi copati. Vrnil se je v Moravče in v dežju tekal do Starega trga. V Ljubljano se je podal po debelo spalno vrečo tudi Lovro, in svojo zamenjal za debelejšo zimsko. V njej je bil spanec bolj prijeten.

Odločila sva se za daljšo varianto E6. Iški vintgar in Bloke so zelo lepe, a midva sva tu videla predvsem meglo in dež. Pot čez snežniško planoto je zelo vznemirljiva in dolga. Ves dan hodiš po gozdnatem kraškem svetu v upanju, da se ne srečaš z medvedjo mrcino. Midva se nisva, sva pa postajala vse bolj utrujena. Oprema, obleka in čevlji so bili mokri. Šotor sva si postavila kar na Bičkovih lazih. Lovro je predlagal, da tu pot zaključiva in se vrneva v dolino. Čeprav sem imel ožuljke na nogah, sem bil proti temu predlogu, saj

Prihod na Zgornji Razbor (7. 8. 1978)

Kosilo pod Malo Kopo – z leve Gorazd Mlinšek in Miran Čas (6. 8. 1978)

se mi je zdelo, da že vonjam morje. Za dokončno odločitev, da nadaljujema, je odločila polurna prekinitev dežja. Za nekaj trenutkov so se razgrnili oblaki nad najvišjo točko naše E6, v sončnem zahodu se nama je prikazal vrh Snežnika. Pogled na 1796 metrov visok vrh Velikega Snežnika nama je vlil novih moči. Padla je tudi zelo zanimiva odločitev, da si naslednje jutro v gozdarski menzi privoščiva vsak en velik zrezek. Že zelo zgodaj sva pospravila moker šotor. Na Mašunu sva bila že pred sedmo uro in naročila dolgo pričakovano jed, ki pa je nisva dobila. Natararica naju je čudno pogledala in povedala, da zrezka ne bova dobila, ker sva prezgodnja, pa tudi meso je še globoko zmrznjeno. Lahko pa počakava na malico, namenjeno gozdnim

Na zahodni strani Janč (11. 8. 1978)

Tihožitje na deževnih in meglenih Blokah (13. 8. 1978)

Na najvišji točki E6 – Velikem Snežniku
(14. 8. 1978)

Na Malem Snežniku (14. 8. 1978)

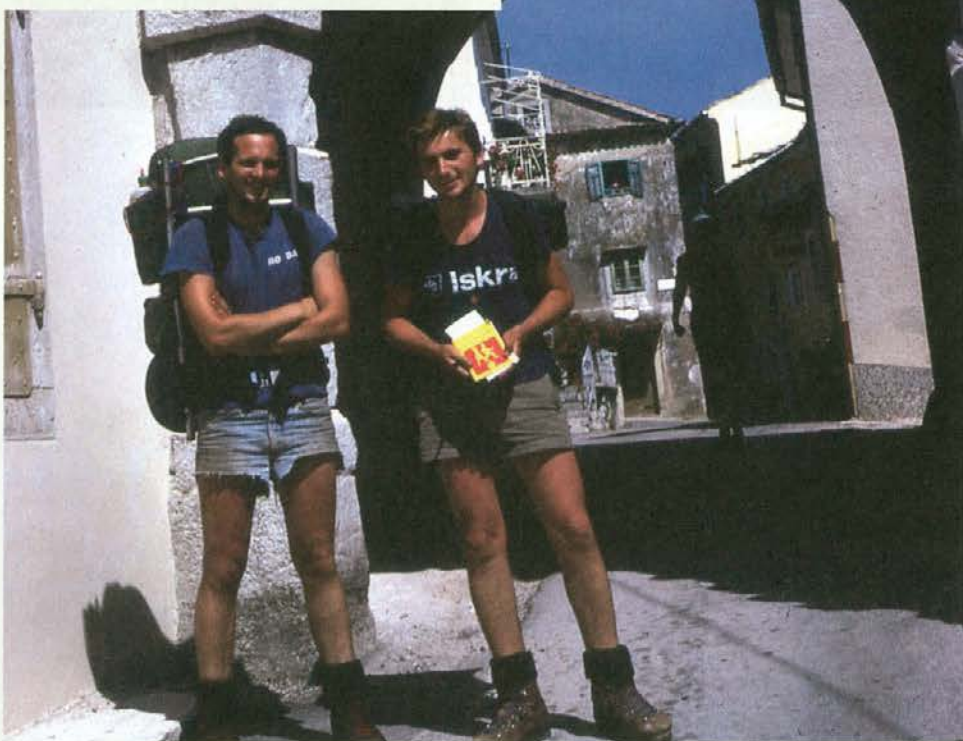
Opisna tabla E6 na koncu poti – Kastav,
Hrvaška (16. 8. 1978)

delavcem. Lakota je bila prevelika pa tudi želja po prihodu na morje je postajala vse večja. Zato sva si naročila pečeno šunko z večjim številom jajc. S čim sva poplanknila hrano, se ne spominjam več. Na zelo vetrovni vrh Snežnika sva prišla na začetku popoldneva. Hitro sva krenila proti Hrvaški. Ugotovila sva, da sva lahko na Reki že v večernih urah. V tem času bi težko našla primeren prostor za postavitve šotor, zato sva se odločila prenočiti pred Klano. Šotor sva si postavila v porušeni hiši. V neposredni bližini sva našla nemško vojaško čelado iz 2. svetovne vojne.

Deževno obarvan pohod sva zaključila v Kastavu, kjer je bila zadnja kontrolna točka E6 od mejnega prehoda Radelj do Jadranskega morja. Polno natovorjena sva pot prehodila v enajstih dneh. V trafiki, kjer je bila tudi pisarna turističnega društva, naju je sprejel starejši možakar. Z vso resnostjo je pregledal in kontroliral ali imava vse žige v pohodniški knjižici. Vprašal naju je: "Koliko časa sta hodila?" Ko je izvedel, da sva prehodila pot v slabih

enajstih dneh, je rekel: "Slabo sta hodila. Milan Ciglar jo je prehodil v osmih dneh, Anton Cedilnik je porabil še manj časa." Ob pogledu na vso "kramo", ki sva jo nosila, je svojo izjavo popravil: "Če sta vse to nosila, sta dobro hodila!" Nato naju je povabil v skladišče, nama še enkrat čestital in nama postregel s travarico.

To je samo nekaj utrinkov s prehojene evropske pešpoti pred 37 leti. Morda bi kaj več povedal Lovro, ki jo je sam prehodil nazaj v Radlje ob Dravi. Vreme je bilo lepo, tako je lahko posnel naravne lepote pohodniške poti. V deževnem vremenu fotografiranje ni bilo možno.

Na koncu poti E6 od mejnega prehoda Radelj do Jadrana, Kastav, Hrvaška (16. 8. 1978)

Pečolarjeva Minka z Zgornjega Razborja

Skrbnica žiga in vpisne knjige na E6

Marija Mirkac ali Pečolarjeva Minka skrbno hrani vpisne knjige o obisku na E6.

Pečolarjeva Minka je ponosna, da je skrbnica žiga in vpisne knjige E6.

Gorazd Mlinšek, univ. dipl. inž. gozod.
ZGS OE SG

Slovenija je majhna po velikosti, a velika in bogata po naravnih, geografskih, kulturnih in drugih zanimivostih. Je orografsko pestra. Prepredena s številnimi dolinami, vrhovi, ravninami, rekami, potoki, jezeri nas vabi, da jo spoznavamo. Z jadranske obale se lahko podamo na vrh Triglava čez ostale dvatisočake na panonske ravnice ali na kraška polja, dolenske stelnjike in prostrane gozdnate predele. V veliko pomoč so nam najrazličnejše tematske poti. Med njimi sta tudi slovenski evropski pešpoti E6 ali Ciglarjeva pot od Drave do Jadrana in E7 ali Naprudnikova pot od Soče do Mure. Obe poti sta zanimivi in lepi za najrazličnejše pohodnike. Prijetno počutje pa ni odvisno samo od zanimivosti in lepote, ki jih opazujemo na tematskih poteh. Veliko vlogo ima tudi odnos krajanov in kmetov ter drugih prebivalcev do pohodnikov in obratno, še posebej pa skrbnikov žigov in vpisnih knjig v kočah in kmetijah ob poti.

Med njimi je tudi Marija Mirkac ali Pečolarjeva Minka z Zgornjega Razborja. Ima najdaljši staž skrbnice na koroškem delu E6, verjetno pa tudi v Sloveniji. Minka je s planinami povezana že od rojstva, saj je njen domači kraj vpet v gozdnata pobočja v bližini Uršlje gore. Za planine jo je v mladosti navdušil stric Valentin Sovinc s Prevalj, ki je bil več let predsednik Planinskega društva Prevalje. Pri Pečolarju imajo gostilno že zelo dolgo časa. Pri njih so se srečevali planinci iz Mislinjske, Mežiške in Šaleške doline že pred več kot petdesetimi leti. Zadnjih štirideset let so se jim pridružili še slovenski in drugi evropski pohodniki po poti E6. Minka je po očetu Antonu, ki je bil zelo dober čevljar in sedlarski mojster, leta 1965 prevzela gostilno, saj sta šla brata od doma. Zaposlila sta se v dolini. Mama Marija, ki je bila zelo odlična gospodinja, je Minko že zelo mlado vpeljala v skrivnosti domačega gospodinjstva in kuhinje. Svoje znanje je Minka poglobila tudi v administrativni šoli v Bohinju. Poleg gostinstva je Minka

prevzela tudi druga dela na kmetiji, v veliko pomoč pa ji je bil mož Anton. Ni bil samo dober poklicni miner, imel je tudi veliko skrb za najrazličnejša opravila na domači kmetiji. Minka je tudi lastnica gozda. Danes stojita Minki ob strani in sta ji v veliko pomoč hči Ema in sin Danilo. Poleg njih pri delu zaviha rokave tudi Danilov sin Jan.

Minka je kljub osemdesetim letom še zelo vitalna in zelo bistra. Že v mladosti je prisluhnila planincem in pohodnikom. Če je bilo treba, jim je in jim še vedno priskoči na pomoč. Zna jim svetovati in jim z veseljem postreže. Zanimivo ji je prisluhniti. Spomini jo zanesejo v čase narodnoosvobodilne vojne, ko je kot kurirka pomagala partizanom. Zelo se razgovori, ko jo vprašaš o zanimivostih na Ciglarjevi poti, saj je že od vsega začetka skrbnica žiga in vpisne knjige E6 na Zgornjem Razborju. Dobro se spominja Milana Ciglarja, očeta slovenske oz. jugoslovanske E6, ko je leta 1975 prišel k Pečolarju in Minki ponudil žig. Brez oklevanja ga je sprejela, skrbno je prevzela tudi vpisno knjigo. Vse vpisne knjige pohodnikov ima skrbno shranjene. Zanimivo jih je prelistati. Včasih je na leto prehodilo E6 mimo Pečolarja veliko več pohodnikov kot danes. Leta 1978 se jih je v knjigo vpisalo celo 640. Zelo pogosto so bile to večje skupine, danes pohodniki hodijo po poti posamezno ali v manjših skupinah.

Minka je vesela vsakega pohodnika. Z veseljem sprejme tudi pohodnike z različnih koncev Evrope, saj zelo dobro govori nemško. Vnuk Jan pa zelo obvlada angleško. Tako se tuji pohodniki pri Pečolarju hitro počutijo kot doma. Pri njih je bil celo veleposlanik ZDA v Sloveniji Thomas Robertson, in to dvakrat. Enkrat se je ustavil pri Minki s sinom, leta 2007 pa se je udeležil pohoda od Turiške vasi do Zgornjega Razborja. Slovenščina mu ne dela nobenih težav, prijeten je bil pogovor z njim.

Tudi do pohodnikov ima Minka materinski čut. Spominja se pohodnice iz Ulma v Nemčiji, ki se je z otrokom ustavila pri njej. Minka je takoj opazila, da ni zdrava. Ni je spustila naprej. Skuhala ji je čaj in ji

dala zdravila ter jo spravila v posteljo. Naslednji dan povišana temperatura ni pojenjala in sama jo je odpeljala v zdravstveni dom v Slovenj Gradec.

Nekaj časa se je Minka jezila na posamezne pohodnike, ker se niso vpisali v vpisno knjigo. Danes se ne jezi več, saj se za vpis odloči vsak posameznik po svoji vesti. Glavno, da si v knjižico dajo žig.

Marsikateri pohodniki ostanejo pri Pečolarju tudi dan ali dva. Postavijo si šotore, za hrano in pijačo ter drugo gostoljubje poskrbi Minka.

Minka ni samo odlična gostiteljica, je tudi zelo odlična informatorica. Od pohodnikov izve marsikatero informacijo o vzdrževanosti poti in me kot koordinatorja za E6 v koroški regiji takoj obvesti o morebitnih težavah. Vedno ji prisluhnejo tudi markacisti, ki skrbijo za pot od prevala Radelj do Ciganije pred Slemenom.

Veliko zanimivih dogodkov se je zgodilo na evropski pešpoti, ki vodi mimo Pečolarjeve Minke na Razborju. O njih bi Minka lahko napisala zelo zanimivo knjigo. Želimo, da bo Minka doživela še veliko prijetnih pohodniških dogodkov! Zahvaljujemo se ji za skrb, ki jo ima s pohodniki in ostalimi aktivnostmi na Ciglarjevi poti!

Pečolarjeva Minka med domačimi rožami

